

Bestuursverslag 2016

Vastgesteld op 15 mei 2017 door het College van Bestuur en 29 mei 2017
goedgekeurd door de Raad van Toezicht

Inhoudsopgave

A:	Directieverslag 2016	4
	Overzicht kerncijfers COG	5
	Voorwoord College van Bestuur	7
	Bericht van de Raad van Toezicht	8
1.	Inleiding	9
1.1	Bestuursverslag	9
1.2	Leeswijzer	9
2.	Profiel van de organisatie	11
2.1	Stichting COG	11
2.2	Governance	13
2.3	Verslag Raad van Toezicht	20
3.	Strategisch Perspectief 2015-2018	27
3.1	Missie en visie	27
3.2	Strategische doelen 2015-2018	27
3.3	Identiteit	28
3.4	Speerpunten 2016	29
4.	Activiteiten 2016	31
4.1	Samenhang strategische doelen en activiteiten 2016	31
4.2	Toekomstbestendig en uitdagend onderwijs	32
4.3	Professionele (onderwijs)organisatie	37
4.4	Intrinsieke leer- en verbetercultuur	42
4.5	Sterk verbonden met de omgeving	42
5.	Onderwijsresultaten 2016	47
5.1	Onderwijsresultaten Arentheem College en CSV	47
5.2	Toelichting onderwijsresultaten Arentheem College en CSV	49
5.3	Onderwijsresultaten vavo	54
5.4	Toelichting onderwijsresultaten vavo	54
5.5	Onderwijsresultaten ROC A12	56
5.6	Toelichting onderwijsresultaten ROC A12	57
6.	Medewerkers	65
6.1	Kengetallen medewerkers	65
6.2	Toelichting kengetallen medewerkers	68
7.	Financiën	73
7.1	Stand van zaken op hoofdlijnen	73
7.2	Baten	74
7.3	Lasten	76
7.4	Balans	77
7.5	Treasury	78

8.	Vooruitblik	81
8.1	Continuïteit	81
8.2	Risicoparagraaf	86
8.3	Rapportage toezichhoudend orgaan	88
Bijlagen		89
Bijlage I:	Gegevens leerlingen en studenten	90
Bijlage II:	Notitie Helderheid	91
Bijlage III:	Resultatenbox	93
Bijlage IV:	Voortgangsrapportage kwaliteitsafspraken ROC A12 op hoofdlijnen	94
B:	Jaarrekening	102
B 1.1	Geconsolideerde balans per 31 december 2016	108
B 1.2	Geconsolideerde staat van baten en lasten 2016	110
B 1.3	Geconsolideerd kasstroomoverzicht over 2016	111
B 1.4	Toelichting op de geconsolideerde staat van baten en lasten over 2016	112
B 1.5	Enkelvoudige balans per 31 december 2016	133
B 1.6	Enkelvoudige staat van baten en lasten over 2016	136
B 1.7	Segmentatie BVE- VO per 31 december 2016	137
B 1.8	Model E: verbonden partijen	140
C:	Overige gegevens	141
C 1.	Voorstel bestemming van het exploitatiesaldo	142
C 2.	Goedkeuring jaarrekening	143
C 3.	Gegevens over rechtspersoon	144
Afkortingen		147
Colofon		148

A: Directieverslag 2016

Overzicht kerncijfers COG

	2015	2016
Aantal studenten (peildatum 1 oktober)		
Arentheem College	2.315	2.408
CSV	1.169	1.111
ROC A12	5.709	5.838
Aantal cursisten Educatie		
Vavo	255	209
Overig	366	302
Aantal cursisten UPGRADE	1.028	1.191
Aantal diploma's		
Arentheem College	415	312
CSV	219	236
ROC A12	1.811	1.704
Medewerkers (aantal peildatum 1 december)		
Arentheem College	286	297
CSV	173	188
ROC A12	549	559
UPGRADE	9	11
Bestuur en Bedrijfsvoering	55	51
Medewerkers (fte peildatum 1 december)		
Arentheem College	224	228
CSV	145	150
ROC A12	415	426
UPGRADE	8	5
Bestuur en Bedrijfsvoering	52	47
Financieel (COG) (x € 1.000)		
Baten uit gewone bedrijfsvoering	83.380	82.460
Lasten uit gewone bedrijfsvoering	82.868	84.932
Exploitatiesaldo	908	-2.294
Rentabiliteit	0,61%	-3,0%
Solvabiliteit	79%	78%
Liquiditeit	4,8	4,9

Voorwoord College van Bestuur

Voor u ligt het bestuursverslag van de Christelijke Onderwijsgroep Vallei en Gelderland-Midden (COG), waarin wij als College van Bestuur verantwoording afleggen over de resultaten in 2016.

We kijken terug op een bewogen jaar. Als het gaat om de kwaliteit van ons onderwijs zien we enerzijds een stijgende lijn in de onderwijsresultaten van de vo-scholen en de (voldoende) opbrengsten in het mbo. Anderzijds constateren we dat verdere verbetering nodig is, met name waar het gaat om de borging van de (examen)kwaliteit in het mbo. Aan het bestendigen van de onderwijsresultaten van het vo en de benodigde verbeteringen in het mbo hebben we in 2016, samen met alle betrokken collega's, met grote inzet gewerkt. Dat blijven we ook in 2017 doen.

We zijn trots op de elementen waarin de scholen binnen onze stichting uitblinken. Zo heeft Merel Brugman, oud-student én docent bij ROC A12, de titel 'Leraar van het Jaar' in de wacht gesleept en won Maaïke van Herwaarden, docent bij Arentheem College, de titel 'Beste leraar Nederlands'. Titus Brandsma heeft het predicaat 'Excellente school' ontvangen, een enorme prestatie van alle betrokkenen. Verder zijn we er trots op dat steeds minder jongeren onze school voortijdig verlaten en dat we steeds beter in staat zijn om leerlingen en studenten die dat willen en kunnen extra uitdaging te bieden.

Het jaar 2016 heeft ook in het teken gestaan van grote veranderingen. De invoering van de nieuwe beroepsgerichte profielen in het vmbo en de herziene kwalificatiedossiers in het mbo heeft veel van onze docenten gevraagd. Daarnaast zijn alle techniekopleidingen in het mbo naar andere locaties verhuisd. Dit was het gevolg van de sloop van het oude techniekgebouw en de nieuwbouw van het Technova College.

De positionering van de locaties als kleinschalige scholen krijgt steeds duidelijker vorm. Dit leidt onder meer tot een sterkere verbondenheid van de scholen met de omgeving. Op en rond onze scholen wordt de samenwerking met onze partners steeds meer zichtbaar. Dat is bijvoorbeeld het geval in het MakersLab, de (volwassen) opvolger van het FabLab. In het MakersLab maken studenten, (jonge) makers en ondernemers kennis met hoogwaardige technologie. Daarnaast is bij ROC A12 op de Reehorsterweg het FieldLab Zorg en Technologie ingericht in samenwerking met CHE, Opella en Ziekenhuis Gelderse Vallei. Tevens is Leerpark Presikhaaf in samenwerking met het bedrijfsleven gestart met het organiseren van beroepsdagen waarbij leerlingen hun (beroeps)vaardigheden in de praktijk brengen. In Veenendaal wordt gebouwd aan de samenwerking op het LaadPerron en in de ontwikkeling van een ICT-lab. Allemaal plekken waar het (beroeps)onderwijs en het werkveld samenkomen en samenwerken aan de ontwikkeling van de professionals van de toekomst.

We bedanken alle medewerkers van COG voor hun bijdrage. In 2017 bouwen we samen verder. Het Strategisch Perspectief van COG loopt van 2015 tot 2018. In 2017 start het proces om te komen tot een nieuw Strategisch Perspectief voor de periode 2018-2021.

We zijn benieuwd naar uw reactie op de inhoud van dit bestuurverslag en nodigen u van harte uit die te sturen naar info@cog.nl.

Liesbeth Schöningh en Toine Schinkel
College van Bestuur COG

Bericht van de Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht houdt toezicht op het beleid van de Christelijke Onderwijs Groep Vallei & Gelderland-Midden (COG). Zij houdt daarbij rekening met het instellingsbelang en het publieke belang. De Raad van Toezicht conformeert zich aan de 'Branchecode goed bestuur in het mbo' en de 'Code goed onderwijsbestuur vo'. Belangrijke onderwerpen van gesprek tussen de Raad van Toezicht en het College van Bestuur zijn onder meer de bedrijfsvoering (financiën, huisvesting), governance (statuten en reglementen) en de kwaliteit van onderwijs en examinering.

In 2016 heeft de Raad van Toezicht op scherpe wijze en in goede relatie met het College van Bestuur haar toezichthoudende taak vervuld. Belangrijke onderwerpen van gesprek in 2016 waren onder meer het meerjarige huisvestingsplan, de aanbesteding van de nieuwbouw van het Technova College, de uitwerking van de toekomstige onderwijsprofielen van Leerpark Presikhaaf en Thomas a Kempis, en het bepalen van de merkenstrategie van Het Perron. Ook de kwaliteit van het mbo-onderwijs, examinering en de verbetering daarvan was een belangrijk onderwerp van gesprek tussen de Raad van Toezicht en het College van Bestuur. De Raad van Toezicht wordt bij elke vergadering over de stand van zaken geïnformeerd.

De Raad van Toezicht vergadert periodiek met het College van Bestuur. Naast de informatie uit deze reguliere vergaderingen ontvangt de Raad van Toezicht informatie over het functioneren van de stichting. Dit vindt onder meer plaats via de accountant, de bevindingen van de Onderwijsinspectie, contacten met de medezeggenschapsorganen, bezoeken aan de locaties en via ontmoetingen met het management. Ook spreekt de Raad van Toezicht jaarlijks met leerlingen en studenten van de diverse scholen van COG. In het hoofdstuk 'Verslag Raad van Toezicht' hebben we onze werkwijze nader toegelicht.

De Raad en de individuele leden werken aan hun professionalisering. Dit doen zij door onder meer deel te nemen aan het Platform Raden van Toezicht MBO en de Vereniging voor Toezichthouders in Onderwijsinstellingen (VTOI). Tevens werkt de Raad van Toezicht aan de ijking van haar visie op toezichthouden. Dit komt tot uitdrukking in een toezichtskader en de governance-documenten.

De Raad van Toezicht blikt terug op een jaar waarin er op vele vlakken is gewerkt aan de toekomst van COG. Ook in 2017 zal de Raad van Toezicht, vanuit haar eigen positie en rol, een bijdrage leveren aan de ontwikkeling van COG en haar scholen.

Mede namens de leden van de Raad van Toezicht

Dhr. B.J.F. Fransen MSc
Voorzitter

1. Inleiding

1.1 Bestuursverslag

In het bestuursverslag doen de Raad van Toezicht en het College van Bestuur van COG verslag van het achterliggende kalenderjaar. Het bestuursverslag wordt door de Raad van Toezicht en het College van Bestuur gebruikt als verantwoordingsdocument voor relevante stakeholders, zoals het ministerie van OCW en samenwerkingspartners. Het verslag heeft ook een vaste plaats in het integrale kwaliteitsstelsel van COG en benutten we voor de verticale verantwoording tussen de verschillende organisatieniveaus.

Het vertrekpunt van het bestuursverslag vormt het Strategisch Perspectief 2015-2018 van COG (zie hoofdstuk 3). In het Strategisch Perspectief heeft het College van Bestuur haar ambities en doelstellingen op langere termijn geformuleerd. De ambities en doelen zijn bepalend voor de beleidskeuzes en activiteiten van de organisatieonderdelen van COG.

Jaarlijks wordt het bestuursverslag gepubliceerd op de website van COG.

1.2 Leeswijzer

Het bestuursverslag 2016 telt acht inhoudelijke hoofdstukken. In hoofdstuk 2 beschrijven we COG als stichting. Daarnaast gaan we in dit hoofdstuk in op de wijze waarop COG invulling geeft aan de horizontale verantwoording en medezeggenschap binnen de organisatie. Vervolgens verwoorden we in hoofdstuk 3 de missie, visie en de strategische doelstellingen van COG. Zo ook de doorvertaling daarvan naar speerpunten voor 2016. Deze speerpunten zijn door de organisatieonderdelen van COG omgezet naar concrete activiteiten. In hoofdstuk 4 beschrijven wij de belangrijkste activiteiten in 2016 per strategisch doel. In hoofdstuk 5 presenteren wij de onderwijsresultaten van 2016 en lichten deze toe. Kwaliteit van medewerkers en financiële gezondheid (inclusief risicomanagement) zijn een voorwaarde voor een goed functionerende organisatie. Daarom wordt hier in hoofdstuk 6 'Medewerkers' en 7 'Financiën' specifiek op ingegaan. Als laatste blikken we in hoofdstuk 8 vooruit op de koers voor 2017.

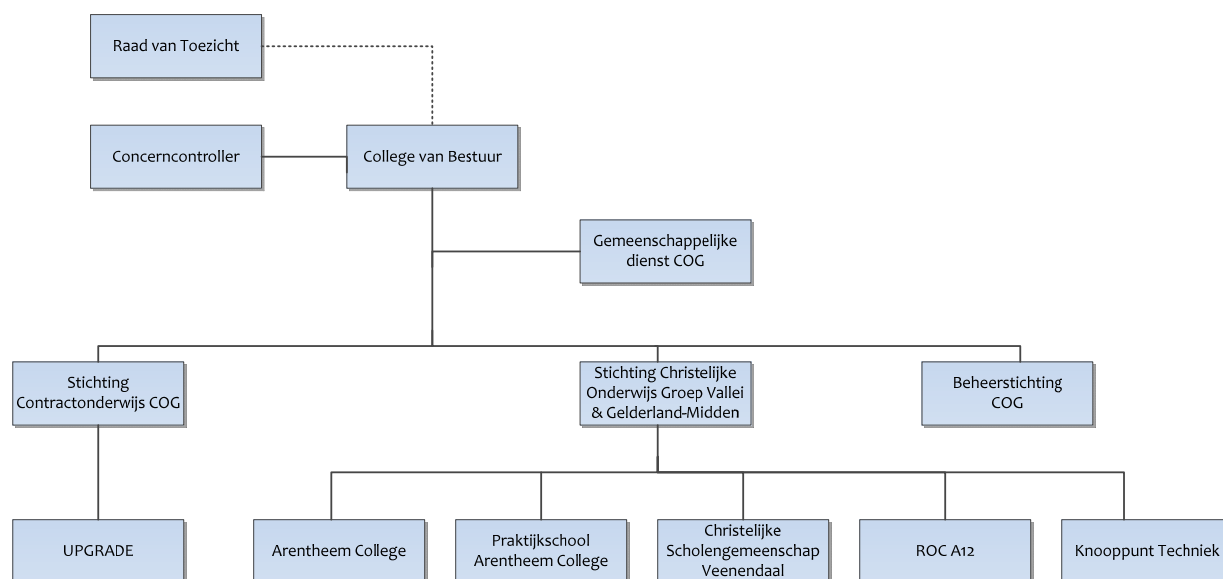

2. Profiel van de organisatie

2.1 Stichting COG

De Christelijke Onderwijs Groep (COG) is de overkoepelende stichting van het Arentheem College, Christelijke Scholengemeenschap Veenendaal (CSV), Knooppunt Techniek, ROC A12, UPGRADE en het organisatieonderdeel Bestuur en Bedrijfsvoering.

Het College van Bestuur vormt het bevoegd gezag van de hoofdstichting Christelijke Onderwijs Groep Vallei & Gelderland Midden, de Beheersstichting COG en de Contractstichting COG. De stichting is ingericht volgens het two-tier model. Dit betekent dat het College van Bestuur haar taken uitvoert onder toezicht van de Raad van Toezicht. De directies van het Arentheem College, CSV, ROC A12, Knooppunt Techniek, UPGRADE en de gemeenschappelijke dienst zijn verantwoordelijk voor de activiteiten van hun onderdelen en leggen daarover verantwoording af aan het College van Bestuur. In figuur 1 is de juridische structuur van COG weergegeven.

Figuur 1. Organogram COG

2.1.1 Arentheem College

Het Arentheem College is een interconfessionele school met drie locaties: Titus Brandsma, Thomas a Kempis en Leerpark Presikhaaf. Titus Brandsma verzorgt vmbo-gemengd/theoretische leerweg (gl/tl) en onderbouw havo. Ook verzorgt Titus Brandsma de Wereldklas. De Wereldklas is een extra jaar tussen de basisschool en het voortgezet onderwijs in, waar leerlingen worden ondersteund in hun verdere ontwikkeling.

De locatie Thomas a Kempis biedt havo, atheneum en gymnasium+ aan. Het gymnasium+ is ontwikkeld voor leerlingen die nieuwsgierig, zelfstandig en ondernemend zijn. Hier besteden wij naast de vaklessen

veel aandacht aan vaardigheden zoals presenteren, onderzoeken en creatief denken. Leerlingen zijn op het gymnasium+ zelf verantwoordelijk voor hun leerproces. De persoonlijke groei leggen leerlingen vast in een portfolio.

De leerwegen vmbo-basis, vmbo-kader en het praktijkonderwijs zijn gesitueerd op de locatie Leerpark Presikhaaf. Het onderwijs op deze locatie kent een sterke praktijkgerichte component. Op Leerpark Presikhaaf bieden we in samenwerking met ROC A12 eveneens Vakmanschapsroutes aan. In de Vakmanschapsroute zijn de onderwijsprogramma's van het vmbo en mbo verweven met elkaar. Leerlingen stromen in de Vakmanschapsroute direct door van het vmbo naar het mbo. Zij kunnen daardoor een startkwalificatie mbo-niveau 2 behalen.

2.1.2 CSV

Samen met ROC A12 is CSV gevestigd op de locatie Het Perron. CSV verzorgt de leerwegen vmbo-basis, vmbo-kader, vmbo-gl/tl en praktijkonderwijs. Het uitgangspunt in het onderwijs van CSV is *'Levensecht leren, leren door doen'*. Dit wordt vormgegeven door theoretische aspecten in de opleidingen zoveel mogelijk te verbinden met de beroepspraktijk. Tevens biedt CSV in samenwerking met ROC A12 Vakmanschapsroutes aan.

2.1.3 Knooppunt Techniek

In 2015 is het Knooppunt Techniek als organisatieonderdeel aan de Stichting COG toegevoegd. Het Knooppunt Techniek zet zich in voor het bestendigen en aantrekkelijk maken van de technische sector in de regio Food Valley. In 2015 heeft COG een subsidie voor het Knooppunt Techniek ontvangen in het kader van het Regionaal Investeringsfonds mbo. Deze subsidie wordt benut voor het TECH4FOOD-programma. Vanuit dit programma ontwikkelt het Knooppunt Techniek activiteiten in het kader van Kiezen, Leren & Werken in de technische sectoren. De overheid, het bedrijfsleven en het onderwijs zijn nauw betrokken bij de vormgeving van de activiteiten. Daarnaast zijn de projecten Techniek & Food, Circulaire Economie en Toptechniek in Bedrijf ondergebracht bij het Knooppunt Techniek.

2.1.4 ROC A12

ROC A12 is op diverse locaties gevestigd: Arnhem, Ede, Barneveld, Huissen, Velp, Veenendaal en Wageningen. ROC A12 biedt Entree-opleidingen (niveau 1), middelbaar beroepsonderwijs (niveau 2, 3 en 4), voortgezet algemeen volwassenen onderwijs (vavo) en Educatie aan.

De Entree-opleiding is toegankelijk voor studenten zonder diploma, maar die wel de capaciteiten hebben om een mbo-opleiding niveau 2 te behalen. Bij de Entree-opleiding ligt de nadruk op het leren vanuit de praktijk.

ROC A12 biedt diverse opleidingen op niveau 2, 3 en 4 aan. De aangeboden mbo-opleidingen vallen onder de domeinen:

1. Handel, economie en administratie
2. Horeca, toerisme, recreatie en wellness
3. Media, ICT, beeld en geluid
4. Sport
5. Techniek en technologie
6. Veiligheid en defensie
7. Zorg en welzijn

Het vavo voeren we uit onder de naam ROC A12 Sprintlyceum. Het volwassenenonderwijs zien we als de tweede onderwijsweg om het voortgezet onderwijs af te ronden. Het Sprintlyceum ROC A12 biedt leerlingen de mogelijkheid tot het behalen van certificaten of diploma's voor vmbo-theoretische leerweg, havo of vwo.

Ten slotte verzorgt ROC A12 volwasseneducatie. Dit onderwijs voorziet in scholing voor kwetsbare groepen, zoals laaggeletterden, werkzoekenden, inburgeringsbehoeftigen en -plichtigen en anderen, op het gebied van basisvaardigheden. Dit type onderwijs is gericht op het verhogen van de sociale- en arbeidsparticipatie. Gemeenten in de regio zijn veelal opdrachtgever van de educatieve activiteiten.

2.1.5 UPGRADE

UPGRADE biedt commerciële activiteiten aan zoals cursussen, trainingen en opleidingen op onder meer het gebied van techniek, zorg, economie en handel. Ook ondersteunt UPGRADE bedrijven bij het ontwikkelen en professionaliseren van medewerkers en/of personeel. Zo verzorgt UPGRADE bedrijfsopleidingen en ontwikkelt zij maatwerktrajecten. De commerciële activiteiten van UPGRADE zijn ondergebracht bij de Stichting Contractonderwijs COG.

2.1.6 Bestuur en Bedrijfsvoering

De gemeenschappelijke dienst en de concerncontroller maken onderdeel uit van het organisatieonderdeel Bestuur en Bedrijfsvoering van COG. De gemeenschappelijke dienst ondersteunt zowel het College van Bestuur als de scholen bij de beleidsvorming en de bedrijfsvoering. Vanuit deze rol draagt zij bij aan het realiseren van de strategische doelstellingen van COG. De gemeenschappelijke dienst verricht uiteenlopende werkzaamheden: financiële administratie, salarisadministratie, ICT-beheer en (beleids)advies ten behoeve van personeel, onderwijskwaliteit, examinering, financiën en huisvesting.

2.2 Governance

De Raad van Toezicht, het College van Bestuur en de medewerkers van COG richten zich op het bereiken van maatschappelijke doelen. Hiervoor verkrijgen wij publieke middelen. Het College van Bestuur en de Raad van Toezicht willen de ontvangen publieke middelen op een zorgvuldige wijze besteden. Goed bestuur is hierbij het uitgangspunt. De Raad van Toezicht en het College van Bestuur vinden het belangrijk dat dit uitgangspunt tot uitdrukking komt in de cultuur en het beleid (en de verantwoording daarover). Zo ook in de uitstraling en het imago van COG.

Bij goed bestuur ligt de nadruk op de bestuurscultuur. De kernwaarden integriteit, betrouwbaarheid, zorgvuldigheid, verantwoordelijkheid, rechtmatigheid, openheid en transparantie zijn leidend voor de manier waarop de Raad van Toezicht en het College van Bestuur hun taken en rollen vervullen. Regels en richtlijnen liggen hieraan ten grondslag. De Raad van Toezicht, het College van Bestuur en de medewerkers van COG conformeren zich aan de 'Branchecode goed bestuur in het mbo' en de 'Code goed onderwijsbestuur vo'. Beide codes zijn gebaseerd op vigerende wet- en regelgeving. Bovendien bevatten ze voorschriften op het gebied van de verantwoording, medezeggenschap en het tegengaan van belangenverstrengeling.

In 2016 zijn nieuwe beleidsdocumenten in relatie tot de wijze van besturen vastgesteld, waaronder de Klokkenluidersregeling COG, het Handvest voor Besturing COG, Toezichtkader Raad van Toezicht COG, Informatieprotocol Raad van Toezicht COG en het Treasury Statuut COG. Tevens zijn in 2016 documenten

geactualiseerd die betrekking hebben op het functioneren van het College van Bestuur en de Raad van Toezicht. Al deze documenten bieden ondersteuning bij het verwezenlijken van goed bestuur binnen COG.

Goed bestuur betekent ook het ‘in control’ zijn door het beschikken over sturingsinformatie. Tevens maken het integraal analyseren en interpreteren van kengetallen over financiën, personeel, bedrijfsvoering, inhoud en de kwaliteit van het onderwijs onderdeel uit van goed bestuur. Systemen van planning & control, risicomanagement en kwaliteitszorg zijn nodig om dit op de verschillende niveaus binnen de organisatie te borgen. Deze bieden het College van Bestuur ondersteuning bij het voeren van de dialoog met directies en de Raad van Toezicht.

Binnen COG hebben wij voor de sturing en beheersing een planning & controlcyclus ingericht. Belangrijke documenten in de planning & controlcyclus zijn het Strategisch Perspectief, de kaderbrief, de meerjarenbegroting, het meerjareninvesteringsplan, de zomernota en het bestuursverslag. De documenten hangen met elkaar samen, waardoor een relatie ontstaat tussen de beleidsvoornemens en de inzet van middelen. In 2016 is het integraal kwaliteitsstelsel COG in werking getreden (zie hoofdstuk 4.4.1). Dit stelsel verbindt de kwaliteitscyclus met de planning & controlcyclus. Hierdoor is een duidelijk onderscheid ontstaan tussen planvorming en verantwoording op de diverse organisatieniveaus. Bovendien is er een duidelijke samenhang gerealiseerd tussen het Strategisch Perspectief, de meerjarenplannen en deelbegrotingen van de scholen, en de verantwoording daarover.

De Raad van Toezicht en het College van Bestuur conformeren zich bij de bezoldiging aan de Wet normering topinkomens die per 1 januari 2015 in werking is getreden. Deze wet bepaalt de maximale vergoeding van bestuurders en de honorering van toezichthouders in de (semi)publieke sector.

De honorering van de Raad van Toezicht is gerelateerd aan de zwaarte van de functie (omvang en complexiteit), de verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de Raad van Toezicht, de aansprakelijkheidsrisico's die een toezichthouder loopt, de reële inzet en tijd die de Raad van Toezicht besteedt aan de stichting en de professionaliteit die verwacht wordt van de toezichthouders conform wet- en regelgeving en governance-codes.¹

2.2.1 Horizontale verantwoording

Goed bestuur vormt enerzijds het knooppunt tussen de interne organisatie en de omgeving (binnen en buiten). Anderzijds tussen de wortels van de organisatie en de koers vooruit (het verleden en de toekomst). De Raad van Toezicht en het College van Bestuur gaan voortdurend na welke ontwikkelingen, eisen en wensen in de omgeving van COG spelen. Zij geven hier betekenis aan in de vertaling naar doelstellingen en strategie, elk vanuit hun eigen rol.

De horizontale dialoog voeren we om zicht te krijgen op de percepties, verwachtingen, wensen en eisen van stakeholders die een belang hebben bij de stichting of de onderliggende organisatieonderdelen. Hierdoor krijgen we feedback, leren en verbeteren we en kunnen we draagvlak creëren en/of verantwoording afleggen.

De horizontale dialoog voeren we met zowel interne (zoals medewerkers) als externe (zoals studenten, ouders en bedrijven) stakeholders. Periodiek vinden gesprekken plaats met de belangrijkste stakeholders

¹ De honorering van de leden van de Raad van Toezicht mbo-instellingen, oktober 2008 en VTOI, Honorering Raden van Toezicht 2015, 27 januari 2017

over de ontwikkelingen en het beleid binnen COG en/of de organisatieonderdelen. In tabel 1 is een overzicht opgenomen van de horizontale dialoog met externe stakeholders. Om de relatie met de externe stakeholders te bestendigen, besteden we binnen COG veel aandacht aan het beheer van die relaties.

Tabel 1. Overzicht van de horizontale dialoog van COG met externe stakeholders*

Partners	Vorm van samenwerking	Doelstelling	Actoren
Werkveld-bijeenkomsten	Periodiek overleg met vertegenwoordigers van de werkgevers	Afstemming beroepspraktijkvorming (BPV) en onderwijsprogramma	Docenten en locatieleiding
Branche-regio-combinaties	Overleg, participatie, afstemming	Afstemming opleidingsvraag en aanbod per branche	Locatieleiding
Individuele bedrijven	BPV-bezoek, maatschappelijke stage, overleg en accountmanagement UPGRADE	Afstemming BPV Feedback aansluiting onderwijs - arbeidsmarkt Bijscholing medewerkers	Docenten, praktijkbegeleiders en directie
Toeleverend onderwijs po, vo	Voorlichting, oriëntatie en samen onderwijs bieden	Aansluiting toeleverend onderwijs bevorderen	Docenten, decanen, locatieleiding en directie
Vervolgonderwijs mbo, hbo, wo	Samen onderwijs aanbieden	Aansluiting toeleverend onderwijs bevorderen	Docenten, locatieleiding en directie
Samenwerkings-organisatie Beroepsonderwijs Bedrijfsleven (SBB)	Vormgeven van mbo-onderwijs met uitzicht op een baan	Erkennen en begeleiden van leerbedrijven Verstrekken van informatie over de arbeidsmarkt, BPV en doelmatigheid	Docenten, locatieleiding en directie
Regionale meld- en coördinatiepunten voor VSV (RMC)	Overleg, doorverwijzing en participatie	Terugdringen uitval	Directie (in samenwerking met scholen in de omgeving)
UWV	Regionaal platform arbeidsmarkt Leer- en werkloket	Re-integratie, scholing van uitkeringsgerechtigden	Directie UPGRADE
Techniekbedrijven Food Valley	Deelname als partner in samenwerking	Afstemming innovatie TECH4FOOD	Directie Knooppunt Techniek
Lokale netwerken	Deelname aan diverse platforms en overlegorganen	Aansluiting tussen maatschappelijke opgaven en ons onderwijs	Locatieleiding, directie en College van Bestuur
Lerende Regio Arnhem	Deelname als partner in deze samenwerking	Bevorderen aansluiting vmbo-mbo Terugdringen VSV	Docenten, decanen, directie en College van Bestuur
Samenwerkingsverband Barneveld-Veenendaal	Samenwerking in het kader van passend onderwijs	Bevorderen aansluiting vmbo-mbo Terugdringen VSV	Docenten, decanen, directie en College van Bestuur
Lokale overheden	Meerdere vormen van overleg en afstemming Huisvesting voortgezet onderwijs	Aansluiten op regionale en lokale ambities, onder andere werkgelegenheid, terugdringen VSV en leer- en werkloket	Locatieleiding, directie en College van Bestuur

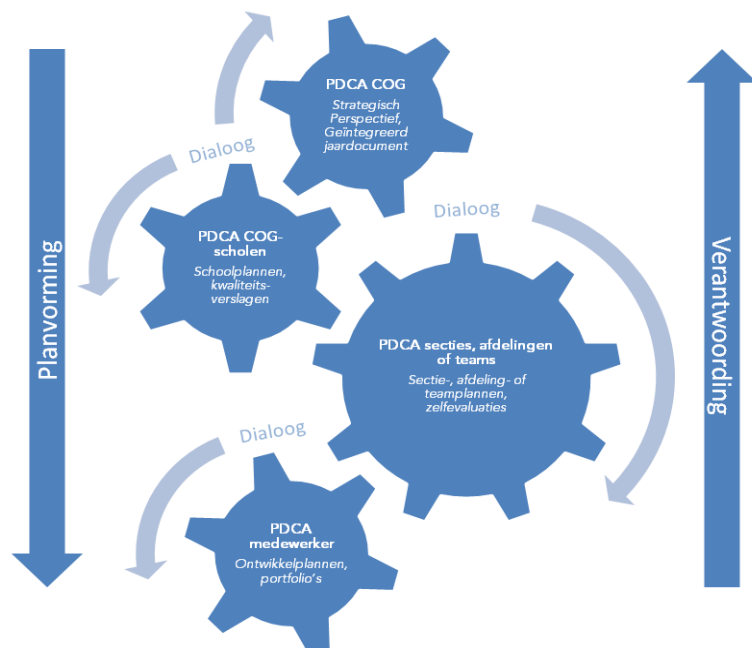
Ondernemerskringen	Deelname, presentaties, beursvloer	Opleidingsvragen en regionale ontwikkelingen afstemmen	Locatieleiding, directie en College van Bestuur
Het Platform Onderwijs en Arbeidsmarkt (POA) Valleiregio en Arnhem e.o.	Samenwerkingsverbanden regionaal bedrijfsleven, onderwijs en gemeenten	De lokale en regionale arbeidsmarkt stimuleren Vraag en aanbod bij elkaar brengen	Directie en College van Bestuur
MBO in bedrijf	Overleg en beoordeling	Bespreken voortgang kwaliteitsafspraken mbo	Directie en College van Bestuur
VNO-NCW	Overleg en participatie	Afstemming over scholingsvraagstukken	Directie en College van Bestuur
Andere ROC's	Bestuurlijk overleg	Bevorderen macrodoelmatigheid en samenwerking	College van Bestuur

* Dit overzicht is indicatief en niet limitatief.

2.2.2 Verticale verbinding en dialoog

Naast de horizontale verantwoording is binnen COG ook veel aandacht voor de verticale dialoog. De verticale dialoog hebben we vormgegeven volgens de besturingsfilosofie 'Andersom organiseren'. Hierbij staat de bedoeling centraal: het geven van geweldig onderwijs. Het uitgangspunt van deze besturingsfilosofie is dat verantwoordelijkheden zo laag mogelijk in de organisatie belegd zijn. Het College van Bestuur en de directies bieden hiertoe heldere kaders waarbinnen teams en medewerkers opereren. De onderwijsteams moeten zich eigenaar voelen van 'hun' onderwijs, dragen daarvoor verantwoordelijkheid en leggen verantwoording af. De verticale dialoog is ingebed in het Integraal Kwaliteitsstelsel van COG.

Binnen COG zijn sterke verbindingen tussen de diverse organisatieniveaus (de Raad van Toezicht, het College van Bestuur, directies van de scholen, locatiedirecteuren, teams en medewerkers). In figuur 2 is deze verbinding weergegeven.

Figuur 2. Verticale verbinding tussen de verschillende organisatieniveaus

De verticale verbinding omvat een drietal hoofdbestanddelen: planvorming, verantwoording en dialoog. Allereerst vindt planvorming plaats waarbij wij strategisch beleid vertalen naar concrete doelstellingen en indicatoren op de onderliggende organisatieniveaus. Lijnverantwoordelijken stellen plandocumenten op op het bovenliggende niveau. Vervolgens vindt terugkoppeling van resultaten en risico's plaats naar de lijnverantwoordelijke op het bovenliggende organisatieniveau. Gedurende de fasen van planvorming en verantwoording is er continu overleg en afstemming tussen de diverse organisatieniveaus.

2.2.3 Medezeggenschap

Vanuit COG zijn de 'checks and balances' geoptimaliseerd langs de weg van medezeggenschap. De Raad van Toezicht, het College van Bestuur en de directies verantwoorden zich zowel tegenover elkaar als tegenover de medezeggenschapsorganen (waarin medewerkers, ouders/verzorgers, studenten en leerlingen vertegenwoordigd zijn). Dit betreft de uitoefening van hun taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden. Zo nemen de medezeggenschapsorganen een belangrijke positie binnen COG in. De organen geven (on)gevraagd advies, hebben inspraak in besluiten over majeure ontwikkelingen in de onderwijsorganisatie, ontwikkelen eigen voorstellen, werken samen met het College van Bestuur en de directies aan draagvlak, leggen verantwoording af en informeren hun achterban. Het College van Bestuur en de directies dragen er zorg voor dat de medezeggenschapsorganen goed kunnen functioneren en voorzien in een dialoog met de medezeggenschapsorganen op alle relevante organisatieniveaus.

De wijze van organiseren van de medezeggenschapsorganen verschilt per organisatieonderdeel. Het Arentheem College heeft een Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad (GMR) die bestaat uit vertegenwoordigers van ouders, leerlingen en medewerkers. Op elke locatie heeft de GMR een klankbordgroep. De GMR bestaat onder andere uit afgevaardigden van de Medezeggenschapsraad (MR) van het Arentheem College en de MR van de Praktijkschool Arentheem College.

Bij CSV is een MR aangesteld waarin leerlingen, ouders en medewerkers vertegenwoordigd zijn.

De Wet medezeggenschap educatie en beroepsonderwijs schrijft voor dat mbo-instellingen zowel een ondernemingsraad (OR) als een studentenraad moeten aanstellen. Overeenkomstig deze wetgeving heeft ROC A12 een OR, die bestaat uit vertegenwoordigers van medewerkers en studentenraden (Centrale Studentenraad en locatieraden).

De gemeenschappelijke dienst heeft een OR die bestaat uit medewerkers.

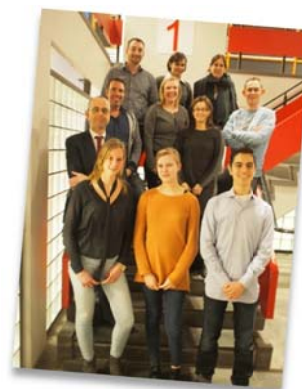
Om de kracht van de medezeggenschapsorganen te bundelen, is vanaf het schooljaar 2016-2017 een overkoepelend overlegmodel voor medewerkers geïntroduceerd. Daarin gaan afgevaardigden van de GMR van Arentheem College, de MR van CSV, de OR van ROC A12 en de OR van de gemeenschappelijke dienst in gesprek met het College van Bestuur. Ook vinden vanaf het schooljaar 2016-2017 integrale overleggen plaats met leerlingen en studenten van de diverse scholen en het College van Bestuur. Tijdens de overkoepelende overleggen bespreken de partijen onderwerpen die de gehele organisatie raken, zoals de invulling van strategisch HRM.

Vanaf het schooljaar 2016-2017 spreekt de Raad van Toezicht met vertegenwoordigers van het Gemeenschappelijk Medezeggenschapsorgaan van COG (GMO) en afgevaardigden van leerlingen en studenten.

De medezeggenschapsorganen van de diverse organisatieonderdelen van COG beschrijven hieronder de belangrijkste ontwikkelingen en activiteiten in 2016.

Annelies Hasenack, voorzitter GMR Arentheem College:

'In 2016 heeft de GMR de beleidsbegroting en beheersbegroting 2016 behandeld en vervolgens goedgekeurd. Daarnaast heeft de GMR een positief advies uitgebracht over de start van havo-bovenbouw op de locatie Titus Brandsma. Formele instemming was niet nodig, omdat de havo-licentie van de toenmalige locatie Middachten is overgegaan naar Titus Brandsma. Tevens heeft de GMR ingestemd met de inhoudelijke uitgangspunten van het ondersteuningsplan 2016 in het kader van Passend Onderwijs. Dit vraagstuk wordt in 2017 gecontinueerd. Overige onderwerpen waarin de GMR een rol speelde, zijn de aanvraag aspirant opleidingsschool, het formatieplan en de ICT-problematiek.'

Christine van den Ham, voorzitter MR CSV:

'2016 was voor CSV een relatief rustig jaar. Er speelden geen ingrijpende zaken, zoals de fusie in voorgaande jaren, die aandacht vroegen. De focus van de MR was dit jaar vooral gericht op het transitieplan voor CSV. Dit plan geeft CSV meer ruimte om zaken anders te organiseren, rekening houdend met veranderde inzichten vanuit het ministerie. De MR heeft bijeenkomsten voor medewerkers georganiseerd en de voortgang van het proces en het plan bewaakt. Alle teams hebben bijgedragen aan de totstandkoming van het plan. In het schooljaar 2017-2018 is de doelstelling om de eerste veranderingen, zoals het roosteren en het werken met stamgroepen, door te voeren.'

Lydi Zuiderent, voorzitter OR ROC A12:

'Het schooljaar 2015-2016 was dynamisch. ROC A12 is volop in beweging en de leden van de OR zijn hierbij nauw betrokken. Het vervolg op het 'Andersom denken' en de daaraan gekoppelde autonomie en professionaliteit van teams en medewerkers, de voorbereidingen op en de invoering van de nieuwe kwalificatiedossiers, de voorbereidingen voor het nieuwe HR-beleid en de nieuwbouw van het Technova College zijn enkele voorbeelden van waar de OR zich mee bezig hield. Voor de OR heeft communicatie en het zichtbaar zijn voor de organisatie en medewerkers hoge prioriteit. Dit gebeurt onder meer via georganiseerde overlegmomenten, persoonlijke gesprekken en het jaarverslag. Dit jaar is de OR begonnen met het instellen van contactpersonen binnen de teams.'

Ruben de Leur, voorzitter Centrale Studentenraad ROC A12:

'In 2016 hebben de Studentenraden zich actief ingezet voor de realisatie van lesevaluaties in de onderwijsorganisatie. Daarnaast kwam er een voorstel vanuit de Studentenraad voor het jaarlijks reserveren van een vast bedrag per student voor culturele activiteiten. De Studentenraad is bezig met de verdere uitwerking van dit voorstel. Ook heeft de Studentenraad een inspiratiebijeenkomst 'diversiteit' bijgewoond, Daar ging de Studentenraad, docenten en bestuurders met elkaar in gesprek over het thema diversiteit. Tevens heeft de Studentenraad een voorstel bij de Jongeren Organisatie Beroepsonderwijs (JOB) ingediend om de rechten en plichten van mbo-studenten op eenvoudige wijze inzichtelijk te maken. Dit voorstel is helaas niet gehonoreerd door JOB vanwege het ontbreken van financiële middelen. Vervolgens zijn vanuit ROC A12 activiteiten uitgezet om dit voorstel voor studenten van ROC A12 te realiseren.'

Corine de Blaaij, voorzitter OR gemeenschappelijke dienst:

'2016 was het jaar van de wisselingen. In 2015 heeft de OR van de gemeenschappelijke dienst zijn intrede gedaan. Op dat moment waren alle drie zetels ingevuld. Vanaf de zomer van 2016 was er echter nog maar één zittend lid (de voorzitter). Vervolgens zijn de overige twee zetels vacant gesteld. Aan het einde van 2016 zijn deze vacatures ingevuld. Hierdoor is de OR van de gemeenschappelijke dienst weer op volle sterkte. In 2017 zal de OR haar taak binnen de gemeenschappelijke dienst en COG verder invullen. Ondanks de wisselingen voerde de OR in 2016 periodiek gesprekken met het management en het College van Bestuur. De OR heeft onder andere ingestemd met de Klokkenluidersregeling COG 2016.'

2.2.4 Klachten

Een klachtenregeling is belangrijk voor iedereen die betrokken is bij de school. Denk aan leerlingen, ouders, docenten, ondersteunende medewerkers, schoolleiding en derden. COG hecht veel waarde aan goede klachtenregelingen. Deze helpen scholen de om klachten op een correcte wijze te behandelen en af te ronden. Een klachtenregeling biedt eveneens de mogelijkheid om klachten voor te leggen aan een onafhankelijke deskundige of instantie. In hoofdstuk 5 'Onderwijsresultaten 2016' zijn de ingediende klachten in 2016 per organisatieonderdeel beschreven.

2.2.5 Klokkenluidersregeling

De Raad van Toezicht en het College van Bestuur zien het realiseren van een veilige en integere bestuurscultuur als hun taak en verantwoordelijkheid. Zo voorkomt de school eventuele misstanden. COG heeft een Klokkenluidersregeling opgesteld die medewerkers in staat stelt om (het vermoeden van) misstanden te melden zonder daarbij betrokkenen te schaden in hun positie. In 2016 is de Klokkenluidersregeling van COG geactualiseerd. De regeling is ter instemming voorgelegd aan de medezeggenschapsorganen. Daarna is deze vastgesteld door het College van Bestuur en goedgekeurd door de Raad van Toezicht. In 2016 zijn geen (vermoeden van) misstanden gemeld.

2.2.6 Crisismanagement

Een ongewenste situatie kan iedere school treffen. Het is belangrijk dat de organisatie in een dergelijke situatie adequaat handelt. De continuïteit van het onderwijs en de veiligheid van leerlingen, studenten en medewerkers moeten immers zo weinig mogelijk in het geding komen. COG heeft crisisteams aangesteld, een crisisteam op COG-niveau en crisisteams op locatieniveau. Deze crisisteams zorgen voor de coördinatie en organisatie tijdens calamiteiten. Zij nemen in dreigende situaties tijdig besluiten en geven leiding aan betrokkenen die maatregelen uitvoeren. Slagvaardig besluiten nemen en adequaat leidinggeven kan alleen wanneer de crisisteams zich goed op de taken hebben voorbereid. Ook moeten de teams opgeleid en geoefend zijn om op de onderkende risico's en gevaren te kunnen reageren. Daarvoor volgen de crisisteams jaarlijks trainingen. Ter ondersteuning zijn draaiboeken, protocollen en procedures ontwikkeld die de crisisteams bij calamiteiten hanteren.

In 2016 is het crisismanagement versterkt met een veiligheidscoördinator. Het thema 'Radicalisering onder jongeren' kreeg in 2016 hoge prioriteit. Het College van Bestuur heeft, overwegende de actuele aan veiligheid gerelateerde maatschappelijke ontwikkelingen, besloten de functie veiligheidscoördinator een structureel karakter te geven. Deze wordt vanaf 2017 ingebed in de organisatie.

2.3 Verslag Raad van Toezicht

2.3.1 Samenstelling

De Raad van Toezicht is het toezichthoudend orgaan van de stichting. De Raad van Toezicht bestaat uit de heren B.J.F. Fransen, J.A. Klop, M.A. Otten, M.J. Veening, C.M. Verloop en mevrouw K.A. Pullen.

Ter ondersteuning van de Raad van Toezicht zijn commissies ingericht om het College van Bestuur van advies te kunnen voorzien. De commissies hebben de taak om de besluitvorming over bepaalde onderwerpen voor te bereiden voor de vergaderingen van de Raad van Toezicht. De Raad van Toezicht van COG heeft een drietal commissies ingesteld:

Remuneratiecommissie:	dhr. Fransen en dhr. Verloop
Auditcommissie:	dhr. Klop en dhr. Veening
Commissie Onderwijs, Kwaliteit en Identiteit:	mevr. Pullen en dhr. Otten

De Raad van Toezicht heeft een Remuneratiecommissie ingesteld. Deze commissie staat de Raad van Toezicht bij in de uitoefening van de werkgeverstaken. Hieronder vallen onder meer het maken van voorstellen voor de bezoldiging en het arbeidsvoorwaardenbeleid voor de leden van het College van Bestuur. Zo ook het jaarlijks organiseren van de bespreking van de Raad van Toezicht, waarin de commissie de beoordeling van de leden van het College van Bestuur bespreekt. Daarnaast voert de Remuneratiecommissie evaluatiegesprekken met de leden van het College van Bestuur en met het College van Bestuur als collectief. Ook beoordeelt deze commissie de onafhankelijkheid van de bestuurders en de leden van de Raad van Toezicht.

Tevens heeft de Raad van Toezicht een Auditcommissie ingesteld. Deze commissie staat de Raad van Toezicht bij in de uitoefening van het financiële toezicht. De Auditcommissie heeft als taak de toezichthoudende rol van de Raad van Toezicht ter zake van financiële aangelegenheden en van de financiële verantwoording meer diepgang te geven. Zo ook het (doen) uitoefenen van (al dan niet voorafgaande) controle op de werking van de interne risicobeheersings- en controlesystemen. Hieronder

vallen onder meer de financiële informatieverstopping door het College van Bestuur, de naleving van vigerende wet- en regelgeving en toezicht op de werking van de beginselen van goed bestuur, de naleving van aanbevelingen en opvolging van opmerkingen van de accountant, en het uitbrengen van advies aan de Raad van Toezicht inzake het proces voor het totstandkomen van de jaarrekening, de begroting en belangrijke kapitaalinvesteringen.

Als laatste heeft de Raad van Toezicht een Commissie Onderwijs, Kwaliteit en Identiteit ingesteld. Deze commissie is verantwoordelijk voor de uitoefening van het toezicht op onderwijskwaliteit, kwaliteitsborging en identiteit. De Commissie Onderwijs, Kwaliteit en Identiteit heeft als taak de toezichthoudende rol van de Raad van Toezicht meer diepgang te geven betreffende de werkgebieden onderwijs, kwaliteit en identiteit. Dit geldt tevens voor de wijze waarop het College van Bestuur daarover verantwoording aflegt. Deze commissie oefent namens de Raad van Toezicht ook (al dan niet voorafgaande) controle uit op de werking van de interne risicobeheersings- en controlesystemen in relatie tot de PDCA-cyclus. Dit omhelst onder andere de informatieverstopping betreffende inhoud en kwaliteit van het onderwijs, onderwijsondersteunende processen door het College van Bestuur, de naleving van aanbevelingen van de Onderwijsinspectie en het adviseren van de Raad van Toezicht hierover.

Alle commissies zijn ingesteld conform artikel 19 van de Statuten.

2.3.2 Uitgangspunten

De Raad van Toezicht is verantwoordelijk voor het integraal toezichthouden op het beleid van het College van Bestuur en de algemene gang van zaken in de stichting. Daarnaast is de Raad verantwoordelijk voor het bewaken van de kwaliteit van het primaire proces.

De Raad van Toezicht conformeert zich aan de 'Branchecode goed bestuur in het mbo' en de 'Code goed onderwijsbestuur vo'.

De Raad van Toezicht vult haar verschillende rollen (werkgeverschap, advisering/klankbordrol en goedkeuring) zo goed mogelijk in, conform de heersende maatschappelijke opvattingen/governance-codes en in open overleg met het College van Bestuur.

De Raad van Toezicht toetst niet alleen achteraf, maar denkt ook actief mee met het bestuur over de toekomst en strategische opties van de organisatie, zonder iets af te doen aan de verantwoordelijkheid van het College van Bestuur.

2.3.3 Focus en ijkpunten

De Raad van Toezicht adviseert het College van Bestuur in relatie tot de strategische koers van de stichting. Ook ziet de Raad van Toezicht toe op de kwaliteit van de processen die het College van Bestuur heeft ingericht om de kwaliteit van het onderwijs, de examinering en diplomering te bestendigen. Daarnaast ziet de Raad van Toezicht toe op de financiële bedrijfsvoering, die de continuïteit van het onderwijs waarborgt en de inzet van middelen voor het onderwijs regelt. Als onderdeel van deze taak benoemt de Raad van Toezicht de externe accountant. Ook heeft de Raad van Toezicht zicht op de ontwikkeling van de organisatie en haar medewerkers, ziet zij toe op de adequate facilitering van het onderwijs en houdt zij zicht op het betrekken van de belangen van stakeholders bij de besluitvorming.

Elke vorm en schijn van belangenverstrengeling van de leden van de Raad van Toezicht, die de uitoefening van hun taak kan beïnvloeden, wordt vermeden. De voorzitter van de Raad van Toezicht bewaakt dit. In het geval van tegenstrijdige belangen wordt de procedure in het Reglement Raad van Toezicht COG d.d. 18 mei 2015 gevolgd.

De leden van de Raad van Toezicht melden nevenfuncties in het bestuursverslag van de stichting (zie bijlage V). Onder nevenwerkzaamheden verstaan we alle niet uit de functie voortvloeiende werkzaamheden, al of niet in enig dienstverband verricht.

2.3.4 Goed werkgeverschap

De Raad van Toezicht ziet toe op het goed/adequaat functioneren van het College van Bestuur. Daartoe voert zij onder meer jaarlijks beoordelingsgesprekken. De arbeidsvoorwaarden zijn in lijn met de maatschappelijke opvattingen daarover en de bepalingen in governance-codes. Wanneer de werkgeverstaak aan de orde is en deze vraagt om communicatie, neemt de Raad van Toezicht daarin een actieve rol op zich. Ook de kwetsbaarheid van ‘unieke’ posities binnen de top van de organisatie (mogelijke vervanging) is vanuit het belang van continuïteit van interne sturing een aandachtspunt voor de Raad van Toezicht richting het College van Bestuur.

Bij ontstelen of belet van het College van Bestuur is de Raad van Toezicht het aanspreekpunt. Zowel binnen als buiten de stichting en de van haar uitgaande onderwijsinstelling.

In geval van een conflict tussen het College van Bestuur en de Raad van Toezicht roept de voorzitter van de Raad van Toezicht een vergadering van de Raad van Toezicht bijeen. Daarin hoort de Raad van Toezicht zo mogelijk het College van Bestuur. De Raad van Toezicht neemt vervolgens het besluit met een meerderheid van de geldig uitgebrachte stemmen.

2.3.5 Jaarplanning en koppeling aan de planning & controlcyclus

Binnen COG zijn de verantwoordelijkheden en taken van de Raad van Toezicht gekoppeld aan de planning & controlcyclus. In figuur 3 is de planning & controlcyclus op hoofdlijnen geschetst. De blauwe documenten krijgt de Raad van Toezicht jaarlijks ter goedkeuring voorgelegd.

De planning & controlcyclus start jaarlijks met een strategiebespreking in de voorjaarsperiode. Deze bespreking leidt uiteindelijk tot de kaderbrief. In het najaar bespreekt de Raad van Toezicht de uitwerking van de strategie in het beleid en de (investerings)begroting. Vervolgens worden in het daaropvolgende voorjaar de tussentijdse resultaten en eindresultaten besproken aan de hand van een zomerrapportage en een jaarverslag. Tussentijds besteedt de Raad van Toezicht aandacht aan overige zaken zoals huisvesting, HRM-beleid en stakeholders. Al deze documenten worden ter vaststelling aan het College van Bestuur voorgelegd en ter goedkeuring aan de Raad van Toezicht beschikbaar gesteld.

De Raad van Toezicht en het College van Bestuur komen ten minste viermaal per jaar bijeen. Daarnaast heeft de Raad van Toezicht jaarlijks extra sessies over de strategie of andere actuele/inhoudelijke thema's. De Raad van Toezicht hanteert hiervoor een jaarkalender waarin de bijeenkomsten en de te bespreken onderwerpen zijn opgenomen. Tevens vindt minimaal eenmaal per jaar een bijeenkomst met de Raad van Toezicht en de medezeggenschapsorganen plaats.

Figuur 3. Planning & controlcyclus op hoofdlijnen in relatie tot werkzaamheden Raad van Toezicht

Jaarlijks wordt het functioneren van (de leden van) het College van Bestuur beoordeeld door de Raad van Toezicht. De voorzitter en vicevoorzitter van de Raad van Toezicht voeren het beoordelingsgesprek met (de leden van) het College van Bestuur. Het beoordelingsgesprek vindt plaats conform een vastgestelde procedure. Tijdens het beoordelingsgesprek komen onder andere de verwachtingen van het College van Bestuur en de wensen voor de toekomst aan de orde.

De Raad van Toezicht voert jaarlijks een zelfevaluatie uit in relatie tot de inrichting en het functioneren als collectief en de eigen bijdrage van de afzonderlijke leden. Het Toezichtkader Raad van Toezicht d.d. 18 mei 2015 vormt het toetsingskader voor de zelfevaluatie. Eén keer in de drie jaar betreft de Raad van Toezicht een externe deskundige bij haar evaluatie. Voorafgaand aan de evaluatie vraagt de Raad van Toezicht input aan het College van Bestuur. De opbrengsten van de evaluatie bespreekt de Raad van Toezicht met het College van Bestuur. De conclusies en afspraken worden vastgelegd in een dossier, beheerd door of namens de Raad van Toezicht.

2.3.6 Verantwoording wettelijke taken 2016

Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht en het College van Bestuur zijn in 2016 zes keer bijeengekomen. In 2016 is een drietal belangrijke besluiten genomen in relatie tot de samenstelling van de Raad van Toezicht. Zo is begin 2016 op bindende voordracht van de Medezeggenschapsorganen COG dhr. Otten als Lid Raad van Toezicht benoemd. Tevens is in maart 2016 unaniem besloten om de benoeming van de vicevoorzitter van de Raad van Toezicht (dhr. Verloop) en het lid van de Raad van Toezicht (dhr. Klop) met één zittingstermijn te verlengen. Dit betreft de periode 1 april 2016 tot en met 31 maart 2020 (einde zittingstermijn).

De Raad van Toezicht heeft in 2016 diverse documenten goedgekeurd, zoals het bestuursverslag en de jaarrekening 2015, de kaderbrief 2016, de zomerrapportage 2016, het strategisch huisvestingsplan, de begroting 2017-2021, het werkplan Auditcommissie 2017 en de Klokkenluidersregeling.

In 2016 heeft de zelfevaluatie van de Raad van Toezicht plaatsgevonden onder leiding van een externe deskundige. Deze evaluatie betrof de inrichting en het functioneren van de Raad van Toezicht als collectief en de individuele bijdrage van de leden.

De Raad van Toezicht heeft vastgesteld dat de gesprekken met het College van Bestuur in een open sfeer plaatsvinden. Er is voldoende ruimte om waar nodig met elkaar de diepte in de discussie te zoeken. Bovendien was er openheid in de besproken onderwerpen. In 2016 hebben zich geen situaties voorgedaan met tegenstrijdige belangen tussen het College van Bestuur en de Raad van Toezicht.

Remuneratiecommissie

In 2016 is de Remuneratiecommissie, naast de reguliere Raad van Toezicht-vergaderingen, twee keer bijeengekomen.

De Remuneratiecommissie heeft in 2016 onderstaande zaken besproken met de Raad van Toezicht:

- Jaarverantwoording WNT-gegevens 2015 en WNT-maxima per 1 januari 2016. Vastgesteld is dat conform de Regeling bezoldiging topfunctionarissen OCW-sectoren wordt gehandeld.
- Procesafspraken beoordelingsgesprek College van Bestuur en bespreking verslag beoordelingsgesprek College van Bestuur 2016 (individueel met leden College van Bestuur en gezamenlijk).
- Notitie spelregels declaraties leden College van Bestuur.

Auditcommissie

In 2016 is de Auditcommissie, naast de reguliere Raad van Toezicht-vergaderingen, acht keer bijeengekomen met het verantwoordelijke lid van het College van Bestuur. Tijdens deze vergaderingen is de gang van zaken ten aanzien van financiën en huisvesting besproken. De Auditcommissie heeft gedurende de vergaderingen van de Raad van Toezicht toelichting gegeven op deze onderwerpen en vragen vanuit de Raad van Toezicht beantwoord.

De Auditcommissie heeft in 2016 de volgende onderwerpen besproken en voorbereid voor de Raad van Toezicht-vergaderingen:

- Aanbesteding en nieuwbouwplannen Technova College
- Bestuursverslag COG 2015
- Herijking huisvestingsplan
- Begroting 2017
- Werkplan Auditcommissie 2017

Commissie Onderwijs, Kwaliteit en Identiteit

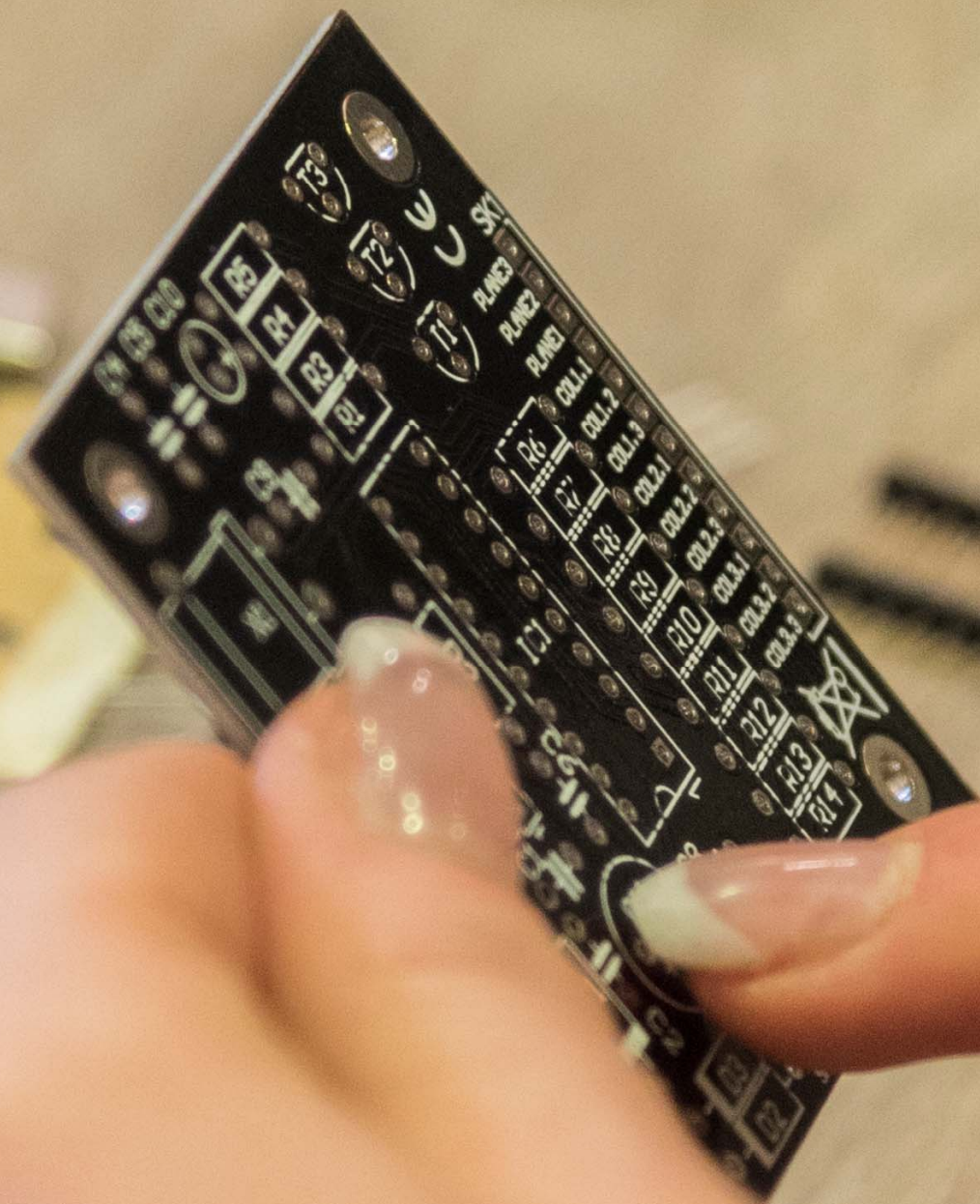
De Commissie Onderwijs, Kwaliteit en Identiteit had in 2016 drie bijeenkomsten met de voorzitter van het College van Bestuur. Verslaglegging en conclusies zijn gedeeld met de voltallige Raad van Toezicht en het College van Bestuur tijdens reguliere vergaderingen van de Raad van Toezicht en het College van Bestuur. De Commissie Onderwijs, Kwaliteit en Identiteit heeft gezorgd voor adequate toelichting en reflectie op voorliggende onderwerpen.

Naast de reguliere advisering aan de Raad van Toezicht, richtte de Commissie Onderwijs, Kwaliteit en Identiteit zich in 2016 op de volgende onderwerpen:

- de bevindingen van de Onderwijsinspectie;
- de bestuurlijke reflectie op de inspectierapporten;

- het plan van aanpak ter verbetering van zwakke onderdelen;
- de kwaliteitsverslagen van de diverse onderdelen van COG over 2016.

De Commissie Onderwijs, Kwaliteit en Identiteit heeft zich vergewist van zowel proces als product rond de diverse thema's, hier positief over geoordeeld en daarvan mededeling gedaan in de vergadering van de Raad van Toezicht.

3. Strategisch Perspectief 2015-2018

3.1 Missie en visie

De bedoeling van COG

COG wil leerlingen en studenten opleiden tot (jong)volwassenen die met een uitstekend kennisniveau, vaardigheden én nieuwsgierigheid, inspiratie, open en kritische houding, verantwoordelijkheidsbesef en zelfvertrouwen in de wereld staan.

Het onderwijs van COG...

maakt nieuwsgierig en biedt perspectief

Ons onderwijs prikkelt de nieuwsgierigheid van leerlingen en studenten en biedt hen perspectief. Dat doen wij door ons onderwijs aan te laten sluiten bij de belevingswereld van leerlingen en studenten. Tegelijkertijd brengen wij hen in aanraking met werelden die anders verborgen zouden blijven. Wij helpen leerlingen en studenten hun horizon te verbreden, laten zien wat er (nog méér) mogelijk is en openen deuren voor hen. Wij dagen ze uit de wereld met openheid en nieuwsgierigheid tegemoet te treden.

is ambitieus en resultaatgericht

Wij dagen leerlingen en studenten, in elke opleiding en op elk niveau, uit om boven verwachting te presteren. Het koesteren van hoge verwachtingen en het uitspreken van deze verwachtingen maken daar onderdeel van uit. Tijdens de studie geven we veel en vaak feedback, stellen duidelijke leerdoelen en geven inzicht in de leeropbrengsten. Daarbij bieden we zoveel mogelijk maatwerk, waardoor leerlingen en studenten tot maximale prestaties komen. Wij hebben oog voor bijzondere kwaliteiten van ieder individu en iedereen krijgt uitdagingen aangeboden die daarbij passen. Uitzonderlijke prestaties – op welk niveau dan ook – onderkennen en waarderen wij.

bereidt voor op het leven

Het onderwijs dat wij bieden, bereidt leerlingen en studenten voor op een vervolgopleiding of een beroep (kwalificatie). Maar COG doet méér dan dat. Tijdens de studie stimuleren wij leerlingen en studenten en reiken wij ze handvatten aan om een waarde(n)volle rol te vervullen in deze maatschappij. Het onderwijs draagt bij aan de burgerschapsvorming van leerlingen en studenten: aan de ontwikkeling van hun identiteit, hun morele kompas, hun kritisch denkvermogen, hun verantwoordelijkheidsbesef en hun idealen. Als ze één van de scholen verlaten, hebben ze een beeld van wie zij zijn, wat zij belangrijk vinden en wat zij willen bijdragen aan de wereld om hen heen. Ze durven te vertrouwen op hun eigen oordeel en hebben de moed om bestaande denkbbeelden ter discussie te stellen.

3.2 Strategische doelen 2015-2018

3.2.1 Toekomstbestendig en uitdagend onderwijs

COG streeft ernaar om voorop te lopen binnen de vakgebieden waarin we leerlingen en studenten opleiden. De organisatie spoort leerlingen, studenten en docenten aan om boven verwachting te presteren. Dit vraagt om passend onderwijs voor iedere leerling. Een ambitieus leerklimaat is hierbij een voorwaarde.

In ons onderwijs willen we eveneens betekenis geven aan zowel de identiteitsvorming als de sociale en morele ontwikkeling van leerlingen en studenten.

3.2.2 Professionele (onderwijs)organisatie

Een lerende organisatie, dat is wat COG kenmerkt. Kennis wordt gedeeld en op verschillende manieren komt leren tot stand (informeel, leergemeenschappen, scholing, intervisie en collegiale consultatie). Medewerkers versterken elkaar in een open, veilige en ambitieuze cultuur. Ter versterking van de onderwijsorganisatie streven we continu naar een zo optimaal en efficiënt mogelijke bedrijfsvoering. Daarbij benutten wij het schaalvoordeel van onze stichting.

3.2.3 Intrinsieke leer- en verbetercultuur

COG stelt 'het leren' centraal. Onze organisatie kenmerkt zich door een open cultuur waarin medewerkers een onderzoekende houding hebben en intrinsiek nieuwsgierig zijn naar de resultaten van hun handelen. Zij zijn erop gericht zichzelf te ontwikkelen, het onderwijs te verbeteren en met elkaar samen te werken. Wij geven vertrouwen en stimuleren het eigenaarschap op elk niveau binnen onze organisatie: medewerkers, teams en scholen.

3.2.4 Sterk verbonden met de omgeving

Onderwijs is van vitaal belang voor de ontwikkeling van de maatschappij. COG en de scholen spannen zich in om, als partner in de ontwikkeling van de (regionale) maatschappij, sterk verbonden te zijn met hun omgeving. Dat gaat niet vanzelf, maar vraagt bewuste aandacht. Bij de invulling van dat partnerschap zoeken we naar mogelijkheden om de belangen van onze onderwijsinstelling en die van de omgeving met elkaar te verbinden.

3.3 Identiteit

Het watermerk omvat de identiteit, waarden en gedragsregels van COG. Het watermerk versterkt en verbindt alles wat COG op inhoud aan doelen en ambities definieert. Het watermerk is systematisch verankerd binnen onze organisatie.

Onze identiteit, wat maakt ons bijzonder?

Watermerk COG

Samen maken we ons onderwijs. Ieder neemt zijn verantwoordelijkheid en vanuit gezamenlijkheid en betrokkenheid geven we vertrouwen. Een algemeen Christelijke levensbeschouwing en visie zijn daarbij onze inspiratie. Onze medewerkers zetten zich in om jongeren en volwassenen in staat te stellen **het beste uit zichzelf** te halen.

Binnen onze scholen is ieder mens waardevol, met alle gaven en beperkingen. **We houden nadrukkelijk rekening met de persoonlijke kwaliteiten en talenten van onze leerlingen, studenten en medewerkers.** We bouwen hierop voort en leren kennis, kunde en vaardigheden aan. We dagen onszelf en elkaar uit om boven verwachting te presteren. Als het leven mee zit, zetten we onze gaven in voor een ander. Als het tegenzit, vinden we kracht bij elkaar en in Christelijke en andere inspiratiebronnen.

Elke school kent haar eigen karakteristieke eigenschappen en bestaat uit **kleinschalige en betrokken gemeenschappen.** We zien elkaar en worden gezien. Uitdagingen gaan we aan, problemen pakken we op en successen vieren we.

We leren onze leerlingen en studenten om te gaan met falen en succes en met vreugde en verdriet in beroep, maatschappij en persoonlijk leven. We maken ruimte voor gesprek over ervaringen, zingeving, motivatie, inspiratie, keuzes en visies in beroepsmatig, maatschappelijk en ethisch perspectief.

Als werkgever biedt COG haar medewerkers een goede werkomgeving. Een omgeving die hen in staat stelt om het beste in zichzelf en hun leerlingen en studenten naar boven te halen.

Ons onderwijs heeft **impact op de toekomst.** In de omgang met elkaar, onze middelen, onze partners en de wereld willen we op duurzame wijze handelen. We streven ernaar om dat wat ons door de maatschappij wordt toevertrouwd op een goede manier te behandelen en door te geven.

Figuur 4. Watermerk COG

3.4 Speerpunten 2016

In de kaderbrief formuleren wij de speerpunten voor het komende kalenderjaar. De speerpunten vloeien voort uit de strategische doelen zoals deze in het Strategisch Perspectief 2015-2018 zijn verwoord. Voor 2016 hebben we de volgende speerpunten geformuleerd:

1. *Uitdagend onderwijs.* De scholen van COG voeren in 2016 activiteiten uit die bijdragen aan het realiseren van een ambitieus leerklimaat, de totstandkoming en uitvoering van maatwerktrajecten, het bieden van onderwijs waarin aandacht is voor de brede vorming van leerlingen en studenten. Zo ook het ontwikkelen van eigentijdse en innovatieve onderwijsprogramma's.
2. *Strategische personeelsplanning.* COG gaat in 2016 verder met het uitbouwen van een leer- en verbetercultuur die gevoed wordt door een intrinsieke motivatie vanuit medewerkers, teams of scholen om te blijven verbeteren. Wij geven hier gevolg aan door het ontwikkelen van een strategische personeelsplanning.
3. *Integraal kwaliteitssysteem.* Voor 2016 lag de opgave om te werken aan een kwaliteitssysteem COG, kwaliteitscultuur en kwaliteitsgericht handelen. Dit wordt ondersteund door het ontwikkelen van een integraal kwaliteitssysteem.
4. *Versterken van de onderwijslocaties.* Het onderwijs moeten we aantrekkelijker maken voor leerlingen, studenten en cursisten. Zo willen we een groter marktaandeel realiseren. De profilering van de diverse onderwijslocaties, de verdere implementatie van Passend Onderwijs en de participatie van in- en externe stakeholders bij het onderwijs kregen in 2016 extra aandacht.

4. Activiteiten 2016

4.1 Samenhang strategische doelen en activiteiten 2016

Het Strategisch Perspectief 2015-2018 vormt het uitgangspunt voor de activiteiten die in 2016 zijn uitgevoerd. De strategische doelen zijn in de kaderbrief vertaald naar speerpunten. Vervolgens hebben de organisatieonderdelen van COG deze speerpunten geconcretiseerd naar activiteiten. In tabel 2 is de samenhang tussen de strategische doelen, speerpunten en activiteiten weergegeven.

Tabel 2. Overzicht strategische doelen, speerpunten 2016 en activiteiten 2016

Beleidsontwikkelingen	Strategische doelen	Toekomstbestendig en uitdagend onderwijs	Professionele (onderwijs) organisatie	Intrinsieke leer- en verbetercultuur	Sterk verbonden met de omgeving
	Speerpunten 2016	Uitdagend onderwijs	Strategische personeelsplanning	Integraal kwaliteitsstelsel COG	Versterken van de onderwijslocaties
	Activiteiten 2016	ICT in het onderwijs (4.2.1) Vernieuwing vmbo en mbo (4.2.2) Taal en rekenen (4.2.3) Excellentie (4.2.4) Internationalisering (4.2.5) Burgerschapsvorming (4.2.6) Leerklimaat (4.2.7) Doorlopende leerlijnen (4.2.8) Toelatingsbeleid (4.2.9) Passend Onderwijs (4.2.10)	HRM beleid (4.3.1) Strategische personeelsplanning (4.3.2) e-HRM (4.3.3) Opleidingsscholen (4.3.4) Differentiatie in de klas (4.3.5) Professionalisering (4.3.6) Teamontwikkeling (4.3.7) Huisvesting (4.3.8) ICT (4.3.9) Facilitair (4.3.10)	Integraal kwaliteitsstelsel COG (4.4.1) Kwaliteitsborging en kwaliteit van examinering mbo (4.4.2)	Versterken van de onderwijslocaties (4.5.1) Namentraject ROC A12 (4.5.2) TECH4FOOD (4.5.3) Kwetsbare jongeren (4.5.4) Leer- en werkloket (4.5.5) UPGRADE (4.5.6) Educatie (4.5.7) Vavo (4.5.8)

4.2 Toekomstbestendig en uitdagend onderwijs

4.2.1 ICT in het onderwijs

Voor scholen in het voortgezet onderwijs is het doorbraakproject Onderwijs & ICT ontwikkeld. Dit is een initiatief van het ministerie van EZ en het ministerie van OCW in samenwerking met de po-raad en de vo-raad. Doel van het project is om in 2017 scholen beter in staat te stellen met ICT en digitaal lesmateriaal te werken, zodat leerlingen het maximale uit hun talenten kunnen halen.

In relatie tot het doorbraakproject focust het Arentheem College op de verbetering van het gebruik van ICT binnen het onderwijs. In het schooljaar 2015-2016 is de implementatiefase gestart van een schoolbreed project. Als uitwerking van dit project hebben specialisten op het gebied van digitale didactiek scholingsdagen georganiseerd, lesbezoeken uitgevoerd en data verzameld over de ervaringen ten aanzien van ICT in het onderwijs.

CSV heeft in het kader van het doorbraakproject een gepersonaliseerde leerlijn ontwikkeld, waarmee eerstejaarsleerlingen digitale vaardigheden leren, zoals veilig internetgebruik, gezond computeren en het gebruik van een smartphone voor onderwijsdoeleinden.

Binnen ROC A12 zijn eveneens activiteiten uitgevoerd om ICT meer te integreren en in te bedden in het onderwijs. In het schooljaar 2015-2016 zijn trainingen verzorgd voor teams en docenten op het gebied van e-didactiek. Daarnaast zijn i-coaches aangesteld, die op de locaties verantwoordelijk zijn voor de integratie en borging van e-didactiek in de klas.

4.2.2 Vernieuwing vmbo en mbo

Het stimuleren van de flexibilisering van het onderwijsaanbod was in 2016 een belangrijke pijler in het vmbo en mbo. Per 1 augustus 2016 zijn de nieuwe profielen in het vmbo en de nieuwe kwalificatiestructuur in het mbo ingevoerd. De vmbo- en mbo-programma's zijn sindsdien opgebouwd uit een algemeen, profiel- en een vrij deel. Hierdoor vereenvoudigt het bieden van maatwerktrajecten aan leerlingen en studenten. Bovendien kan het onderwijs beter aansluiten bij ontwikkelingen op de arbeidsmarkt.

De invoering van de vernieuwde, beroepsgerichte programma's in het vmbo heeft in het schooljaar 2015-2016 veel aandacht gekregen op CSV en de Arentheem College-locaties Leerpark Presikhaaf en Titus Brandsma. In de voorbereidingsfase is veel geïnvesteerd in de ontwikkeling van de onderwijsprogramma's. Deze zijn voor leerjaar 3 en 4 van het vmbo aangepast met onderscheid in profiel-, kern- en keuzevakken.

In het schooljaar 2015-2016 zijn door ROC A12 voorbereidingen getroffen voor de invoering van de nieuwe mbo-kwalificatiestructuur. De onderwijsteams hebben de kwalificatiedossiers, waarin de eisen staan waar een gediplomeerde minimaal aan moet voldoen, geanalyseerd en vertaald naar een ontwerp voor de gehele opleiding. Dit heeft geresulteerd in onderwijsprogramma's die ingedeeld zijn in basis-, profiel- en keuzedelen. Vanaf 1 augustus 2016 verzorgt ROC A12 113 opleidingen binnen 52 kwalificatiedossiers.

4.2.3 Taal en rekenen

Naast het toekomstbestendig maken van het onderwijs, vinden onze scholen het eveneens belangrijk om de 'basisuitrusting' van leerlingen en studenten op orde te krijgen en/of te houden. De generieke vakken taal en rekenen hebben de afgelopen jaren een prominente rol gekregen in de curricula. In het schooljaar 2015-2016 is onverminderd aandacht besteed aan het optimaliseren van het taal- en rekenonderwijs.

Op het Arentheem College is de inzet van taal- en rekencoördinatoren op de diverse locaties gecontinueerd. De taal- en rekencoördinatoren zien toe op de inbedding van het taal- en rekenonderwijs in het onderwijsprogramma en de voortgang daarvan. Tevens is op de locaties Leerpark Presikhaaf en Titus Brandsma geëxperimenteerd met het aanbieden van een lenteschool. Deze school is bedoeld voor leerlingen die mogelijk blijven zitten. De leerlingen werden op basis van hun capaciteiten en cijfers geselecteerd voor de lenteschool. Voorafgaand aan deelname aan de lenteschool maken docenten een overzicht van de te herhalen lesstof. De lenteschool startte in de meivakantie en aansluitend kregen leerlingen nog zes weken lang drie uur per week te herhalen lesstof aangeboden. Uit de evaluatie is gebleken dat de lenteschool onvoldoende effect heeft gehad. Dit maakt dat wij de lenteschool in de huidige vorm niet meer aanbieden. Wel onderzoeken we of een aangepaste vorm effectief kan zijn.

Net als het Arentheem College heeft CSV de inzet van een taal- en rekencoördinator in het schooljaar 2015-2016 gecontinueerd. Daarnaast is het rekenbeleid geëvalueerd. De inzet van de rekencoördinatoren en het aanbieden van rekenen als vast onderdeel in het curriculum blijken een positief effect te hebben.

ROC A12 heeft in het schooljaar 2015-2016 onder andere gewerkt aan het verbeteren van de kwaliteit van de examinering van de generieke vakken. In deze periode hebben de generieke docententeams de eerste stappen gezet voor een centraal geregisseerde afname van de vaardigheden 'spreken' en 'gesprekken voeren'. Dit hoort bij de vakken Nederlands en Engels. Ter voorbereiding zijn normbeoordelingsbijeenkomsten gehouden. Hierin werd het systeem van beoordelen uitgelegd en gemodereerd, aan de hand van bestaande casus. In het schooljaar 2016-2017 is gestart met het centraal regisseren van de instellingsexamens Nederlands en Engels.

4.2.4 Excellentie

Het Arentheem College heeft excellentieprogramma's ontwikkeld voor leerlingen. De programma's zijn toegespitst op de diverse doelgroepen. Zo is het programma 'Ondernemend Leren' ontwikkeld voor havo-leerlingen en het programma AtheneumExtra voor atheneumleerlingen. Daarnaast is het programma Gymnasium+ voor gymnasiumleerlingen samengesteld. De programma's zijn bedoeld om de leerlingen op hun eigen niveau extra uit te dagen. De nadruk in de programma's ligt vooral op de brede vorming, zoals samenwerken, onderzoek uitvoeren, creatief denken en presenteren. In de programma's is eveneens aandacht voor internationalisering. Leerlingen kunnen bijvoorbeeld Chinees als extra vak volgen of een uitwisseling met buitenlandse leerlingen organiseren. Het vermarkten van de excellentieprogramma's als onderdeel van PR is een aandachtspunt.

In relatie tot excellentie heeft CSV geen specifieke programma's ontwikkeld. Tijdens de studie is wel veel aandacht voor maatwerk. Leerlingen hebben de mogelijkheid om de opleiding versneld te doorlopen of verder te verdiepen. Zo kunnen ze bijvoorbeeld vakken op een hoger niveau afronden. Ook biedt CSV leerlingen in de Vakmanschapsroutes de mogelijkheid om in het vmbo al vakken van het mbo te volgen en af te ronden. Hierdoor kunnen zij versneld hun startkwalificatie behalen.

Als onderdeel van de kwaliteitsafspraken mbo heeft ROC A12 een excellentieplan opgesteld. Daarin zijn activiteiten opgenomen voor excellente studenten. De deelname aan Skills-wedstrijden is hier één van. Dit zijn vakwedstrijden voor mbo-studenten waarin zij de kans krijgen hun talenten op een specifiek vakgebied te laten zien. In het schooljaar 2015-2016 hebben diverse studenten van ROC A12 deelgenomen aan Skills-wedstrijden, waaronder studenten van de opleidingen Allround schoonheidsspecialist, Internationale

handel, Mechatronica, Autotechnicus en Meubelmaker. Eén student heeft tijdens de landelijke Vakkanjerswedstrijd brons behaald.

Tevens heeft ROC A12 diverse verrijkmingsmodules en verdiepingsprogramma's voor excellente studenten ontwikkeld. Voor deze studenten is in het schooljaar 2015-2016 onder andere het excellentieprogramma 'Ik ga ondernemen' gelanceerd. Dit programma is ontwikkeld om het ondernemerschap en omgevingsbewustzijn bij mbo-studenten te stimuleren. ROC A12 voert dit programma uit in samenwerking met de Utrechtse Ondernemers Academie. In het schooljaar 2015-2016 hebben twaalf studenten deelgenomen. Uiteindelijk is het de ambitie om het basisonderwijs, voortgezet onderwijs en hbo bij de invulling van het programma 'Ik ga ondernemen' te betrekken.

ROC A12 heeft in het kader van excellentie in het mbo ook een verdiepend programma ontwikkeld voor studenten van de opleiding Motorvoertuigentechniek. Jaarlijks selecteert de school zes tot tien studenten van deze opleiding voor deelname aan het Raceteam. De studenten hebben de opdracht om een raceauto van een bekende autocoureur klaar te maken voor elke wedstrijd. Tijdens de wedstrijd vormen de studenten eveneens de pitstop-crew. Deze crew is verantwoordelijk voor het voorbereiden van de race ter plaatse, het bemannen van de pitstop en het ter plekke repareren van de auto in voorkomende gevallen.

4.2.5 Internationalisering

Het Astrum College van ROC A12 en Titus Brandsma van Arentheem College zijn een United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO)-school. Deze scholen maken onderdeel uit van een internationaal netwerk en zetten zich in voor meer begrip voor elkaars land en cultuur. Hierin zijn een viertal thema's leidend: vrede en mensenrechten, intercultureel leren, wereldburgerschap en duurzaamheid. Op de UNESCO-scholen worden ten minste drie van de vier thema's behandeld. De scholen geven ieder op eigen wijze invulling aan het profiel door aan te sluiten bij lopende UNESCO-projecten en door eigen projecten en materialen te ontwikkelen.

Titus Brandsma heeft als UNESCO-school duurzaamheid hoog in het vaandel staan. Hier geeft men vorm en inhoud aan door alle leerlingen in de onderbouw naast het gewone curriculum een wereldvak (digimedia, theater, science of sport en gezondheid) te laten kiezen. Ook zitten alle leerlingen in de onderbouw in commissies die bijdragen aan duurzaamheid, gezondheid en betrokkenheid binnen de school en de omgeving. Ook in de bovenbouw stimuleert de school leerlingen om iets extra's te doen. Zij kunnen dan kiezen voor een mediavormgeversroute, toewerken naar het Certificaat Ondernemen, een verdiepend intersectoraal programma of een route 'zesjarige havo' volgen.

ROC A12 geeft vorm aan het UNESCO-profiel door studenten de mogelijkheid te bieden praktijkervaring op te doen tijdens een buitenlandstage. De internationale stage kan zowel binnen als buiten Europa plaatsvinden. De stageperiode varieert van vijf tot twintig weken. Iedere student kan in aanmerking komen voor een buitenlandstage. Het is echter wel belangrijk dat studenten in grote mate zelfstandig zijn. Voor uitmuntende studenten stelt ROC A12 excellente internationale stages beschikbaar. In het schooljaar 2015-2016 hebben in totaal dertien excellente stages plaatsgevonden in onder andere Afrika, Engeland en Spanje. Voor de tweede helft van het schooljaar 2016-2017 is de verwachting dat nog een aantal excellente internationale stageplekken wordt toegewezen en uitgevoerd.

4.2.6 Burgerschapsvorming

De sociale en morele ontwikkeling van leerlingen en studenten kreeg veel aandacht in 2016. Het Arentheem College heeft een beleidsplan 'Burgerschap' opgesteld, waarin de schoolbrede doelstellingen van burgerschapsonderwijs op het Arentheem College zijn vastgesteld. Ook staan een planmatige aanpak en het vastleggen van resultaten beschreven. De locaties brengen hun eigen actiepunten in beeld op basis van het beleidsplan 'Burgerschap' en nemen deze op in de jaarplannen voor het schooljaar 2016-2017. Burgerschap wordt ook een vast thema in de gesprekkencyclus met de directies en de onderwijsteams, en docenten onderling.

In het kader van burgerschapsvorming heeft CSV in het schooljaar 2015-2016 geïnvesteerd in de verdere professionalisering van medewerkers op het gebied van loopbaanoriëntatie en -begeleiding. Sinds enkele jaren is er een coördinator voor de implementatie van loopbaanoriëntatie en -begeleiding in het curriculum. Het integreren van burgerschapsvorming in de generieke vakken krijgt in het schooljaar 2016-2017 verder vorm.

ROC A12 heeft, net als CSV, geïnvesteerd in de professionalisering van de docentenloopbaan en in burgerschap. In het burgerschapsonderwijs heeft het thema 'identiteit' vorm gekregen door te focussen op het waarderen van verschillen. Het bespreken van thema's als radicalisering, polarisatie en diversiteit maakt hier onderdeel van uit. Tevens heeft in het schooljaar 2015-2016 de loopbaan- en burgerschapdimensie 'Vitaal burgerschap' extra aandacht gekregen. Deze dimensie is ingebed in het sportprogramma Sport4You.

4.2.7 Leerklimaat

Het Arentheem College hecht veel waarde aan het behoud van een gezonde en uitdagende leefomgeving. Als afgeleide van deze ambitie zijn in 2016 verdere stappen gezet. Zo heeft de locatie Titus Brandsma het vignet 'Gezonde school' behaald. Het vignet is een erkenning voor scholen die structureel werken aan het verbeteren van de gezondheid van hun leerlingen en medewerkers. Ook is het buitenterrein, dat de locatie Titus Brandsma met ROC A12 locatie Astrum College deelt, ingericht volgens het principe 'Gezonde school'. Daarnaast heeft de kantine op de locatie Thomas a Kempis een modernere uitstraling gekregen die gericht is op de 'Gezonde school'. Tevens heeft de locatie Titus Brandsma, overeenkomstig de ambitie voor het realiseren van een uitdagende leefomgeving, begin 2017 het predicaat Excellente school behaald (zie hoofdstuk 5.1.5).

CSV heeft zich in het schooljaar 2015-2016 gericht op het bevorderen van de sociale veiligheid op school en in de klas. Een werkgroep heeft de opdracht gekregen om te onderzoeken welke methode het sociaal/emotioneel leren van leerlingen het meest stimuleert. Versterking van het pedagogisch klimaat hangt immers samen met een gevoel van sociale veiligheid. Allereerst zijn de CSV-eisen voor 'levensecht' leren geconcretiseerd. Vervolgens zal de werkgroep in het schooljaar 2016-2017 een methode voor het bevorderen van de sociale veiligheid op school selecteren. Deze methode wordt schoolbreed geïmplementeerd.

De ambitie van ROC A12 is een 'sportieve' school te zijn. Zo biedt de school de ruimte om naast de opleiding topsport te beoefenen. Het afgelopen jaar hebben diverse studenten uitzonderlijke sportprestaties neergezet. Zo heeft één van de studenten een gouden medaille op de 200 meter behaald tijdens het NK Sprint. Naast een 'sportieve' school wil ROC A12 ook een 'gezonde' school zijn. ROC A12 neemt onder andere deel aan het onderzoek 'Healthy temptations' van de Wageningen Universiteit. Daarbij is het doel om de voedingsgewoonten van jonge mensen in de kantine te beïnvloeden via keuzes. Tijdens dit

onderzoek hebben studenten ideeën mogen aandragen voor het creëren van een gezonde kantine. Inmiddels zijn een aantal ideeën geselecteerd die de school daadwerkelijk uitvoert.

De Kenniscampus Ede, als samenwerkingsverband, zet zich eveneens in voor een gezonde leefomgeving. Dit heeft in 2016 geresulteerd in het behalen van de schaal 'Gezonde schoolkantine 2016'. Zo ook in het themacertificaat 'Voeding' door de scholen op de kenniscampus, waaronder ROC A12. Daarmee was Ede de eerste 'Gezonde' Kenniscampus in Nederland.

4.2.8 Doorlopende leerlijnen

De scholen van COG voeren in gezamenlijkheid Vakmanschapsroutes uit. Dit zijn gecombineerde leerroutes vmbo-mbo die leiden tot een diploma op mbo-niveau 2. Het idee achter deze leerroutes is dat zwakkere leerlingen de mogelijkheid krijgen om een startkwalificatie te behalen. Het vmbo- en mbo-onderwijs bieden we in de huidige routes op één locatie aan. Het voordeel is dat de scholen elkaar makkelijk weten te vinden.

Op het Arentheem College is in het schooljaar 2015-2016 in samenwerking met ROC A12 een verkorte Vakmanschapsroute ontwikkeld. Daarbij zijn delen van het mbo geïntegreerd in het curriculum van het vmbo. Door keuzevakken uit het vmbo aan te laten sluiten op keuzedelen uit het mbo is tevens een verdieping mogelijk gemaakt. Ook proberen we zoveel mogelijk programma's op maat te bieden door flexibele examinering in zowel eigen tempo als op eigen niveau. Voor het schooljaar 2016-2017 schrijft de school een aanvullend projectplan om de laatste zaken uit de vernieuwing op te pakken, zoals de uitwerking van de keuzevakken en -delen. Tevens vindt de uitwerking van een aantal nieuwe ideeën plaats.

Sinds 1 augustus 2014 biedt CSV in samenwerking met ROC A12 Vakmanschapsroutes aan. De huidige Vakmanschapsroutes zijn het vervolg op de vm2-trajecten². In 2016 hebben CSV en ROC A12 aanvragen ingediend voor het starten van de Vakmanschapsroutes Logistiek medewerker (niveau 2), Kok (niveau 2) en Werktuigkundige installaties (niveau 2) per 1 augustus 2017. Begin 2017 zijn de aanvragen gehonoreerd en zijn de voorbereidingen gestart voor het aanbieden ervan.

ROC A12 heeft in 2016 meegewerkt aan de ontwikkeling van een associate degree-programma ICT in samenwerking met de Christelijke Hogeschool Ede (CHE). Daarnaast ontwikkelt de school samen met het hbo (Hogeschool Utrecht, Hogeschool Arnhem Nijmegen en CHE) keuzedelen, specifiek gericht op doorstroom naar het hbo. In het schooljaar 2016-2017 krijgen deze trajecten verder vorm.

4.2.9 Toelatingsbeleid mbo

Het College van Bestuur heeft enkele jaren geleden voor ROC A12 een toelatingsbeleid ontwikkeld dat richtlijnen bood voor de toelating van studenten. Het toelatingsbeleid was erop gericht om een optimale match tot stand te brengen tussen de wensen, behoeften en capaciteiten van aspirant-studenten en de mogelijkheden binnen de opleidingen van ROC A12. Het uitgangspunt was dat studenten hun opleiding succesvol moesten kunnen afronden. Indien bleek dat voor aspirant-studenten geen of weinig kans was op het succesvol doorlopen van de gekozen opleiding, dan werd samen met betrokkene naar een passend alternatief gezocht binnen of buiten ROC A12.

Dit beleid bleek niet meer actueel. Daarom heeft het College van Bestuur in het schooljaar 2015-2016 de opdracht gegeven om het toelatingsbeleid van ROC A12 te actualiseren en aan te scherpen. Hierin neemt de

² Dit betreft leerlingen die onder de tijdelijke regeling subsidiëring experimenten leergang vmbo-mbo2 2008-2013 vallen.

school ook de nieuwe wet- en regelgeving mee met betrekking tot de vervroegde aanmelddatum en het recht op toelating. Vanaf het schooljaar 2017-2018 moeten studenten zich voor 1 april bij een mbo-instelling aanmelden. Bovendien mogen mbo-instellingen aspirant-studenten, als zij voldoen aan de vooropleidingseisen, in principe niet meer weigeren.

4.2.10 Passend Onderwijs

Vanaf 1 augustus 2014 geldt het stelsel Passend Onderwijs. Het doel van Passend Onderwijs is dat alle leerlingen, ook leerlingen die extra ondersteuning in de klas nodig hebben, een passende onderwijsplek krijgen. Uitgangspunt is daarbij: regulier onderwijs als het kan, speciaal onderwijs als het moet. Passend Onderwijs heeft daarbij het oude systeem van de leerlinggebonden financiering en indicatiestelling voor speciaal onderwijs vervangen. In plaats daarvan ontvangt het samenwerkingsverband (SWV) de financiële middelen. Deze besluit over de toewijzing van de ondersteuning en de financiële middelen aan de scholen. Hiervoor worden de middelen gebruikt die in het oude systeem in onder andere het persoonsgebonden budget zaten en naar ambulante begeleiders gingen. De financiële middelen voor de ondersteuning op speciale scholen (cluster 3 en 4), het speciaal basisonderwijs, en leerwegondersteunend onderwijs en praktijkonderwijs gaan eveneens naar het SWV. Het Arentheem College is aangesloten bij het SWV 25.06 en CSV bij het SWV Barneveld - Veenendaal.

In het schooljaar 2015-2016 heeft het Arentheem College gewerkt aan de (verdere) uitwerking van het ondersteuningsaanbod op de locaties. Leerlingen met een extra ondersteuningsbehoefte konden beter bediend worden onder gelijke financiële bekostiging (Passend Onderwijs). Naar aanleiding hiervan heeft de locatie Thomas a Kempis 't Pluspunt ontwikkeld. Dit is een fysieke plek in de school waar ondersteuning geclusterd is. 't Pluspunt blijkt succesvol te zijn en tegemoet te komen aan de behoefte van veel leerlingen. Daarop heeft het Arentheem College besloten om 't Pluspunt eveneens op de andere locaties te implementeren. Om ervoor te zorgen dat de school in de toekomst beter in staat is om leerlingen met zwaardere problematieken te kunnen bedienen, is het project 'ontschotting vso-vo' gestart.

CSV heeft in 2010 deelgenomen aan een landelijke pilot voor het vertalen van de 1-zorgroute naar het basisonderwijs en het voortgezet onderwijs. De 1-zorgroute is gericht op het stimuleren van het handelingsgericht en planmatig werken. Zo ook op het realiseren van een transparante zorgstructuur op de school. De afgelopen jaren is continu gewerkt aan de implementatie en integratie van de 1-zorgroute bij CSV. Dit heeft geleid tot een goed functionerende ondersteuningsstructuur, waarin de behoefte van de leerling centraal staat. Zo is een Onderwijsservicecentrum ingericht waar leerlingen terecht kunnen als zij extra ondersteuning nodig hebben. De experts op het gebied van tweede- en derdelijnszorg zijn verbonden aan het Onderwijsservicecentrum. De ondersteuning van het Onderwijsservicecentrum is gericht op de ondersteuning van docenten, zodat zij zich ontwikkelen in de handelingsbekwame begeleiding van leerlingen.

4.3 Professionele (onderwijs)organisatie

4.3.1 HRM-beleid

In de schoolplannen van de scholen hebben we het onderdeel Professionele (onderwijs)organisatie uit het Strategisch Perspectief nader uitgewerkt. Elke school heeft daar eigen accenten in aangebracht. De algemene lijn in 2016 was het (samen) leren en ontwikkelen in een professionele omgeving. Het doel is om kwalitatief goed onderwijs te leveren, waarbinnen leraren en docenten over een breed repertoire (maatwerk, vorming, excellentie) en eigenaarschap beschikken. Bij de stappen die gezet zijn, is steeds de

vraag gesteld in hoeverre deze bijdragen aan twee belangrijke thema's: aantrekkelijk werkgeverschap en de personeelsvoorziening in de toekomst. Ook zetten we in op teamontwikkeling en het bieden van mogelijkheden voor groepen mensen met een arbeidsbeperking. Naast de investeringen van onze scholen in medewerkers, hebben we ook gewerkt aan een optimalisatie van werkprocessen en het effectief beschikbaar maken van managementinformatie.

4.3.2 Strategische personeelsplanning en -beleid

Strategische personeelsplanning en strategisch HR-beleid hebben in 2016 een prominente plek op de agenda ingenomen. In 2016 heeft COG samen met de scholen gewerkt aan een beleidsdocument voor strategische personeelsplanning. We hebben twee directiebijeenkomsten gewijd aan het thema 'COG-medewerker en de toekomst' en de implicaties daarvan voor de HR-strategie. Dit zal in 2017 resulteren in een strategisch HR-beleid voor COG. In verbinding met de strategische visie op onderwijs, financiën en de omgevingsfactoren gaat dit HR-beleid een stevige basis vormen voor een strategisch personeelsplan per school voor de komende jaren.

4.3.3 Optimale en efficiënte bedrijfsvoering (e-HRM)

Om verder uitvoering te geven aan een optimale en efficiënte bedrijfsvoering heeft de gemeenschappelijke dienst van COG in 2016 het project e-HRM ter hand genomen. Samen met de scholen werkten zij aan het uniformeren en digitaliseren van administratieve HR-processen, zoals personeelsdossiers, het beschikbaar stellen van digitale salarisstroken en het digitaal declareren. Het in gebruik nemen van e-HRM levert niet alleen optimalisatie en efficiëntie op, maar ook transparante (management)informatie. Het project loopt door in 2017.

4.3.4 Opleidingsscholen

Opleiden in de school neemt een belangrijke plek in binnen de COG-scholen. Het draagt bij aan de opleiding en daarmee het aanbod van toekomstige leraren en docenten. Het bij elkaar brengen van onderwijsvernieuwing door de studenten en de werkervaring van onze medewerkers levert inspiratie en nieuwe inzichten op. Alle COG-scholen hebben het keurmerk Opleidingsschool. Zij werken samen met verschillende lerarenopleidingen (onder andere HAN en Hogeschool Utrecht). Het Arentheem College heeft in 2016 samen met twee scholen gewerkt aan de vorming van een samenwerkingsverband. De school heeft een aanvraag ingediend voor bekostiging als aspirant-opleidingsschool. Onder andere vanuit het oogpunt van regionale spreiding is dit afgewezen, maar de samenwerking is doorgezet. Dat leidt uiteindelijk tot het indienen van een nieuwe aanvraag.

4.3.5 Differentiatie in de klas

De scholen kennen een grote diversiteit in de achtergronden van leerlingen en studenten. Het uitgangspunt is dat het onderwijs daarop moet aansluiten. Dit betekent dat leraren en docenten in toenemende mate rekening moeten houden met verschillen in leerstijl, tempo, cognitie en gedrag van leerlingen en studenten (differentiatie). Binnen CSV is gewerkt op basis van testgegevens en observaties, die het ontwikkelperspectief en de onderwijsbehoefte van de leerlingen in beeld brachten. Dit heeft de school vastgelegd in groepsplannen, die de basis vormden voor het onderwijs. Docenten ontwikkelen zich in het begeleiden en helpen van leerlingen, onder andere door het invoeren van een systeem van zorgspecialisten, die hen hierbij ondersteunen.

ROC A12 heeft de inzet van studieloopbaanbegeleiders verstevigd. Zij kunnen de studenten meer directe begeleiding bieden door het verkleinen van de klassen. Ook is het aantal uren van de studieloopbaanbegeleiders uitgebreid en hebben zij scholing aangeboden gekregen. Door voorbereidingen te treffen voor het aanbieden van maatwerk, in de vorm van zomerschool en een onderwijsvoorziening voor multi-probleem studenten, heeft ROC A12 zich ingespannen om differentiatie voor specifieke groepen studenten aan te bieden.

Arentheem heeft in 2016 verder gewerkt aan het opleiden van gevorderde docenten tot experts op het gebied van de 'vijf rollen van docent'³, activerende didactiek of digitale didactiek. Deze docenten zijn ingezet om collega's verder te helpen in hun ontwikkeling door middel van lesbezoeken, evaluaties, advies over activerende werkvormen, afwisseling in werkvormen en differentiatie. Dit gebeurde vaak in de vorm van collegiale consultaties en studie(werk)middagen.

4.3.6 Professionalisering

ROC A12 heeft Expeditie Inside Out, gericht op het versterken van de teamleiding om te kunnen sturen op eigenaarschap, analyse, ambitie en actie, in 2016 voortgezet. In 24-uursbijeenkomsten en ondersteuning op maat heeft de school zich geprofessionaliseerd in HR, financiën en onderwijsontwikkeling. Voor de jonge medewerkers van ROC A12 is een volgende stap gezet in de ontwikkeling van Jong A12. In dit netwerk hebben inhoudelijke en informele bijeenkomsten plaatsgevonden, om young professionals aan elkaar te verbinden en ervaringen te laten delen.

ROC A12 heeft veel aandacht aan het versterken van de onderzoekende en lerende houding van medewerkers als impuls voor professionalisering. Het kritisch kijken naar de kwaliteit en effectiviteit van de handelen is daarbij essentieel. Hiervoor is het voeren van een professionele dialoog een voorwaarde. Het proactief initiëren, organiseren en stimuleren van een voortdurende dialoog tussen collega's maakt hier onderdeel van uit. De focus in de dialoog ligt op het geven en ontvangen van feedback.

Op het gebied van scholing heeft ROC A12 zich gericht op training (onder meer projecten als Blijvend leren van elkaar en Nederlands voor medewerkers), coaching on the job en collegiale consultatie. De focus lag op onderwijs (pedagogiek, didactiek en vakinhoud). Andere vormen van kennisdelen waren de jaarlijkse Medewerkersdag, de Onderwijsdag en de Dag van het Hoe.

Het Arentheem College heeft de ambitie om te werken aan een professionele cultuur, met focus op het samen ontwikkelen van steeds beter onderwijs, vorm gegeven door het inrichten van professionele leergemeenschappen. Deze leergemeenschappen zijn gericht op de professionele ontwikkeling van individuen en de ontwikkelingen van de scholen door middel van het stimuleren van samen delen, onderzoeken, reflecteren, feedback geven en verbeteren (collectief leren).

4.3.7 Individuele en teamontwikkeling

Op het gebied van het delen van kennis en het samen leren heeft CSV in 2016 diverse schoolbrede activiteiten ondernomen, zoals gezamenlijke studiedagen en (team)coaching on the job. Aandacht voor verschillen in de teams was daarbij wel een voorwaarde. De bijdrage aan de teamontwikkeling is tevens onderdeel van de gesprekscyclus.

³ CPS: onderwijsontwikkeling en advies; De vijf rollen van de docent : de leraar als gastheer, presentator, didacticus, pedagoog en afsluiter.

ROC A12 heeft in 2016 nader omschreven wat zij verstaat onder de COG-professional in 'Andersom HR' volgens de principes van 'organiseren'. Vanuit dit gedachtegoed van eigenaarschap voor de kwaliteit van onderwijs in de teams heeft de school diverse initiatieven ondernomen in 2016. Zo is de school gestart met het moderniseren van de gesprekscyclus door het inbedden van feedback. Het proces van de gesprekscyclus vindt plaats in en door het team. Door feedback van collega's bouwen medewerkers een portfolio op, waardoor zij zich verder kunnen ontwikkelen. De individuele bijdrage aan het teamdoel wordt op die wijze bovendien transparant gemaakt. Ook CSV heeft in 2016 een nieuwe gesprekscyclus opgezet. In deze cyclus vraagt de school een zichtbare inzet op deskundigheidsbevordering.

ROC A12 heeft op alle locaties naar behoefte ondersteuning aan teams aangeboden in de teamontwikkeling naar taakvolwassenheid. Er is een taakvolwassenheidsmonitor ontwikkeld om de taakvolwassenheid te meten. Niet alle teams laten een evenredige ontwikkeling zien, maar in 2016 werd vooruitgang gemeten. Ieder team werkt met een teamplan, waarin de ambitie van het team, het werken in een team en het samenwerken aan teamdoelen zijn beslag heeft gekregen.

4.3.8 Huisvesting

Op het gebied van huisvesting zijn in 2015 al verschillende trajecten voorbereid in aanloop naar de nieuwbouw van het nieuwe Technova College. In 2016 hebben deze plannen een vastere vorm gekregen: de aanbestedingen voor de sloop van het gebouw van de techniekopleidingen en de bouw van het Technova College zijn afgerond. Het Technova College komt op de plaats van het oude gebouw te staan.

Voorafgaand aan de sloop van het oude gebouw heeft het Theater van de Sloop plaatsgevonden. Tijdens dit evenement kregen medewerkers, studenten, buurtbewoners, relaties, alumni en oud-medewerkers de mogelijkheid om afscheid te nemen van het oude gebouw en kennis te maken met het nieuw te bouwen Technova College. Vervolgens is gestart met de sloop. De verwachting is dat het terrein begin 2017 bouwrijp wordt opgeleverd.

In het kader van deze nieuwbouw vond halverwege 2016 een verhuizing plaats van de opleidingen Mechatronica, Motorvoertuigtechniek en Bouwkunde naar een tijdelijke locatie op de Klaphekweg in Ede. Deze locatie is in de voorgaande maanden omgebouwd tot een onderwijslocatie. De opleiding ICT is grotendeels ondergebracht op de Reehorsterweg 80, waardoor Educatie tijdelijk is gehuisvest aan de Verlengde Parkweg in Ede.

Ook zijn in 2016 de eerste stappen gezet naar de verwezenlijking van de stalling van de WEpod. Dit is een onbemande bus die gaat rijden tussen Ede en Wageningen. De realisatie van de stalling stond gepland voor 2016, maar dit neemt echter meer tijd in beslag. In 2016 zijn studenten en bedrijven tot een definitief ontwerp gekomen dat is ingediend bij de omgevingsdienst. De omgevingsdienst heeft de vergunning inmiddels afgegeven. De verwachting is nu dat de stalling in 2017 gerealiseerd wordt.

Daarnaast zijn de logistieke opleidingen van CSV en ROC A12 ondergebracht op een nieuwe onderwijslocatie: Het Laadperron. De opleidingen worden verzorgd in een toenmalig bedrijfspand waar een magazijn wordt ingericht waar leerlingen en studenten levensecht kunnen leren.

Naast de nieuwbouw en verbouw op de diverse locaties, zijn ook voorzieningen aangepast. Zo is het camerasysteem van de locatie Astrum College vervangen door IP-camera's. Voor het schooljaar 2016-2017

worden de camera's op de Reehorsterweg in Ede vervangen. Hier zal eerst een aanbestedingsproject aan voorafgaan. Daarnaast is het gebouw aan de Reehorsterweg 80 in 2016 aangesloten op het warmtenet Ede. De omzetting is voorspoedig verlopen. Hiermee realiseren we de komende jaren een reductie van CO₂-uitstoot.

4.3.9 ICT

In 2014 zijn we begonnen met een centralisatieslag van de ICT-werkzaamheden. Hiermee zijn we in 2016 verder gegaan. De migratie naar één gezamenlijk datacentrum is begin 2016 gerealiseerd. Dit betekent dat alle gebruikers en apparatuur met de daarbij behorende software zijn overgebracht naar de nieuwe omgeving. De volgende stap zetten we in 2017 door het in de cloud gaan met Office 365.

Door de verhuizing van de techniekopleidingen naar een tijdelijke locatie is de vervanging van de telefooncentrales in een stroomversnelling gekomen. Voor de telefonie op de tijdelijke locatie hebben we in eerste instantie gekozen voor een voorlopige oplossing. Vandaaruit realiseren we de overstap van telefonie in de cloud voor alle organisatieonderdelen van COG. De bereikbaarheid en toegankelijkheid van COG vergroten we op deze wijze. De daadwerkelijke implementatie van deze nieuwe telefoonomgeving ronden we begin 2017 af, waarna we in een aanbesteding stichtingsbreed de telefooncentrales gaan vernieuwen.

De centralisatieslag is ook fysiek tot uiting gekomen door het onderbrengen van de ICT-afdeling bij de gemeenschappelijke dienst Bestuur en Bedrijfsvoering op de Reehorsterweg 80 in Ede. De samenwerking met de afdeling Informatievoorziening en de overige disciplines binnen de gemeenschappelijke dienst is geïntensiveerd. Door de verhuizing is echter de helpdeskbalie bij ROC A12 komen te vervallen. Dit vraagt om een heroriëntatie van de afdeling Service & Support. Deze afdeling zal naast het verlenen van Service & Support op ICT-gebied ook de spil zijn voor niet IT-gerelateerde ondersteuning.

In 2017 zal COG aandacht geven aan de Operational DataStore (ODS). Dit is het hart van de gegevensuitwisseling tussen de informatiesystemen, waarvan veel dagelijkse processen afhankelijk zijn. Door het opnieuw opbouwen van de ODS tijdens het migratieproject is de kwaliteit van de gegevensuitwisseling sterk verbeterd. Verder standaardiseren en beter beheersbaar maken van deze omgeving is voor de continuïteit van de informatievoorziening belangrijk.

Het waarborgen van de continuïteit en veiligheid van het netwerk is in 2017 eveneens een belangrijk speerpunt. Bij de migratie is hier wel aandacht aan besteed, zoals het installeren van een nieuwe firewall, maar dit vraagt gezien de snelle ontwikkelingen op dit gebied om continue aandacht. Security heeft binnen COG een belangrijke plaats. Door de steeds meer geavanceerde aanvallen en strengere wetgeving moet voortdurend aandacht blijven voor informatiebeveiliging en privacybescherming.

4.3.10 Facilitair

In 2015 is gestart met de voorbereidingen voor de aanbesteding van de multifunctionals (kopieerapparaten en repro's). Deze aanbesteding heeft in 2016 verder vorm gekregen. Uiteindelijk heeft dit ertoe geleid dat alle organisatieonderdelen van de stichting voorzien zijn van multifunctionals en dat de centrale repro's opnieuw zijn ingericht. Het vervangen van het kaartmanagementsysteem en het betaalsysteem is naar verwachting begin 2017 gerealiseerd.

Ook zijn aanbestedingen gedaan op het gebied van gas, elektra en verzekeringen binnen de stichting. De gebruikers hebben niet veel van deze aanbestedingen gemerkt. Ze zijn echter wel een voorwaarde voor de uitvoer van de activiteiten van de organisatie. Deze aanbestedingen zijn in 2016 eveneens afgerond.

Als laatste heeft in het schooljaar 2015-2016 een eenmalige aanbesteding plaatsgevonden voor de verhuizing van de techniekopleidingen naar de tijdelijke huisvesting.

4.4 Intrinsieke leer- en verbetercultuur

4.4.1 Integraal kwaliteitsstelsel COG

COG-breed is een integraal kwaliteitsstelsel ontwikkeld. Dit stelsel is op 1 september 2016 in werking getreden. Dit integrale kwaliteitsstelsel is tot stand gekomen in opdracht van en in samenwerking met het College van Bestuur, de algemene directies van de scholen en de gemeenschappelijke dienst. Het integrale kwaliteitsstelsel COG omvat gedeelde uitgangspunten en (werk)afspraken die:

- de leer- en verbetercultuur ondersteunt en de kwaliteitsgerichte dialoog bevorderen;
- de planmatige uitwerking van stichtingsbrede doelstellingen waarborgen;
- helpen om 'in control' te zijn: om te weten hoe het ervoor staat, tijdig signalen te ontvangen en risico's te detecteren en het verhaal achter de cijfers te kennen;
- het mogelijk maken de kwaliteit van het onderwijs en de bedrijfsvoering te waarborgen en/of te verbeteren, en in- en extern verantwoording af te leggen;
- niet sturend, maar dienend zijn en zich kenmerken door eenvoud, proportionaliteit en functionaliteit.

De uitgangspunten van het integraal kwaliteitsstelsel worden ingebed in de HR-cyclus en staan centraal in de professionaliseringsprogramma's.

4.4.2 Kwaliteitsborging en kwaliteit van examineren mbo

Zowel op het vlak van kwaliteitsborging als op het vlak van examinering staat ROC A12 in 2017 voor een verbeteropgave. Dat wijzen onze interne themaonderzoeken alsook het rapport 'Staat van de Instelling' uit (zie hoofdstuk 5.2.3). Om de benodigde verbeteringen te realiseren, is een verbeterplan opgesteld. Dit plan richt zich onder andere op professionalisering, (tijdelijke) versterking van ondersteuning van teams en directie, en herziening van taakverdeling en structuur op het gebied van examinering.

In het schooljaar 2016-2017 is ROC A12 begonnen met de implementatie van de verbeteraanpak: het Handboek examineren wordt geactualiseerd, de opzet van de onderwijs- en examenreglementen is gewijzigd, de leden van de Centrale Examencommissie hebben scholing gevolgd en er is beleid ontwikkeld voor de externe validering van zelf geconstrueerde exameninstrumentarium. De effecten van de aanpak zullen de komende jaren zichtbaar worden. Voor 2017 wordt het verbeterproces ter verbetering van de kwaliteitsborging en examinering verder ten uitvoer gebracht.

4.5 Sterk verbonden met de omgeving

4.5.1 Versterken van de onderwijslocaties

COG profileert de scholen steeds meer als kleinschalig, betrokken en dichterbij de student. In 2016 is de ontwikkeling van de locaties als kleinschalige scholen doorgezet. De scholen en de onderliggende locaties geven steeds meer invulling aan hun eigen profiel, waardoor ze maximaal aansluiten bij de eigen omgeving en populatie.

Het Arentheem College heeft veel aandacht besteed aan het imago van de locatie Leerpark Presikhaaf. Uit onderzoek bleek namelijk dat het imago van deze locatie onduidelijk was. Naar aanleiding van een heroriëntatie van het profiel van Leerpark Presikhaaf is de profilering ondergebracht in de slogan 'LEERpark DOE je meer! In het schooljaar 2015-2016 zijn diverse activiteiten verricht, zoals de implementatie van het DO-it-programma. Hierdoor wordt het praktijkgerichte deel meer in de les geïntegreerd.

Ook hebben we in het schooljaar 2015-2016 sterk ingezet op de profilering van Het Perron (locatie van CSV en ROC A12) als de school voor zowel vmbo als mbo. De nadruk is komen te liggen op het aanbieden en verzorgen van doorlopende leerlijnen. Zo stellen we leerlingen in staat om zonder onderbreking een startkwalificatie te behalen. Als volgende stap in deze richting zullen CSV en ROC A12 vanaf het schooljaar 2017-2018 de logistieke opleidingen op Het Laadperron, een hal in gebruik voor op- en overslag, gaan aanbieden.

4.5.2 Namentraject ROC A12

In lijn met de versterking van de locaties is ROC A12 gestart met een namentraject. Het doel van dit traject is om voor de verschillende locaties aansprekende namen en profileringen te ontwikkelen. Deze moeten aansluiten bij de eigen identiteit in de markt. De locatie Velp heeft in 2016 als eerste een nieuwe naam gekregen: Astrum College. Vervolgens krijgt in 2017 de locatie Reehorsterweg de naam Dulon College. Als laatste wordt de locatie Bovenbuurtweg in 2018 omgetoerd tot het Technova College. De jaren 2017 en 2018 benutten we voor het zelfstandig in de markt zetten van de nieuwe merknamen. In de uitwerking blijft de verwevenheid met ROC A12 zichtbaar.

4.5.3 Tech4Food

In 2016 heeft de publiek-private samenwerking TECH4FOOD onder aansturing van het Knooppunt Techniek daadwerkelijk vorm gekregen. De samenwerkingspartners brengen in toenemende mate projecten in, die (een team van) studenten vervolgens oppakken. Zo werken we vanuit het Knooppunt Techniek in samenwerking met bedrijven aan het realiseren van Labs. Dit heeft in 2016 geleid tot het ontwikkelen van Het Makerslab en The Barn. Het Makerslab is een innovatieve omgeving waar het nieuwe 'maken' centraal staat. Voorbeelden hiervan zijn 3D-printing, lasersnijden en virtual reality. The Barn is de garage van de toekomst. Dit is de stallingsplaats voor de WEpod, die tussen station Ede-Wageningen en Wageningen Campus gaat rijden. The Barn betreft een leeromgeving waarin we gaan experimenteren met nieuwe laadtechnieken, dataverwerking en -opslag, het opwekken van energie en nieuwe vormen van vervoer.

4.5.4 Kwetsbare jongeren

In het schooljaar 2015-2016 heeft het College van Bestuur een kader bepaald voor de ontwikkeling van arrangementen met het oog op kwetsbare jongeren. Daarin is aangegeven dat COG maatwerk levert aan leerlingen/studenten in kwetsbare posities en een actieve samenwerkingspartner in de regio wil zijn. Samen met gemeenten en andere partners willen we zorgen voor een 'sluitende keten'. De scholen kunnen voor de ontwikkeling van die aanpakken aanspraak maken op het innovatiebudget. Vanuit ROC A12 is een tweetal aanvragen ingediend, te weten 'op maat' zorg voor Entree-studenten en extra begeleiding voor studenten ICT, Beeld & Geluid. De projecten richten zich op het bevorderen van de doorstroom van school naar werk. Beide aanvragen zijn gehonoreerd en worden in 2017 uitgevoerd.

4.5.5 Leer- en werkloket

Om de aansluiting tussen leren en werken te versterken, is in de regio Food Valley in 2016 het Leer- en werkloket van start gegaan. Het Leer- en werkloket is de intermediair voor enerzijds aanbieders van leerwerktrajecten en/of -plekken en anderzijds aanbieders van kandidaten die in aanmerking komen voor deze trajecten. Jongeren, werkzoekenden en werkgevers kunnen bij het loket terecht voor informatie en onafhankelijk advies over opleidingen, ervaringscertificaten (EVC's) en werkend leren. De gemeente Ede, UWV en ROC A12 zijn de uitvoerende partijen voor het Leer- en werkloket. Het Leer- en werkloket is fysiek ondergebracht bij het Werkplein in Ede. Hierdoor is een directe verbinding met onder meer het Werkgeversservicepunt, UWV en overige regiogemeenten. Vanuit de landelijke organisatie Leren & Werken ontvangt het Leer- en werkloket subsidie.

4.5.6 UPGRADE

In samenwerking met ROC A12 verzorgt UPGRADE onderwijs voor bedrijven en particulieren in de regio Vallei en Gelderland-Midden. In 2016 heeft UPGRADE diverse activiteiten voor bedrijven uitgevoerd, zoals het verzorgen van cursussen Medicatie toedienen en Basispsychiatrie voor zorgaanbieders en het scholen en toetsen van pedagogische medewerkers op het gebied van de Nederlandse taal.

Daarnaast heeft UPGRADE in samenwerking met ROC A12 onderwijs verzorgd voor inburgeraars die in het kader van de Wet Inburgering recht hebben op scholing. Deze groep was in 2016, als gevolg van de vluchtelingenstroom, aanzienlijk groter dan in voorgaande jaren.

Tevens heeft UPGRADE in 2016 een bijdrage geleverd aan de professionalisering van medewerkers van ROC A12. Er zijn trainingen verzorgd op onder meer het gebied van bhv, EHBO en timemanagement.

4.5.7 Educatie

Volwasseneducatie van ROC A12 verzorgt onderwijs in de basisvaardigheden aan kwetsbare groepen, zoals werkzoekenden, inburgeringsbehoefigen, werkzoekenden en voortijdig schoolverlaters. De gemeenten in de regio zijn opdrachtgever van de educatieve activiteiten van ROC A12.

In 2016 is diverse scholing verzorgd op het gebied van de basisvaardigheden taal en rekenen, het omgaan met geld, digitale vaardigheden en sollicitatie- en werknemersvaardigheden. Al deze scholing is gericht op het verhogen van de sociale- en arbeidsmarktparticipatie.

4.5.8 Vavo

Het vavo biedt leerlingen die gezakt zijn voor het eindexamen een tweede kans voor het behalen van certificaten en/of een diploma. Dit betreft specifieke vakken voor de vmbo-theoretische leerweg, het havo en het vwo. Het vavo van ROC A12 heeft een standaard vakkenaanbod, zoals in het reguliere voortgezet onderwijs wordt aangeboden. Leerlingen kunnen terecht bij andere voortgezet onderwijs scholen als ROC A12 bepaalde vakken niet kan aanbieden door bijvoorbeeld te kleine aantallen leerlingen.

De verbondenheid met de toeleverende voortgezet onderwijs scholen is van groot belang. Leerlingen zijn immers gebaat bij een warme overdracht van het voortgezet onderwijs naar het vavo. De afdelingsleiders van de voortgezet onderwijs scholen en de intaker van het vavo hebben na de inschrijving van een leerling periodiek contact met elkaar.

In 2016 is veel aandacht besteed aan het versterken van het contact met ouders. Het vavo staat bekend als volwassenenonderwijs. Er staan echter ook minderjarige studenten ingeschreven. Dit maakt dat de relatie

en het contact met ouders belangrijk is. In 2016 zijn daarom informatieavonden voor ouders georganiseerd. Daarnaast hebben er tienminutengesprekken plaatsgevonden, waarbij de studievoortgang van de individuele leerling met ouders is besproken.

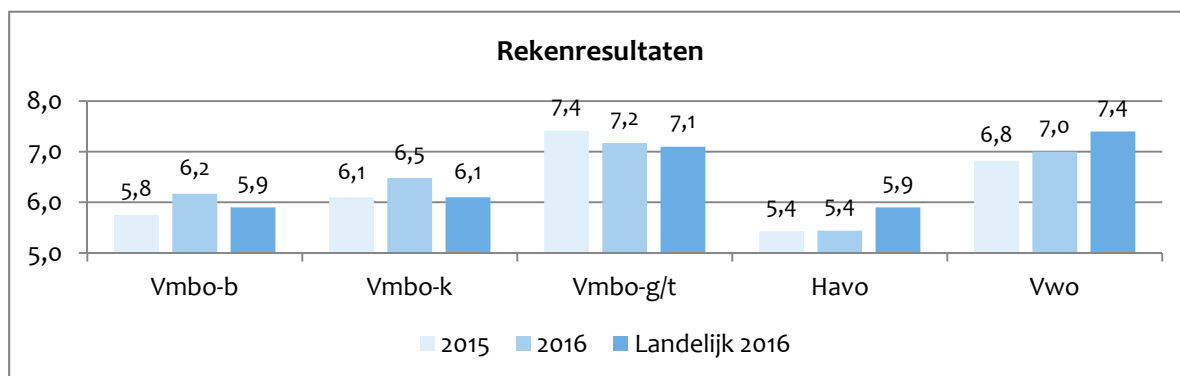
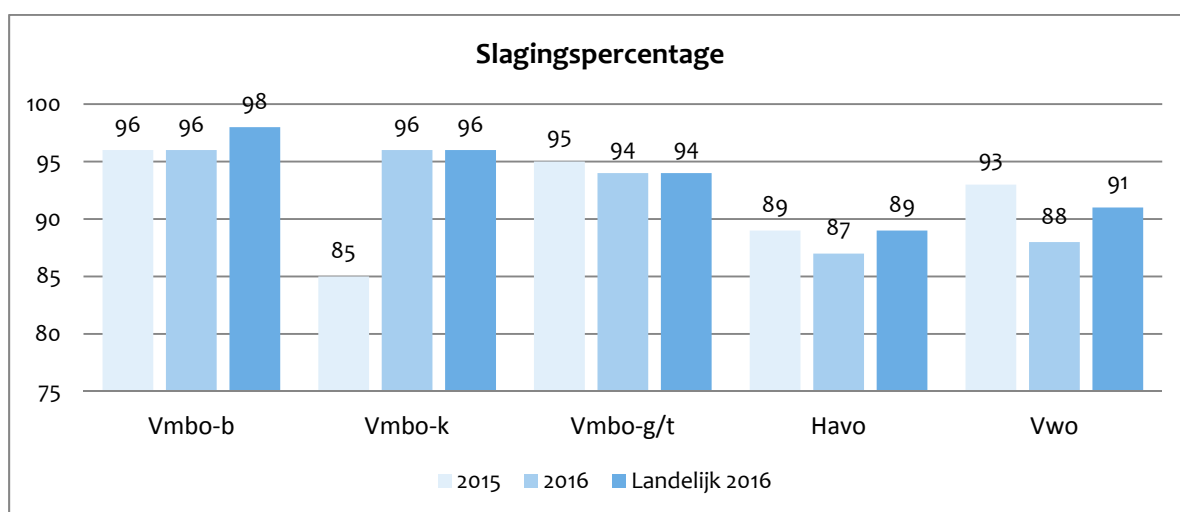
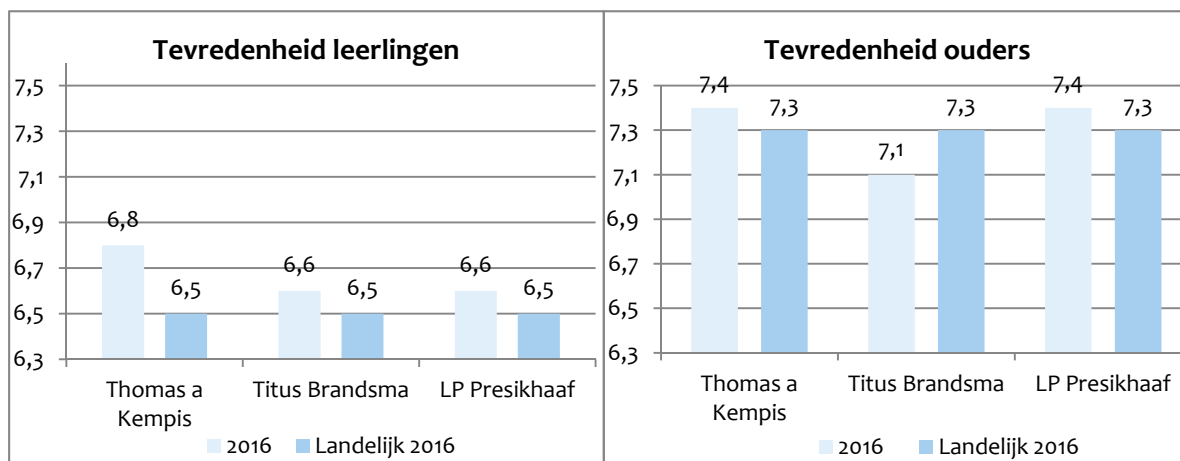

Leraar van het Jaar: Merel Brugman

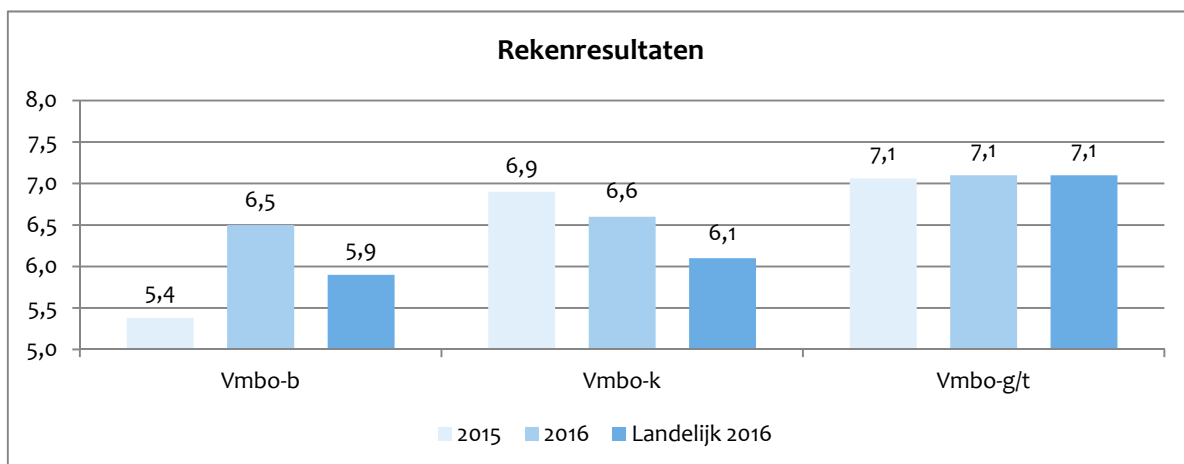
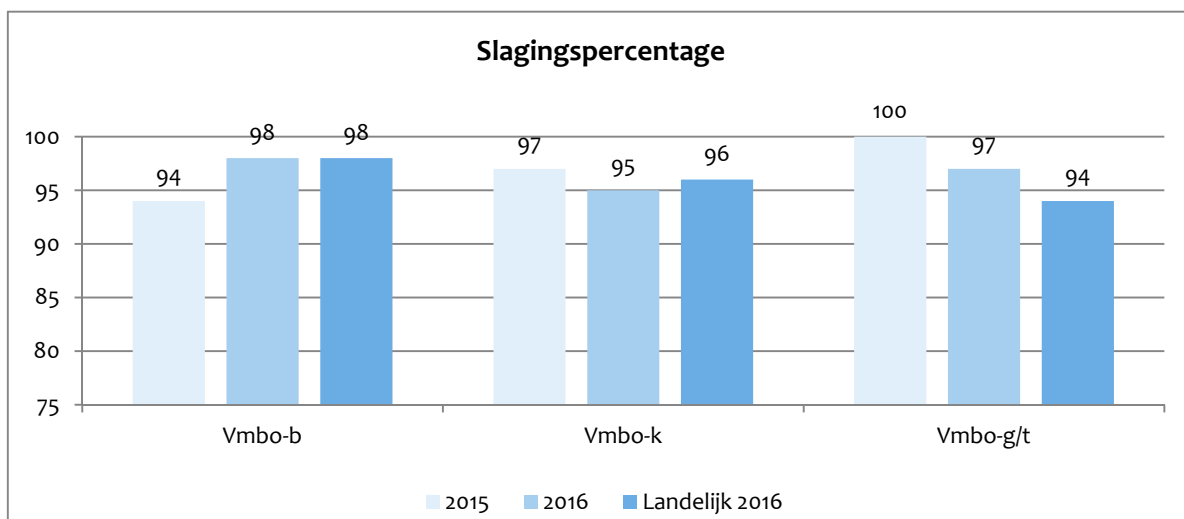
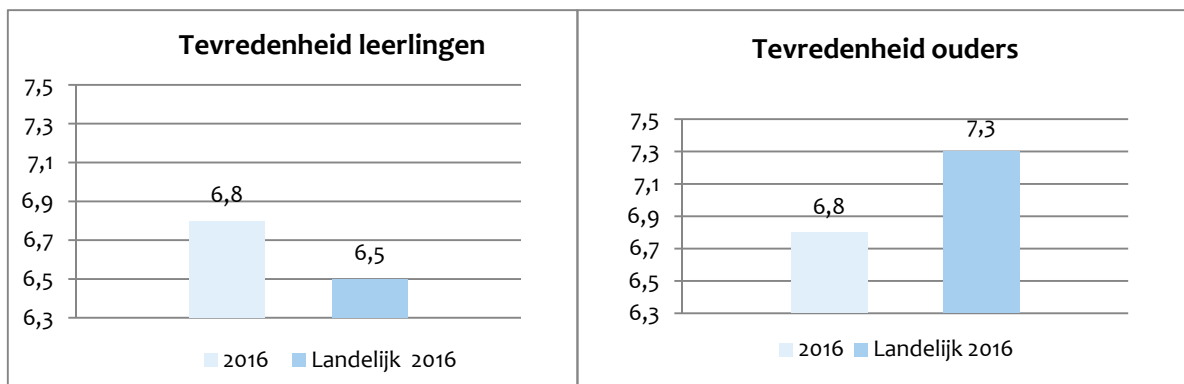
5. Onderwijsresultaten 2016

5.1 Onderwijsresultaten Arentheem College en CSV

5.1.1 Arentheem College

5.1.2 CSV

5.2 Toelichting onderwijsresultaten Arentheem College en CSV

5.2.1 Leerlingenaantallen

Op landelijk niveau verwacht men dat het totaal aantal leerlingen in het vo de komende jaren zal afnemen.⁴ Deze daling wordt binnen alle onderwijssoorten van het vo verwacht. Ook binnen de regio verwachten we over het algemeen een daling van het aantal leerlingen in de basisgeneratie.⁵

De gemeente Arnhem is de grootste toeleverende gemeente voor het Arentheem College. Deze gemeente is één van de weinige in de regio waar het aantal leerlingen in de basisgeneratie stijgt.⁶ In de omliggende gemeenten, waar ook een deel van de leerlingen van het Arentheem College vandaan komt, is de komende jaren wel sprake van een krimp.⁷

Voor CSV is de gemeente Veenendaal een belangrijk voedingsgebied. De verwachting is dat het aantal jongeren in de basisgeneratie in de gemeente Veenendaal tot 2030 daalt.⁸ In de omliggende gemeente zien we tot 2030 dezelfde negatieve trend. Zo neemt in de gemeentes Utrechtse Heuvelrug en Neder-Betuwe het aantal jongeren in de basisgeneratie af (respectievelijke -36,7% in de gemeente Utrechtse Heuvelrug en -22,6% in Neder-Betuwe).⁹

In lijn met de regionale ontwikkeling in Arnhem is op het Arentheem College het aantal leerlingen in 2016 gestegen. CSV heeft het leerlingaantal in 2016 zien dalen ten opzichte van 2015. Ondanks het dalende leerlingenaantal bij CSV, is het totaal aantal leerlingen op COG-niveau op 1 oktober 2016 gestegen met 1,0% ten opzichte van de oktobertelling van 2015.

Tabel 3. Leerlingenaantallen Arentheem College en CSV¹⁰

	2015	2016	Procentueel verschil 2016 t.o.v. 2015
Arentheem College	2.315	2.408	4,0%
CSV	1.169	1.111	- 5,0%
Totaal	3.484	3.519	1,0%

5.2.2 Leerlingen- en oudertevredenheid¹¹

De tevredenheid van ouders en leerlingen zijn belangrijke indicatoren voor de kwaliteit van het onderwijs. Leerlingen zijn over het algemeen tevreden over het onderwijs van het Arentheem College en CSV. Wel blijken leerlingen van zowel het Arentheem College als CSV minder tevreden over het schoolklimaat en de veiligheid op school in vergelijking met de andere indicatoren. Het Arentheem College en CSV besteden in het schooljaar 2016-2017 extra aandacht aan deze thema's.

Ouders blijken in grote mate tevreden te zijn over de locaties van het Arentheem College. De tevredenheid over de locaties Thomas a Kempis en Leerpark Presikhaaf lag boven het landelijk gemiddelde.

⁴ Ministerie van OCW, Rijksbegroting 2017, 20 september 2016.

⁵ Scenariomodel VO, Ontwikkeling basisgeneratie 2015-2030 per gemeente, 15 februari 2017

⁶ Scenariomodel VO, Ontwikkeling basisgeneratie 2015-2030 per gemeente, 15 februari 2017

⁷ Scenariomodel VO, Ontwikkeling basisgeneratie 2015-2030 per gemeente, 15 februari 2017.

⁸ Scenariomodel VO, Ontwikkeling basisgeneratie 2015-2030 per gemeente, 15 februari 2017.

⁹ Scenariomodel VO, Ontwikkeling basisgeneratie 2015-2030 per gemeente, 15 februari 2017.

¹⁰ Brief DUO, Overzicht geregistreerde leerlingen vo op peildatum 1 oktober 2016 voor bekostiging 2017, 20 december 2016.

¹¹ Scholen op de kaart, 20 maart 2017

In 2016 lag de tevredenheid van ouders over CSV 0,5 punt lager dan het landelijk gemiddelde. Naar aanleiding van de tegenvallende scores heeft de school gesprekken gevoerd met de oudervertegenwoordigers van de MR om de betrokkenheid van ouders bij het onderwijs te vergroten. Zo ook om meer inzicht te krijgen in de verbeterpunten ten aanzien van de tevredenheid van ouders.

5.2.3 Slagingspercentage¹²

Het merendeel van de slagingspercentages van de onderwijssoorten van het Arentheem College en CSV ligt op en rond het landelijk gemiddelde. Het slagingspercentage van het vmbo-gl/tl van CSV ligt met 97% als enige boven het landelijk gemiddelde. De slagingspercentages van de afdelingen havo en vwo van de locatie Thomas a Kempis blijven in 2016 het meest achter ten opzichte van het landelijke gemiddelde.

In vergelijking met vorig schooljaar laten de slagingspercentages van 2016 een wisselend beeld zien: we zien stijgingen, dalingen en stabilisatie van de resultaten. Opvallend is de sterke stijging van het slagingspercentage van de leerweg vmbo-kader van het Arentheem College ten opzichte van vorig jaar. Een verklaring hiervoor is het feit dat slechts een gering aantal leerlingen per jaar examen doet. Hierdoor kan één leerling ervoor zorgen dat het slagingspercentage stijgt of daalt met 4 tot 5%.

5.2.4 Rekenresultaten¹³

De rekenresultaten op de leerweg vmbo liggen in 2016 voor zowel het Arentheem College als CSV op of boven het landelijk gemiddelde. Daarnaast zijn de rekenresultaten van het vmbo-basis en vmbo-kader van het Arentheem College gestegen ten opzichte van de resultaten van voorgaand schooljaar. Hetzelfde geldt voor de rekenresultaten van het vmbo-basis van CSV. Op CSV zijn de rekenresultaten bij het vmbo-gl/tl gestabiliseerd en de rekenresultaten van het vmbo-kader gedaald in vergelijking met het schooljaar 2014-2015. De resultaten van het havo en vwo van het Arentheem College liggen onder het landelijk gemiddelde. Het rekenresultaat van het havo is gelijk gebleven en het rekenresultaat van het vwo is gestegen ten opzichte van vorig schooljaar.

5.2.5 Opbrengsten 2016

De Onderwijsinspectie publiceert jaarlijks de onderwijsresultaten van de voortgezet onderwijs scholen. In 2016 is het onderwijsresultatenmodel voor het voortgezet onderwijs gewijzigd. De grootste wijzigingen in vergelijking met het vorige model waren het toevoegen van de extra indicator 'Onderbouwsnelheid' en het meetellen van de beroepsvakken vmbo in de indicator 'Examencijfer'. De indicator 'Verschil schoolexamen (SE) - centraal examen (CE)' telt enkel nog diagnostisch mee. Het onderwijsresultatenmodel 2016 bestaat uit de volgende indicatoren:

1. *Onderwijspositie ten opzichte van advies primair onderwijs.* Deze indicator zet de onderwijspositie van een leerling in leerjaar 3 op een voortgezet onderwijs school en het ontvangen basisschooladvies in groep 8 tegen elkaar af.
2. *Onderbouwsnelheid.* Deze indicator heeft tot doel te bepalen hoeveel leerlingen onvertraagd overgaan van leerjaar 1 naar leerjaar 2 en van leerjaar 2 naar leerjaar 3.
3. *Bovenbouwsucces.* Deze indicator bepaalt voor elke leerling in de bovenbouw vanaf leerjaar 3 of de overgang naar het volgend schooljaar al dan niet succesvol is. Deze indicator wordt berekend aan de hand van de hoeveelheid zittenblijvers, het slagingspercentage en de hoeveelheid leerlingen die opstromen naar een hoger niveau.

¹² Scholen op de kaart, 20 maart 2017

¹³ Rijksoverheid, rekenresultaten 2015 en 2016, 17 maart 2017

4. *Examencijfers*. Deze indicator laat het gemiddelde cijfer over drie jaar zien van het centraal examen van alle vakken in een onderwijssoort. Alle vakken met een centraal examencijfer die meetellen bij de uitslagbepaling worden meegenomen.
5. *Verskil SE-CE*. Deze diagnostische indicator geeft het gemiddeld behaalde verschil aan tussen het cijfer voor het schoolexamen en het cijfer voor het centraal examen van alle vakken. Hier worden ook de resultaten van de beroepsgerichte vakken meegenomen van alle leerlingen die geslaagd of gezakt zijn. Het verschil over drie jaar mag niet te groot zijn (+1.00).

Op basis van het onderwijsresultatenmodel berekent de Onderwijsinspectie een oordeel. Dit noemt men ook wel het berekend oordeel. Dit oordeel is indicatief en vormt geen eindoordeel. Een eindoordeel kent de Onderwijsinspectie alleen toe als een kwaliteitsonderzoek is uitgevoerd op een school.

Tabel 4. Onderwijsresultatenmodel 2016¹⁴

School	Locatie	Onderwijssoort	Onderbouwpositie	Onderbouwsnelheid	Bovenbouwsucces	Examen-cijfer	Verskil SE-CE	Oordeel	
								2015	2016
Arentheem College	Thomas a Kempis	Havo	5.54 % (norm: 4.75%)	98.07% (norm: 94.44%)	82.83% (norm: 76.35%)	6.37 (norm: 6.21)	Gering	Voldoende	Voldoende
		Vwo			86.44% (norm: 80.36%)	6.44 (norm: 6.24)	Gering	Voldoende	Voldoende
	Titus Brandsma	Vmbo-g/t	10.82% (norm: -7.60%)	96.65% (norm: 94.42)	89.73% (norm: 83.21%)	6.37 (norm: 6.07)	Gering	Voldoende	Voldoende
		Havo			N.v.t	N.v.t	N.v.t	Voldoende	Geen oordeel
	Leerpark Presikhaaf	Vmbo-b	2.56% (norm: -12.10%)	97.86% (norm: 92.56%)	78.80% (norm: 81.38%)	6.45 (norm: 6.21)	Gering	Voldoende	Voldoende
		Vmbo-k				6.23 (norm: 6.07)	Gering	Voldoende	Voldoende
CSV	Het Perron	Vmbo-b	5.54 (norm: -10.05)	98.67% (norm: 95.42%)	87.84% (norm 87.28%)	6.72 (norm 6.34)	Gering	Onvoldoende	Voldoende
		Vmbo-k			94.61% (norm 85.80%)	6.40 (norm 6.15)	Gering	Voldoende	Voldoende
		Vmbo-g/t			94.19% (norm 85.82%)	6.45 (norm 6.14)	Gering	Voldoende	Voldoende

Op alle locaties en afdelingen van het Arentheem College is in 2016 het berekend oordeel 'voldoende' toegekend (zie tabel 4). Het merendeel van de indicatoren voldoet ruim aan de norm van de inspectie. De indicator 'Bovenbouwsucces' op locatie Leerpark Presikhaaf afdeling vmbo-basis scoort echter onder de norm. Er worden analyses uitgevoerd om de oorzaak voor deze score te achterhalen.

Voor CSV is het berekend oordeel voor alle leerwegen eveneens voldoende. Waar de leerweg vmbo-basis in 2015 nog onvoldoende scoorde, heeft deze leerweg zich verbeterd en in 2016 het berekend oordeel 'voldoende' toegekend gekregen.

5.2.6 Bevindingen uit audits en/of inspectie onderzoeken

De inspectie heeft in het schooljaar 2015-2016 themaonderzoeken uitgevoerd naar de doorlopende leerlijnen vmbo-mbo. Dit themaonderzoek is ook uitgevoerd op de Arentheem College-locatie Leerpark Presikhaaf en CSV.

In oktober 2015 heeft de Onderwijsinspectie de locatie Leerpark Presikhaaf bezocht. In het rapport dat na dit bezoek verscheen, constateerde zij risico's met betrekking tot de onderwijskwaliteit en het kwaliteitssysteem. Uiteindelijk heeft deze constatering geleid tot het uitvoeren van een

¹⁴ Digitaal schooldossier onderwijsinspectie, Onderwijsresultatenkaart VO 2016 en 2017, 30 maart 2017.

kwaliteitsonderzoek door de Onderwijsinspectie. Dit kwaliteitsonderzoek heeft in maart 2016 plaatsgevonden. Tijdens het onderzoek heeft men vastgesteld dat de opbrengsten, de kwaliteit van het onderwijsproces, de ondersteuning en begeleiding, en ook de kwaliteitszorg van voldoende niveau zijn. Deze uitkomst leidde vervolgens tot het toekennen van het basisarrangement. De locatie heeft de aandachtspunten en kansen uit het kwaliteitsonderzoek benut en omgezet in acties om zo het onderwijs verder te versterken.

Het themaonderzoek in het kader van het experiment doorlopende leerlijnen vmbo-mbo heeft in november 2015 plaatsgevonden bij CSV. Tijdens dit onderzoek heeft de Onderwijsinspectie enkele aandachtspunten geconstateerd. Deze aandachtspunten zouden, volgens de Onderwijsinspectie, in het bestaande kwaliteitszorgsysteem van CSV leiden tot verbetermaatregelen waardoor de risico's beperkt blijven. Naar aanleiding van dit onderzoek heeft de algemeen directeur van Het Perron een verbeterproces ingericht.

Stelselonderzoek Staat van het onderwijs 2016-2017

In 2016 zijn de Arentheem College-locaties Leerpark Presikhaaf en Titus Brandsma geselecteerd voor deelname aan het stelselonderzoek Staat van het onderwijs dat de Onderwijsinspectie jaarlijks uitvoert. Het stelselonderzoek wordt uitgevoerd conform het vigerend toezichtskader voor het voortgezet onderwijs.

De Onderwijsinspectie heeft in november 2016 het stelselonderzoek naar de Staat van het onderwijs op Leerpark Presikhaaf uitgevoerd op de afdelingen vmbo-basis en -kader. Omdat begin 2016 reeds een onderzoek naar het onderwijs was uitgevoerd op Leerpark Presikhaaf, heeft de Onderwijsinspectie in het kader van proportioneel toezicht een verificatieonderzoek uitgevoerd. Dat wil zeggen dat de Onderwijsinspectie een deel van de indicatoren uit het toezichtskader niet (uitvoerig) onderzocht heeft, maar alleen geverifieerd. Naar aanleiding van dit onderzoek heeft men geconstateerd dat de onderzochte indicatoren niet afwijken van het vorige kwaliteitsonderzoek in maart 2016. De onderzochte afdelingen hebben wederom het basisarrangement toegekend gekregen.

Het stelselonderzoek naar De Staat van het onderwijs 2016-2017 op de locatie Titus Brandsma heeft december 2016 plaatsgevonden. De Onderwijsinspectie heeft daarbij de afdelingen mavo en havo onderzocht. Tijdens dit onderzoek heeft de Onderwijsinspectie, net als op de locatie Leerpark Presikhaaf, proportioneel toezicht uitgevoerd. Ten tijde van het onderzoek heeft men geconstateerd dat de afdelingen van Titus Brandsma voldoen aan het toezichtskader voor het voortgezet onderwijs. Een aantal indicatoren heeft de Onderwijsinspectie zelfs als 'goed' beoordeeld.

Excellente school 2016-2018

De locatie Titus Brandsma heeft in 2016 deelgenomen aan het traject 'Excellente school' van de Onderwijsinspectie. In het schooljaar 2015 ging Titus Brandsma op voor het predicaat 'Excellente school'. Dit resulteerde op dat moment nog niet direct tot de toekenning van dit predicaat. Vervolgens is een werkgroep aan de slag gegaan met de doorontwikkeling van het excellentieprofiel van de locatie in de bovenbouw. Deze doorontwikkeling heeft begin 2017 geleid tot het toekennen van het predicaat 'Excellente school 2016-2018' aan Titus Brandsma.

5.2.7 Klachten

Het Arentheem College en CSV hebben klachtenregelingen opgesteld die zij hanteren bij het indienen en behandelen van klachten. De scholen hebben de klachtenregelingen opgenomen in de schoolgidsen en via intranet beschikbaar gesteld aan ouders en leerlingen. Klachten kunnen zij bij docenten,

vertrouwenspersonen en directies indienen. Het uitgangspunt is dat de scholen klachten zo veel mogelijk intern tot een goede afronding brengen. Mochten de scholen een klacht niet kunnen oplossen, dan verwijzen zij de klagers door naar een onafhankelijke commissie. Het Arentheem College en CSV zijn aangesloten bij de Landelijke Klachtencommissie voor het Christelijke Onderwijs.

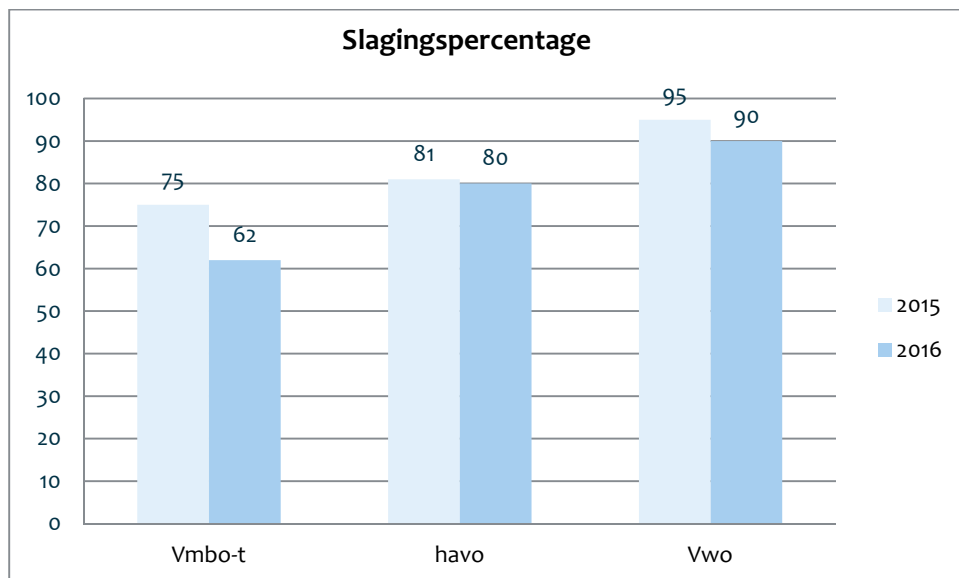
Bij het Arentheem College is in het schooljaar 2015-2016 een drietal klachten ingediend. Hiervan hebben de betrokken partijen twee klachten zonder tussenkomst van een onafhankelijke klachtencommissie behandeld en afgerond. De overige klacht is ingediend bij de Landelijke Klachtencommissie. De rechtbank heeft deze klacht behandeld. Daarmee is de zaak nog niet tot een afronding gekomen. Naar aanleiding van de uitspraak van de rechter heeft de klager besloten in hoger beroep te gaan.

In het schooljaar 2015-2016 is bij CSV één klacht ingediend bij de Geschillencommissie Passend Onderwijs. Deze commissie heeft de klacht in behandeling genomen, waarbij hoor en wederhoor heeft plaatsgevonden. De geschillencommissie heeft de school in haar gelijk gesteld en deze heeft het advies van de commissie overgenomen. Vervolgens zijn gesprekken gevoerd tussen de school en de klager.

5.2.8 Onregelmatigheden examens

Op CSV en de Arentheem College-locaties Thomas a Kempis en Leerpark Presikhaaf hebben zich in het schooljaar 2015-2016 geen onregelmatigheden tijdens examens voorgedaan. Op de locatie Titus Brandsma is één melding gedaan aan de Onderwijsinspectie. Dit betrof een voorval waarbij een leerling tijdens een examen ten onrechte gebruikmaakte van ondersteuningsmiddelen. De Onderwijsinspectie heeft het examen uiteindelijk ongeldig verklaard. De examenkandidaat heeft het betreffende examen nogmaals mogen maken, maar dit ging ten koste van een herkansingsmogelijkheid. Na dit voorval zijn passende maatregelen getroffen.

5.3 Onderwijsresultaten vavo

5.4 Toelichting onderwijsresultaten vavo

5.4.1 Examenresultaten¹⁵

De slagingspercentages over het schooljaar 2015-2016 zijn voldoende tot goed. Het behaalde examenresultaat voor de leerweg vmbo-tl ligt lager dan de resultaten van de havo- en vwo-leerlingen. Dit achterblijvende resultaat kunnen we grotendeels verklaren uit de complexiteit van de groep leerlingen vmbo-tl. Vanaf het begin van het schooljaar hebben we interventies gepleegd, zoals het voeren van gesprekken met zowel leerlingen als het team.

5.4.2 Opbrengsten 2016

De Onderwijsinspectie volgt de onderwijsresultaten van het vavo op een tweetal indicatoren: examencijfer en verschil SE-CE. De definities van deze indicatoren zijn gelijk aan die voor het voortgezet onderwijs (zie hoofdstuk 5.2.5).

Het examencijfer van het vwo voldoet aan de gestelde norm van de Onderwijsinspectie. De resultaten van het havo en het vmbo-tl liggen echter lager dan deze norm. Voor het schooljaar 2016-2017 is dit een aandachtspunt. We zijn dan ook maatregelen aan het treffen om de examencijfers te verhogen. Deze maatregelen omvatten onder meer het terugbrengen van het aantal praktische opdrachten, en het analyseren en eventueel bijstellen van de resultaten door iedere vakdocent. Zo ook de intercollegiale samenwerking voor de borging van de schoolexamens.

De resultaten op de indicator 'Verschil SE-CE' voldeden in het schooljaar aan de norm van de Onderwijsinspectie. Er was sprake van een gering verschil tussen de resultaten van het schoolexamen en het centraal examen.

¹⁵ Vavo Sprintlyceum, Slagingspercentage 2015 en 2016, 24 maart 2017

Tabel 5. Onderwijsresultaten VAVO¹⁶

School	Onderwijssoort	Examencijfer	Vershil SE-CE
Sprintlyceum ROC A12	Vwo	6,1 (norm: 6,0)	Gering
	Havo	5,8 (norm: 6,0)	Gering
	Vmbo-t	5,5 (norm: 6,0)	Gering

5.4.3 Voortijdig schoolverlaten

In het afgelopen schooljaar daalde het procentuele aantal voortijdig schoolverlaters (VSV) totaal van 22% naar 20% (zie tabel 6). Het VSV-percentage verschilt per niveau. De leerweg vmbo-tl kent het hoogste percentage uitvallers. Het percentage voortijdig schoolverlaters (VSV-ers) in de leerweg vmbo-tl daalde in het schooljaar 2015-2016 echter ten opzichte van de voorgaande schooljaren. Opvallend is de stijging van het percentage uitvallers binnen het havo in het schooljaar 2015-2016. De precieze oorzaak van deze stijging is vooralsnog onduidelijk. In het schooljaar 2016-2017 zullen we daarom een nadere analyse uitvoeren. Vervolgens gaan we aan de slag met een verbeterplan om de uitval onder de havoleerlingen terug te dringen.

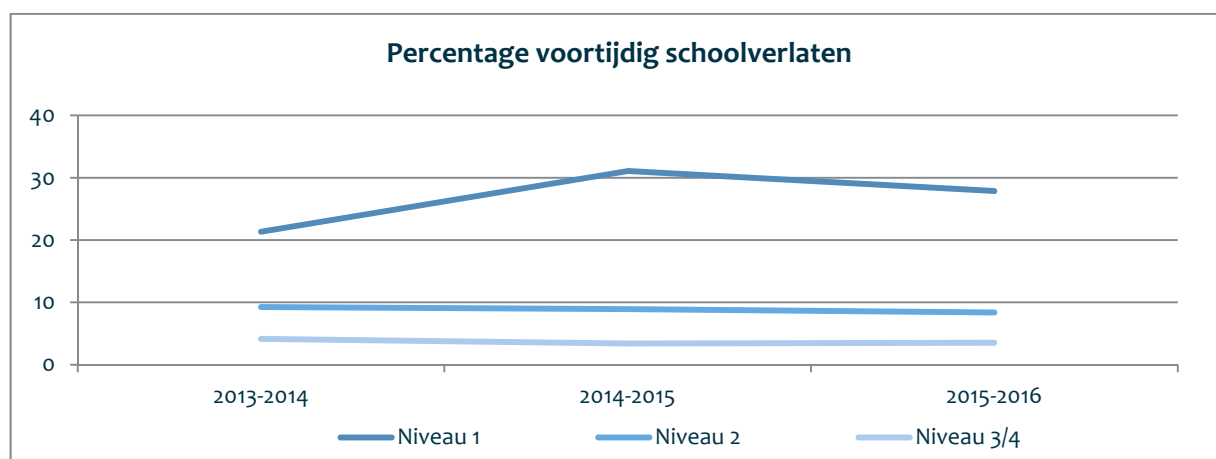
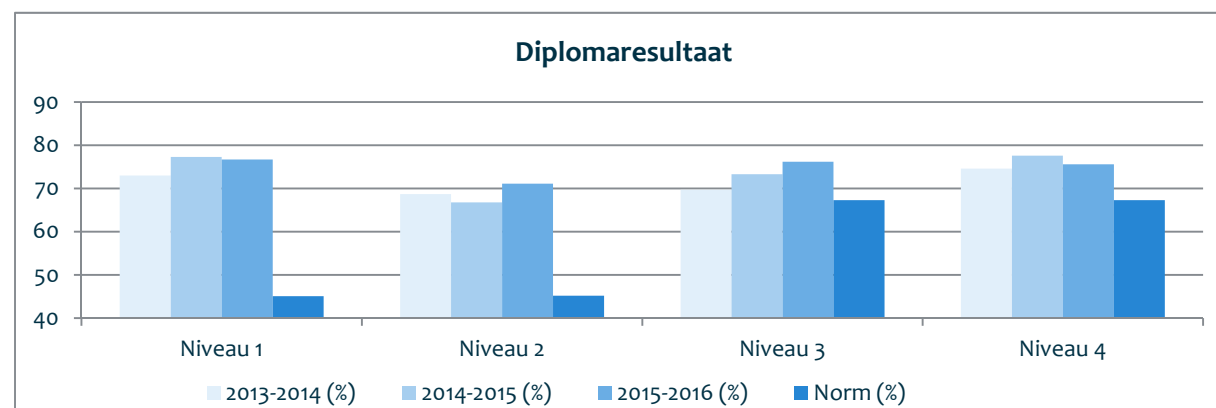
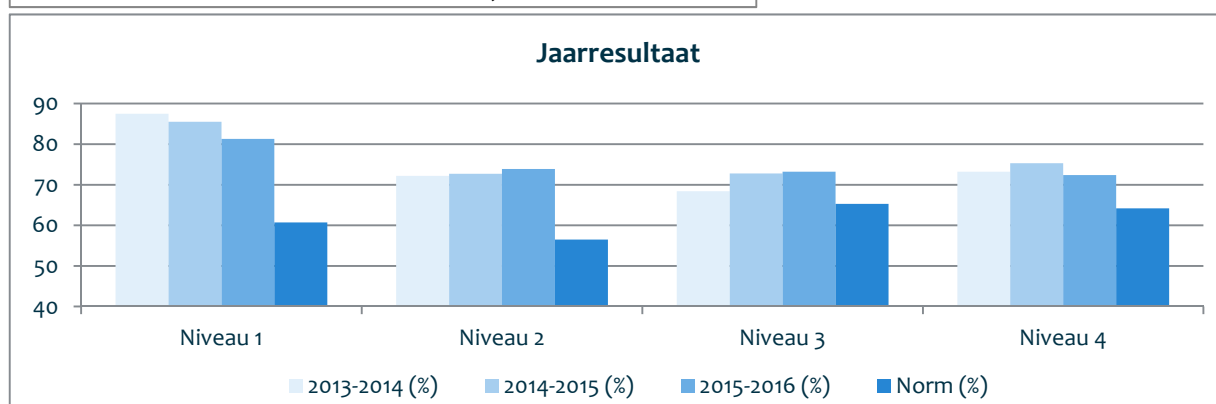
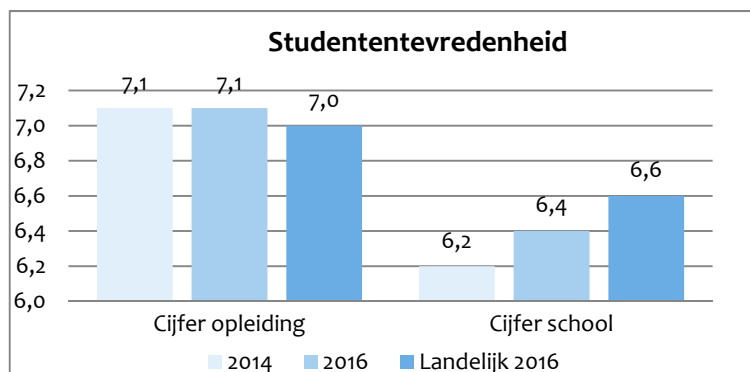
Tabel 6. Percentage VSV¹⁷

	2014 - 2015	2015- 2016
Vwo	7%	8%
Havo	20%	21%
Vmbo-t	31%	28%
Totaal	22%	20%

¹⁶ Vavo Sprintlyceum, Gemiddelde cijfers SE-CE en examencijfers 2015-2016, 24 maart 2017

¹⁷ Vavo Sprintlyceum, Percentage uitval 2015 en 2016, 24 maart 2017

5.5 Onderwijsresultaten ROC A12

5.6 Toelichting onderwijsresultaten ROC A12

5.6.1 Studentenaantallen

De verwachting is dat het aantal studenten in het mbo in 2021 daalt met 4,75% ten opzichte van 2016.¹⁸ De daling zal zich zowel binnen de beroepsopleidende leerweg (BOL) als de beroepsbegeleidende leerweg (BBL) voordoen.

ROC A12 bevindt zich feitelijk in een tweetal regio's: de Vallei (Food Valley) en Gelderland-Midden. Vanuit de regio Vallei komt het merendeel van de studenten van ROC A12 uit de gemeenten Ede, Veenendaal, Barneveld, Rhenen en Wageningen. Vanuit de regio Gelderland-Midden komen de meeste studenten uit de gemeenten Arnhem en Rheden.

De gemeenten in de regio's Vallei en Gelderland-Midden hebben het aantal mbo-studenten de afgelopen jaren zien afnemen (zie tabel 7). Het totaal aantal mbo-studenten is van 2011 tot en met 2016 gedaald naar 14.119. Deze daling is in de afgelopen vijf jaar het sterkst in de gemeenten Wageningen (-23,3%), Arnhem (-17,1%) en Neder-Betuwe (-9,7%).¹⁹

Tabel 7. Totaal aantal mbo-studenten per jaar en gemeente²⁰

	2012	2013	2014	2015	2016	Procentueel verschil 2016 t.o.v. 2012
Ede	3.402	3.399	3.329	3.341	3.377	-0.7
Veenendaal	2.014	2.032	2.038	1.996	1.906	-5.4
Arnhem	5.556	5.257	4.928	4.677	4.605	-17.1
Rheden	1.346	1.369	1.260	1.272	1.216	-9.7
Barneveld	2.011	2.015	1.961	1.946	1.990	-1.0
Rhenen	553	570	524	540	518	-6.3
Wageningen	613	561	517	501	470	-23.3
Totaal	15.495	15.230	14.557	14.273	14.082	-9.1%

Het aantal jongeren in de leeftijd van vier tot achttien jaar blijft in de voedingsgebieden van ROC A12 tot 2020 nagenoeg gelijk.²¹ Vervolgens neemt na 2020 het aantal jongeren toe met 2% tot 8.8516 jongeren in 2025.²² In de gemeenten Arnhem, Rhenen, Barneveld en Wageningen wordt van 2015 tot 2025 een continue stijging van het aantal jongeren in de leeftijd van vier tot achttien jaar verwacht.²³

ROC A12 heeft het studentaantal in het schooljaar 2016-2017 zien stijgen. Het aantal studenten lag op 1 oktober 2016 2,3% hoger dan op 1 oktober 2015.

Tabel 8. Studentaantal ROC A12²⁴

	2015	2016	Procentueel verschil 2016 t.o.v. 2015
ROC A12	5.709	5.838	2.3%

¹⁸ MBO planningstool, DUO, 9 november 2016.

¹⁹ Statistisch Zakboek Gelderland, *Procentuele groei mbo studenten 2016 t.o.v. 2012*, 15 februari 2017.

²⁰ Statistisch Zakboek Gelderland, *Totaal mbo studenten 2012-2016 en procentuele groei 2016 t.o.v. 2012*, 15 februari 2017.

²¹ Statistisch Zakboek Gelderland, *Prognoses jongeren in de leeftijd van 4 tot 18 jaar*, 24 maart 2017.

²² Statistisch Zakboek Gelderland, *Prognoses jongeren in de leeftijd van 4 tot 18 jaar*, 24 maart 2017.

²³ Statistisch Zakboek Gelderland, *Prognoses jongeren in de leeftijd van 4 tot 18 jaar*, 24 maart 2017.

²⁴ Qlikview, 9 februari 2017.

5.6.2 Studententevredenheid

Elke twee jaar neemt ROC A12 deel aan de JOB-monitor. Dit is een landelijk studenttevredenheidsonderzoek in het mbo dat wordt uitgevoerd door de Jongeren Organisatie Beroeps Onderwijs (JOB). In 2016 heeft het studenttevredenheidsonderzoek wederom plaatsgevonden. In tabel 9 zijn de resultaten van het onderzoek inzichtelijk gemaakt.

In vergelijking met de landelijke resultaten scoort ROC A12 hoger op het thema 'Onderwijs' en het cijfer voor de opleiding. Studenten van ROC A12 blijken ten opzichte van het landelijk gemiddelde minder tevreden te zijn over de thema's 'Informatie', 'Overige voorziening', 'Inspraak', 'Veiligheid en sfeer' en het cijfer voor de instelling. Op de overige thema's scoort ROC A12 gelijk aan het landelijk gemiddelde.

Studenten blijken in 2016 over het algemeen meer tevreden te zijn dan in 2014. Vooral bij het thema 'Inspraak' is sprake van een sterke toename, van 4,8 in 2014 naar 6,1 in 2016. Deze groei is mogelijk te verklaren uit het feit dat COG in 2015 ook studentenraden op locatie heeft ingesteld. De studentenraden overleggen periodiek met de directie, het College van Bestuur en de OR. Hierdoor is het voor studenten eenvoudiger om inspraak te hebben bij belangrijke onderwerpen die spelen binnen ROC A12.

In 2016 blijken studenten minder tevreden te zijn over de overige voorziening, zoals de kantine op school. We verwachten dat het project 'Healthy temptations' zal bijdragen aan het vergroten van de tevredenheid over de kantine (zie hoofdstuk 4.2.6).

Tabel 9. Resultaten JOB-monitor 2016²⁵

	ROC A12		Landelijk
	2014	2016	2016
Aantal respondenten	2.532	3.150	267.000
Informatie	6,3	6,5	6,6
Onderwijs (inhoud)	6,7	6,8	6,7
Studieloopbaanbegeleiding	6,2	6,4	6,4
Overige voorziening	6,5	5,8	6,2
Rechten & plichten	5,8	6,2	6,2
Beperking	6,2	6,5	-
Inspraak	4,8	6,1	6,2
Veiligheid & sfeer	6,9	7,0	7,3
Eindoordeel	6,3	6,4	6,4
Cijfer opleiding	7,1	7,1	7,0
Cijfer instelling	6,2	6,3	6,6

5.6.3 Jaar- en diplomaresultaat

In het mbo vormen diploma- en jaarrendementscijfers belangrijke indicatoren voor de kwaliteit van het onderwijs. Het jaarresultaat geeft de verhouding weer tussen het aantal gediplomeerde studenten ten opzichte van alle studenten die in het betreffende schooljaar de instelling verlaten of met een diploma doorstromen. Het diplomaresultaat heeft betrekking op het aantal studenten dat met een diploma de instelling verlaat ten opzichte van alle studenten die in het betreffende schooljaar de instelling verlaten. Deze cijfers moeten uitstijgen boven een vastgestelde, landelijke norm. Als zowel het jaar- als het diplomaresultaat drie jaar op rij niet aan de norm voldoet, gaat de Onderwijsinspectie over tot het uitvoeren van een kwaliteitsonderzoek. In tabel 10 en 11 zijn de rendementen voor ROC A12 per niveau weergegeven.

²⁵ ROC A12, Kwaliteitsverslag 2015-2016 resultaten JOB-monitor, 27 februari 2017.

Tabel 10. Overzicht diplomarendement ROC A12 per niveau²⁶

	2013-2014	2014-2015	2015-2016	Norm
Niveau 1	73,0%	77,3%	76,7%	45,1%
Niveau 2	68,7%	66,8%	71,0%	45,2%
Niveau 3	69,7%	73,3%	76,2%	67,3%
Niveau 4	74,6%	77,6%	75,5%	67,3%

Tabel 11. Overzicht jaarrendement ROC A12 per niveau²⁷

	2013-2014	2014-2015	2015-2016	Norm
Niveau 1	87,5%	85,5%	81,3%	60,7%
Niveau 2	72,2%	72,2%	73,7%	56,5%
Niveau 3	68,4%	72,8%	73,1%	65,3%
Niveau 4	73,2%	75,3%	72,3%	64,2%

In het schooljaar 2015-2016 voldeden alle niveaus ruim aan de norm voor het diploma- en jaarresultaat van de Onderwijsinspectie. Waar in het schooljaar 2014-2015 nog sprake was van een stijgende lijn van alle niveau, is in het schooljaar 2015-2016 wel een fluctuatie zichtbaar. Zo zijn de resultaten op zowel het diploma- als jaarresultaat voor niveau 2 en 3 gestegen, terwijl voor niveau 1 en 4 de rendementen in het schooljaar 2015-2016 zijn gedaald in vergelijking met voorgaand schooljaar.

Het aantal opleidingen met zowel een onvoldoende jaar- als diplomaresultaat, en daarmee onvoldoende voor de Onderwijsinspectie, is in het schooljaar 2015-2016 met 1 opleiding gestegen (respectievelijk 14 in het schooljaar 2013-2014, 14 in het schooljaar 2014 - 2015 en 15 in het schooljaar 2015 – 2016). Dit is een aandachtspunt voor het schooljaar 2016-2017.

5.6.4 Voortijdig schoolverlaten

In 2016 ligt het percentage VSV bij zowel niveau 1 als niveau 2 onder het landelijk percentage. Het percentage VSV bij niveau 3 en 4 ligt 0,6% boven het landelijk percentage VSV. In 2016 ligt het VSV-percentage van de niveau 2-opleidingen als enige onder de gestelde norm van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (OCW). De landelijke cijfers laten hetzelfde beeld zien: niveau 1 boven de norm, niveau 2 onder de norm en niveau 3 en 4 boven de norm.

Tabel 12. Percentage VSV op peildatum 1 oktober²⁸

	2014	2015	2016	Landelijk 2016	Norm
Niveau 1	21,1%	28,4%	27,9%	28,9%	22,5%
Niveau 2	9,2%	9,1%	8,4%	8,6%	10,0%
Niveau 3 en 4	4,5%	3,5%	3,5%	2,9 %	2,75%

5.6.5 Menselijke maat

De minister van OCW heeft mbo-onderwijsinstellingen opgeroepen de menselijke maat in het onderwijs te bevorderen.²⁹ Studenten moeten zich thuis voelen en gekend weten op school. De minister was voornemens om de grotere mbo-onderwijsinstellingen te verdelen in zelfstandige mbo-colleges met een duidelijk herkenbaar en samenhangend opleidingsaanbod. Dit voornemen heeft echter geen steun gekregen vanuit de onderwijssector, waardoor de minister de maatregel niet heeft doorgevoerd. Wel

²⁶ MBO transparant, 20 maart 2017 en Qlikview, Diplomaresultaat, 6 maart 2017.

²⁷ MBO transparant, 20 maart 2017 en Qlikview, Jaarresultaat, 6 maart 2017.

²⁸ MBO transparant, 20 maart 2017 en DUO, Factsheet ROC A12, 28 maart 2017.

²⁹ Kamerbrief ministerie van OCW, *De menselijke maat in het mbo*, 26 november 2015.

moeten onderwijsinstellingen in het bestuursverslag aandacht besteden aan de wijze waarop zij de menselijke maat in het onderwijs waarborgen.³⁰ De JOB-monitor omvat indicatoren waarmee de menselijke maat binnen mbo-instellingen is vast te stellen.

ROC A12 scoort ruim voldoende op de thema's in de JOB-monitor in relatie tot de menselijk maat (zie tabel 13). Studenten zijn in grote mate tevreden over de begeleiding tijdens de opleiding. Zij weten wat hun resultaten zijn, krijgen de mogelijkheid om in eigen tempo te leren en krijgen ondersteuning bij het maken van keuzes. Wel geven studenten aan dat het rustig kunnen studeren, de begeleiding tijdens het zelfstandig werken en het motiveren en uitdagen van studenten in de les aandachtspunten zijn. Ook kan ROC A12 het leren over andere culturen en religies, en het omgaan met duurzaamheid volgens studenten verbeteren.

Tabel 13. Resultaten ten aanzien van de menselijke maat op ROC A12³¹

	ROC A12 2016	Landelijk 2016
Studiebegeleiding	6,8	6,6
Onderwijsfaciliteiten	7,3	7,1
Vaardigheden & motivatie	6,4	6,4
Studieloopbaanbegeleiding	6,4	6,4
Veiligheid & Sfeer	7,0	7,3
Eigen vragen over cultuur & religie, mens & milieu, kritisch denken en zelfvertrouwen	6,2	N.v.t.

5.6.6 Afwijking onderwijsprogramma's

In het schooljaar 2015-2016 heeft ROC A12 geen onderwijsprogramma's met minder uren aangeboden. Wel heeft het College van Bestuur, in verband met het beperkte aantal BPV-plaatsen, goedkeuring gegeven voor het toepassen van numerus fixes in het schooljaar 2016-2017 voor de opleidingen Verpleegkunde en Verzorgende-IG.

5.6.7 Implementatie herziening kwalificatiestructuur

Op 1 augustus 2016 is de nieuwe kwalificatiestructuur mbo in werking getreden. Als onderdeel van deze nieuwe structuur zijn mbo-instellingen verplicht om keuzedelen aan te bieden en studenten zijn verplicht om deze keuzedelen te volgen. Een keuzedeel is gekoppeld aan één of meerdere kwalificaties. Door deze koppeling wordt duidelijk welke keuzedelen bij welke kwalificaties aangeboden kunnen worden. De minister van OCW stelt zowel het keuzedeel als de koppeling van het keuzedeel aan de kwalificaties vast. Op basis van de vastgestelde keuzedelen stelt de opleiding een keuzedelenaanbod samen, waaruit de student kan kiezen. Als een school (nog) geen koppeling heeft gemaakt tussen het keuzedeel en de kwalificatie, dan kan de school deze keuze niet in het aanbod van de opleiding opnemen. Wel kan de school een verzoek indienen om het keuzedeel alsnog te koppelen. Tevens kunnen studenten ervoor kiezen om niet-gekoppelde keuzedelen te volgen. Hiervoor moeten zij een verzoek indienen bij de school en moet de school bepalen of het keuzedeel niet ondoelmatig overlapt met de kwalificatie.

In het schooljaar 2016-2017 zijn geen van de opleidingen van ROC A12 afgeweken van de keuzedeelverplichting op basis van persoonlijke, culturele of levensbeschouwelijke vorming, conform artikel 6.1.2a tweede lid van de Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB). Wel heeft de Entree-opleiding van ROC A12 besloten om het keuzedeel Duurzaamheid A uit het keuzedelenaanbod te halen. Geen enkele

³⁰ Brief ministerie van OCW, *Geïntegreerd jaardocument 2016*, 31 januari 2017.

³¹ ROC A12, *Kwaliteitsverslag 2015-2016* resultaten JOB-monitor, 27 februari 2017.

student had zich voor dit keuzedeel ingeschreven. Studenten zijn geïnformeerd over het besluit van de school.

In het schooljaar 2016-2017 hebben acht studenten een aanvraag ingediend voor het volgen van een niet-gekoppeld keuzedeel. Hiervoor heeft ROC A12 een formele procedure ontwikkeld. Naar aanleiding van deze verzoeken heeft de school een toets uitgevoerd op het niet-samenvallen van het keuzedeel met onderdelen van de kwalificatie. Op basis van de uitkomsten van de toets zijn de aanvragen van de studenten door de school gehonoreerd.

Tabel 14. Informatie-overzicht keuzedelen

Indicatoren	Toelichting
Afwijking keuzedeelverplichting	Geen van de opleidingen is afgeweken van de keuzedeelverplichting
Verzoeken niet-gekoppelde keuzedelen, waarvan:	8 studenten
- toegewezen	8 aanvragen
- afgewezen	0 aanvragen
Aanbodverplichting keuzedelen	Het keuzedeel Duurzaamheid A is niet aangeboden bij de Entree opleiding. Voor dit keuzedeel hadden zich geen studenten ingeschreven.

5.6.8 Bevindingen uit audits en/of inspectie onderzoeken

Interne audits

Als onderdeel van de integrale kwaliteitssystematiek vinden jaarlijks interne audits plaats. De audits worden in opdracht van het College van Bestuur uitgevoerd. De Auditcommissie bestaat uit medewerkers van zowel de gemeenschappelijke dienst als ROC A12. Om de objectiviteit van de Auditscommissie te bewerkstelligen, neemt een auditor van een collega-ROC plaats in de commissie. Bij de audits hanteren we het vigerend toezichtskader mbo van de Onderwijsinspectie als norm. In het schooljaar 2015-2016 zijn vijf opleidingen onderzocht:

1. Maatschappelijke zorg, niveau 3, locatie Ede
2. Maatschappelijke zorg, niveau 3, locatie Veenendaal
3. Constructiewerker, niveau 2, locatie Huissen
4. Leisure en hospitality, niveau 2/4, locatie Velp
5. Gamedeveloper, niveau 4, locatie Ede

Uit de interne audits is gebleken dat het onderwijsproces bij nagenoeg alle opleidingen op orde is. Het merendeel van de opleidingen heeft daarentegen wel tekortkomingen laten zien op het gebied van examinering en diplomering, en op het gebied van kwaliteitsborging.

Themaonderzoeken

Als aanvulling op de interne audits heeft het College van Bestuur in 2015-2016 opdracht gegeven voor een themaonderzoek naar de examenorganisatie van ROC A12. Zo ook voor een onderzoek naar de kwaliteitsborging bij de opleidingen van ROC A12.

Het themaonderzoek naar de examenorganisatie bevestigde het beeld van het College van Bestuur dat de structuur van de examenorganisatie is ingebed. Uit het onderzoek bleek echter ook dat de organisatie nog te weinig 'zicht heeft' op de kwaliteit van de examinering en diplomering, en de borging daarvan. Het themaonderzoek naar de kwaliteitsborging heeft uitgewezen dat het 'verbeteren en verankeren' in de kwaliteitszorg aandachtspunten zijn.

Staat van de instelling 2015-2016

In mei en juni 2016 heeft de Onderwijsinspectie een onderzoek naar de Staat van de instelling bij ROC A12 uitgevoerd. Op basis van een steekproef zijn de volgende opleidingen bij het onderzoek betrokken:

1. Commercieel medewerker, niveau 3, locatie Velp
2. ICT-medewerker, niveau 2, locatie Ede
3. Podium- en evenemententechnicus, niveau 3, locatie Ede
4. Schoonheidsspecialist, niveau 3, locatie Ede
5. Verzorgende-IG, niveau 3, locatie Veenendaal

Op basis van de onderzoeken heeft deze inspectie geen risico's vastgesteld voor de tevredenheid van studenten, medewerkers, werkgevers en de stabiliteit van de organisatie. Zo ook niet voor het management en de financiële continuïteit. Wel heeft de Onderwijsinspectie enkele risico's vastgesteld voor de kwaliteit van het onderwijs. Vooral de examinering, en dan met name de borging van de kwaliteit van de examens door de kwaliteitscommissies, behoeft aandacht. Ook is de kwaliteitsborging op instellingsniveau als 'onvoldoende' beoordeeld. De Onderwijsinspectie is echter wel van mening dat het College van Bestuur goed op de hoogte is van de risico's van de verschillende opleidingen en indien nodig ingrijpt om bij te sturen. Dit geeft volgens de Onderwijsinspectie vertrouwen voor een spoedig herstel van de geconstateerde tekortkomingen. Als laatste heeft men geconstateerd dat een vijftal opleidingen onvoldoende opbrengsten had (drie opeenvolgende jaren met onvoldoende jaar- en diplomaresultaat).

Begin 2017 heeft ROC A12 verbeterrapportages over de kwaliteit van de examinering en de opbrengsten aan de Onderwijsinspectie overlegd. Deze heeft laten weten vertrouwen te hebben in het ingezette verbeterproces van ROC A12 en de opleidingen. Inmiddels heeft een tweetal opleidingen (Financiële beroepen niveau 4 en Ondernemer Detailhandel niveau 4) hun opbrengsten weten om te buigen van onvoldoende naar voldoende resultaten.

Onderzoek naar kwaliteitsverbetering

In het schooljaar 2015-2016 heeft de Onderwijsinspectie, gelijktijdig met de Staat van de instelling, onderzoeken naar kwaliteitsverbetering uitgevoerd ten aanzien van het kwaliteitsaspect 'Verbetering en verankering'. De onderzoeken hebben plaatsgevonden bij de opleidingen:

1. Manager handel, niveau 4, locatie Velp
2. Onderwijsassistent, niveau 4, locatie Velp
3. Veiligheid en vakmanschap, niveau 2, locatie Ede

De Onderwijsinspectie heeft twee van de drie opleidingen, Onderwijsassistent en Veiligheid en vakmanschap, een voldoende gegeven voor het kwaliteitsaspect 'Verbetering en verankering'. Voor deze opleidingen eindigt hiermee het vervolgtoezicht. De kwaliteitsborging van de opleiding Manager handel is wederom als onvoldoende beoordeeld. Ook bleken de opbrengsten niet voldoende te zijn. Volgend jaar zal de Onderwijsinspectie bij deze opleiding wederom een onderzoek naar kwaliteitsverbetering uitvoeren.

5.6.9 Examinering

Als gevolg van de examenagenda 2015-2020 is op 1 augustus 2016 gestart met de overgangsperiode om in het mbo tot gevalideerde examenproducten te komen. Op 20 december 2016 heeft de Tweede Kamer het

advies voor de ‘drie routes naar een valide examenproduct’ aangenomen.³² Dit betekent dat examenproducten op een drietal wijzen tot stand kunnen komen: inkopen bij een instantie, zelf ontwikkelen binnen de collectieve afspraken en zelf geconstrueerde examenproducten extern laten valideren. Mbo-instellingen kunnen in de overgangsperiode al overgaan tot het inkopen van examenproducten bij instanties. Ook kunnen ze zelf examenproducten ontwikkelen conform de collectieve afspraken. De route voor externe validatie is echter nog niet beschikbaar. Er is namelijk nog geen externe autoriteit toegewezen die examenproducten valideert.

Voor het schooljaar 2016-2017 heeft ROC A12 bewust het besluit genomen examenproducten zo veel mogelijk in te kopen. ROC A12 heeft dit schooljaar examenproducten voor 33 van de 36 opleidingen ingekocht. De opleidingen Beeld en geluid (locatie Ede), ICT (locatie Ede) en ICT (locatie Astrum College) construeren de examenproducten nog zelf. De opleiding Beeld en geluid kan geen examens inkopen, omdat er geen leverancier beschikbaar is. Bij de ICT-opleidingen is sprake van een overgangsfase van constructie naar inkoop van examenproducten. Naar verwachting hebben de ICT-opleidingen deze fase in het schooljaar 2017-2018 gerealiseerd.

De opleidingen die de examenproducten zelf ontwikkelen, conformeren zich aan de collectieve afspraken over exameninstrumenten die binnen de MBO Raad en de Nederlandse Raad voor Training en Opleiding (NRTO) zijn gemaakt. Dit houdt in dat de wettelijke kaders, het kwalificatiedossier en de standaarden het uitgangspunt vormen bij het ontwikkelen van examenproducten. Ook moeten de school en het bedrijfsleven betrokken zijn en moet de onafhankelijkheid zijn gewaarborgd. Verder dient het product systematisch en volgens vaste processen tot stand komen. Bovendien moeten de constructeurs en vaststellers inhoudelijke expertise hebben en professioneel handelen.

5.6.10 Klachten

ROC A12 heeft een klachtenregeling ontwikkeld die de school bij het indienen en afhandelen van een formele klacht hanteert. We spreken over formele klachten als deze worden ingediend bij de directie van ROC A12 en/of het College van Bestuur. Klachten kan men intern indienen bij het Informatiepunt klachten van ROC A12. Het indienen van klachten is ook mogelijk bij de onafhankelijke klachtencommissie van COG of de Landelijke Ombudslijn MBO.

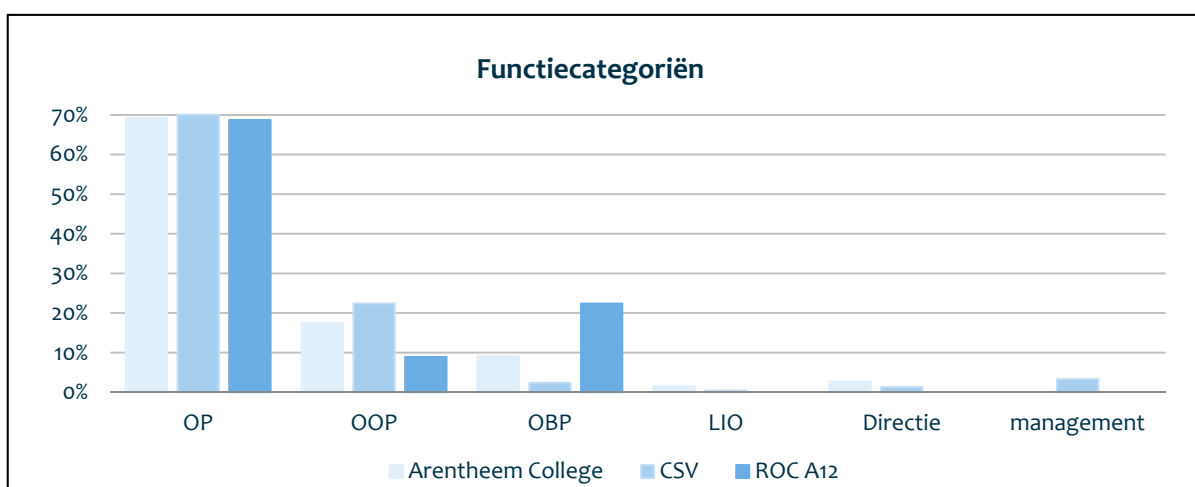
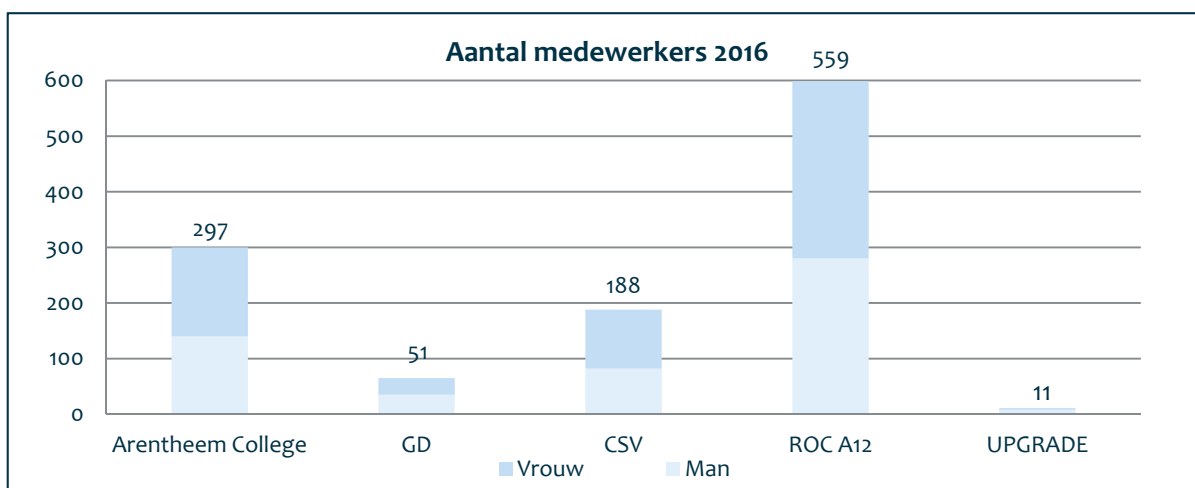
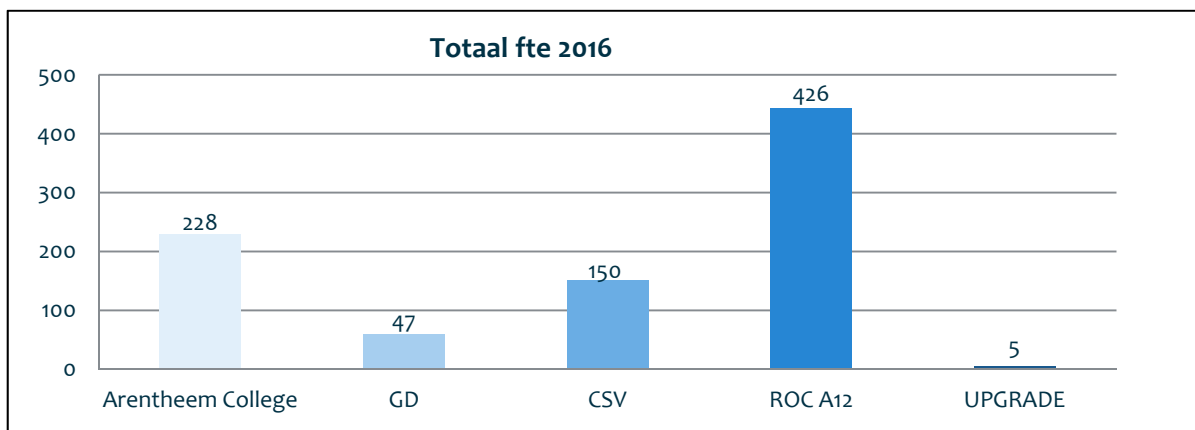
In het schooljaar 2015-2016 kwamen in totaal dertig klachten binnen, waarvan één klacht via de Commissie voor Beroep en één klacht via de Ombudslijn MBO. De overige klachten waren gericht aan de algemene directie van ROC A12 en/of het College van Bestuur. Van de binnengekomen klachten zijn 27 klachten naar tevredenheid afgerond. Drie zijn nog in behandeling. In het schooljaar 2015-2016 heeft de onafhankelijke klachtencommissie één klacht behandeld en afgerond.

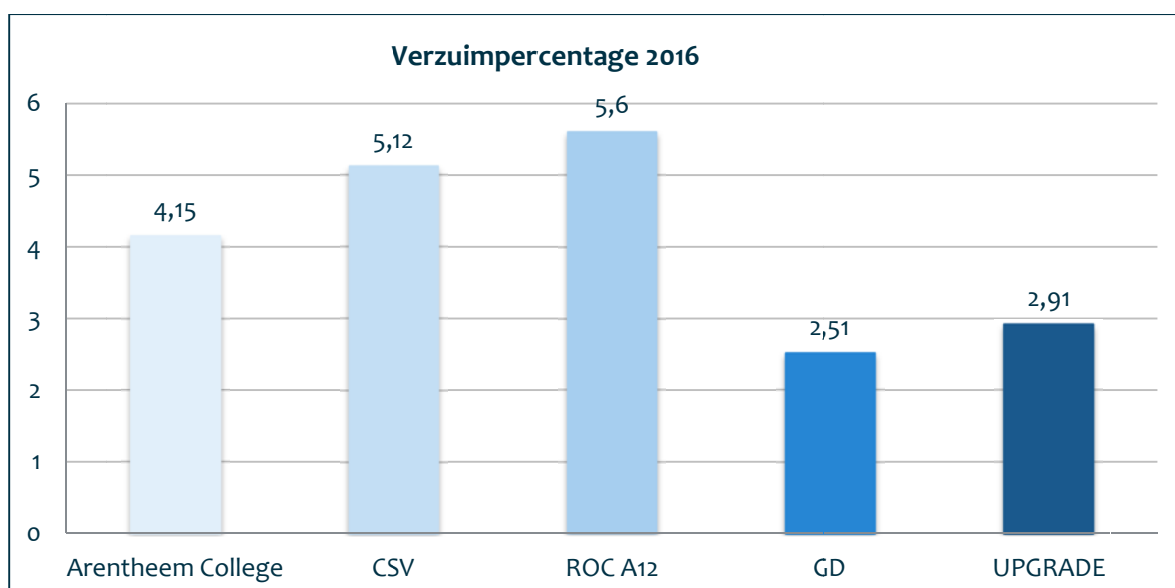
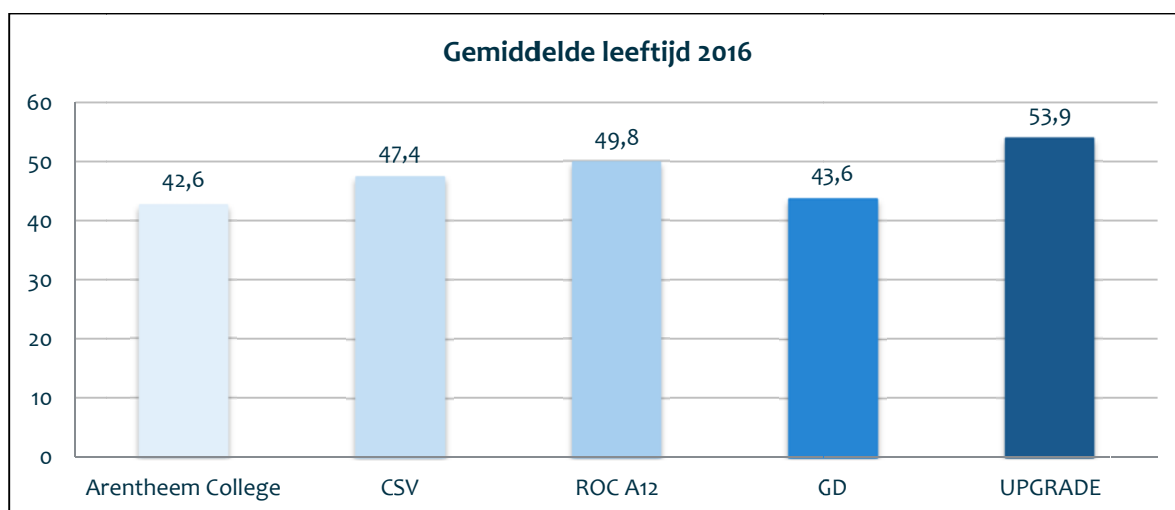
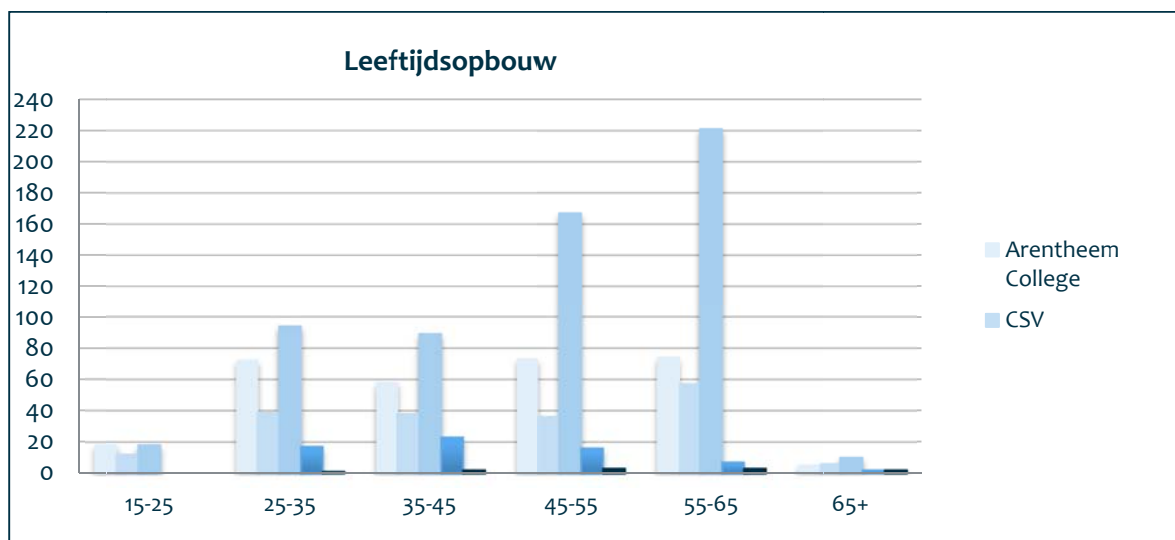
³² Tweede Kamer, Stemming wijziging van onder meer de WEB inzake aanscherping van de eisen met betrekking tot examencommissie in het mbo en een technische aanpassing, 20 december 2016.

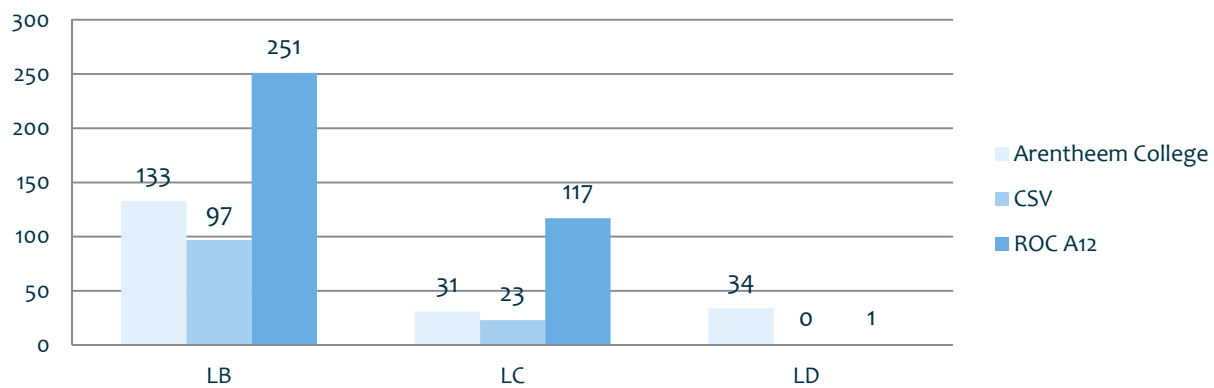
6. Medewerkers

6.1 Kengetallen medewerkers

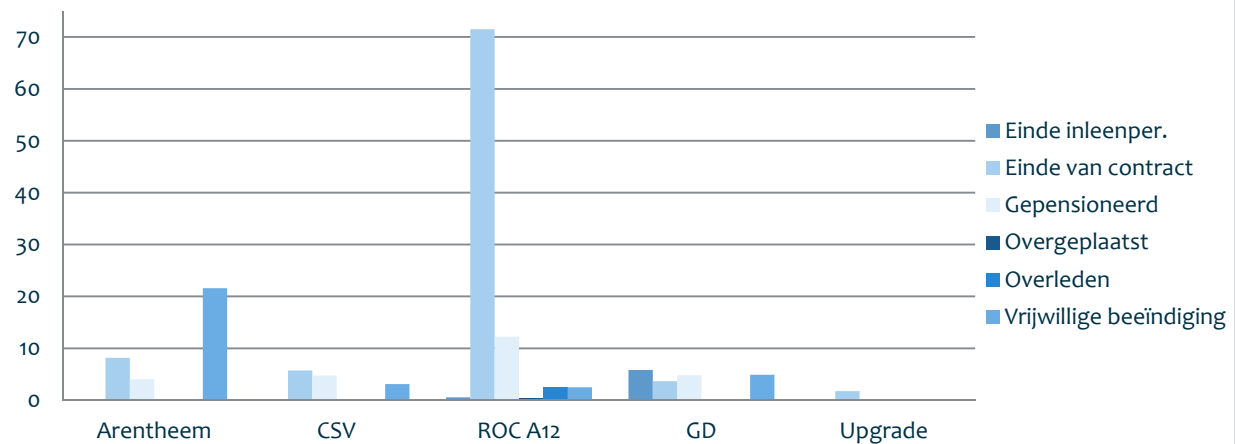

Verdeling functies LB, LC en LD

Reden uitstroom in aantal FTE

6.2 Toelichting kengetallen medewerkers

Het aantal medewerkers dat werkzaam was binnen de scholen van COG is ten opzichte van 2015 licht gestegen van 1.077 medewerkers naar 1.087 medewerkers in 2016. De inzet in fte is ook toegenomen. Deze stijging vond met name plaats binnen de vo-scholen in de functiecategorie onderwijzend personeel (OP). Ook binnen ROC A12 steeg het aandeel OP. Binnen alle scholen daalde het aantal fte onderwijsbeheerspersoneel en onderwijsondersteunend personeel (OBP en OOP) ten opzichte van 2015.

De gemiddelde leeftijd van alle medewerkers binnen COG bedroeg in 2016 47,4 jaar. Het Arentheem College en de gemeenschappelijke dienst hebben een relatief jonge populatie. De leeftijdscategorieën zijn binnen de vo-scholen evenwichtig opgebouwd. Bij ROC A12 stijgt het aantal medewerkers dat ouder is dan 45 jaar sterk ten opzichte van de jongere leeftijdscategorieën.

Met een gemiddeld verzuimcijfer van 4,75% zitten de scholen in 2016 op of rond de landelijke verzuimcijfers binnen het vo en mbo. Het gemiddeld verzuimpercentage in 2016 is gedaald ten opzichte van 2015. Toen bedroeg het verzuimpercentage nog 5,6%.

6.2.1 Functiebouwwerk

In het kader van de functiemix op basis van de cao vo heeft het Arentheem College het streeffunctiebouwwerk OP, met een evenwichtige verdeling van de LC-LD functies over de locaties, in 2015 opnieuw vastgesteld en in 2016 gerealiseerd. CSV voldoet nog niet aan de streefwaarden, maar er zijn in 2016 wel maatregelen getroffen om deze te halen. In 2015 hebben drie docenten een extra ontwikkeltaak gekregen die bij een positieve afronding leidt tot benoeming in een LC-functie. In 2016 heeft het Arentheem College deze benoemingen gerealiseerd.

Verder heeft CSV functieprofielen opgesteld en gewaardeerd voor het OOP. Dit zijn functionarissen die direct gekoppeld zijn aan onderwijstaken. Een aantal medewerkers heeft een nieuwe functie toegewezen gekregen. De school monitort dit aan de hand van de gesprekkencyclus. Daarnaast is de directiestructuur gewijzigd. Er is een directeur voor het Perron aangesteld en een locatiedirecteur voor CSV.

De locaties van het Arentheem College hebben sinds 2015 bovenformatieve inzet beschikbaar om te kunnen anticiperen op pensionering van leraren in tekortvakken. Dit betreft één fte op elke school. Ook in 2016 heeft de school deze maatregel ingezet. Van de drie fte beschikbare extra formatie is 2,35 fte benut. Dit heeft bijgedragen aan de continuïteit in de lessen. Zo ook aan het behouden en opbouwen van expertise.

6.2.2 Bevoegdheden leraren en docenten

Binnen de COG-scholen is het bevoegd zijn een belangrijk speerpunt vanuit onze ambitie om kwalitatief goed onderwijs te geven en te voldoen aan wet- en regelgeving. In 2016 hebben we specifieke aandacht besteed aan de bevoegdheid in de wervingsuitingen en de selectie van nieuwe leraren en docenten. En waar een nieuwe medewerker nog niet beschikte over een bevoegdheid, hebben we afspraken gemaakt om de bevoegdheid alsnog te halen. Alle scholen hebben een goede begeleidingsstructuur voor leraren en docenten die een studie volgen om hun bevoegdheid te halen. We volgen de studievoortgang en

stimuleren deze. De term onderbevoegd betreft docenten van de vo-scholen die wel bevoegd zijn, maar sinds minimaal een jaar ook andere vakken geven dan waar ze voor bevoegd zijn.

6.2.3 Professionalisering en ontwikkelen

Binnen de scholen heeft COG veel aandacht besteed aan de professionalisering en ontwikkeling van medewerkers. We hebben leraren en docenten gestimuleerd om gebruik te maken van de Lerarenbeurs. Zo ook om hun eerste- of tweedegraads bevoegdheid of een andere (vak)specialisatie of bekwaamheid te verkrijgen en/of behouden.

Tabel 15. Lerarenbeurs

Lerarenbeurs 2016	Aantal medewerkers
Arentheem College	17
CSV	7
ROC A12	11

In het voortgezet onderwijs is in het Sectorakkoord opgenomen dat in 2020 de helft van het aantal docenten werkzaam in het vo over een afgeronde master dient te beschikken. Voor docenten in de bovenbouw van het vwo geldt dat 80-85% van de docenten een masteropleiding moet hebben afgerond. Ook in het mbo wordt ingezet op het verhogen van het aantal masters, minimaal één masterdocent per team. De COG-scholen bevorderen het volgen van een masteropleiding onder meer door hier tijd en middelen voor vrij te maken.

Tabel 16. Masters

Masters 2016	% master	% in opleiding
Arentheem College	41	6
Arentheem bovenbouw	66	5
CSV	5,7	1,6
ROC A12	2,9	2,4

Vooruitlopend op de ontwikkelingen rondom het Lerarenregister heeft een aantal leraren en docenten van de scholen zich aangemeld in 2016. In enkele gevallen was dit omdat het een voorwaarde was voor subsidieaanvragen of promotiebeleid. Het Lerarenregister is een register van het onderwijzend personeel zelf. De scholen hebben er wel aandacht aan besteed door middel van voorlichtingsbijeenkomsten en gesprekken.

Tabel 17. Lerarenregister 2016

Lerarenregister 2016	Aantal inschrijvingen	Aantal docenten
Arentheem College	23	205
CSV	24	128
ROC A12	69	415

In 2016 hebben we geen medewerkerstevredenheidsonderzoeken uitgevoerd. Wel zijn de aandachtspunten uit eerdere onderzoeken onder de aandacht gebleven en hebben we verder gewerkt aan de verbeterplannen. Volgens de tweejaarlijkse cyclus vindt in 2017 weer een medewerkerstevredenheidsonderzoek plaats. In dit onderzoek besteden we aandacht aan de menselijke maat in het onderwijs.

6.2.4 Werving en selectie

Het gemiddelde verlooppercentage was in 2016 15%. Tegelijkertijd is het totaal aantal medewerkers licht gegroeid. Het aantal vacatures lag in 2016 dan ook hoger dan in andere jaren.

Tabel 18. Vacatures 2016

School	Aantal vacatures	Ziektevervanging/verlof	Totaal 2016	Aantal ingevuld
Arentheem College	24	8	31	30
CSV	27	10	37	33
ROC A12	46	21	67	61

In het voortgezet onderwijs is sprake van een lerarentekort voor bepaalde vakken. CSV had in 2016 te maken met een lerarentekort bij het vak wiskunde. Ook bij het werven voor de vakken Nederlands, Engels en economie was een tekort merkbaar. CSV is in augustus 2016 gestart met het project ‘begeleiding startende leraren’, in samenwerking met de Hogeschool Utrecht en de Universiteit Utrecht. Dit project heeft een duur van drie jaar. In deze periode krijgen acht startende docenten van CSV gerichte begeleiding. Daarnaast kennen de scholen voor alle nieuwe medewerkers een goede begeleidingsstructuur, voorzien van instrumenten als intervisie, beeld-coaching en individuele gesprekken.

6.2.5 Banenafpraak

In het Sociaal Akkoord uit 2013 hebben de sociale partners afspraken gemaakt over het creëren van extra banen voor mensen met een arbeidsbeperking. Deze afspraken zijn vertaald naar een quotum voor het vo en mbo. COG heeft in 2016 schoolbrede afspraken gemaakt over het realiseren van dit quotum. De scholen zijn voortvarend aan de slag gegaan met het realiseren van extra banen. Hierbij is nauw samengewerkt met de diverse instanties. De scholen hebben daarbij niet alleen naar het soort werk en de voorwaarden rondom de plaatsing gekeken, ook de begeleiding van deze medewerkers heeft onze aandacht gehad.

Zowel de vo-scholen als het mbo hebben het quotum voor 2016 gehaald. De functies waarin we mensen met een arbeidsbeperking hebben kunnen plaatsen, zijn veelal ondersteunend. Het betreft onder meer functies als facilitair medewerker, administratief medewerker of conciërge, maar ook de functie van docent.

Tabel 19. Quotum Banenafpraak

Jaar	ROC A12 strefcijfer	ROC A12 gerealiseerd	Arentheem+CSV strefcijfer	Arentheem gerealiseerd	CSV gerealiseerd	Arentheem + CSV totaal
2015	1,8	2,51	1,37	0,55	0	0,55
2016	3,9	4	2,95	1,73	2,55	4,28

6.2.6 Arbo en gezondheid

ROC A12 heeft het verzuimpercentage teruggebracht ten opzichte van 2015 (toen 6,31%). In de hogere leeftijdscategorieën (65-70 jaar) is het verzuimpercentage flink toegenomen. In de leeftijdscategorieën 40-60 jaar is het gedaald. De verzuimfrequentie is licht toegenomen, met een piek in onderwijsperiode 1 en 2. Aan een groot deel van het verzuim in 2016 lagen medische oorzaken ten grondslag.

Het verzuimpercentage bij het Arentheem College ligt over de hele linie lager dan in 2015 (toen 5,3%). Vooral het langdurig verzuim is afgenomen. Het verzuim was hoog in de functiecategorie onderwijsassistent (9%). Ook de verzuimfrequentie is afgenomen (van 1,23 in 2015 naar 1,17 in 2016).

Het verzuimpercentage bij CSV is in 2016 ook licht gedaald. Vooral het lang verzuim nam af. De verzuimfrequentie is toegenomen (van 1,28 in 2015 naar 1,34 in 2016)

De scholen binnen COG werken elk met een eigen arbodienst en bedrijfsarts, soms ook op locatie. De voorscholen schakelen externe expertise in voor verzuimbegeleiding en preventie. Zo werkt CSV met Bureau van Zimmeren aan duurzame inzetbaarheid door middel van reflectiegesprekken (balans werk-privé) en een workshop 'Balans in je werk'. Het Arentheem College heeft het werken aan verzuimpreventie door de inzet van een gezondheidspsycholoog en arbeidsdeskundigen in 2016 gecontinueerd. Hier hebben veertien medewerkers gebruik van gemaakt. Daarnaast hebben twee trajecten plaatsgevonden bij een revalidatie-instelling. ROC A12 gaat uit van maatwerk en heeft externe specialisten ingeschakeld met de benodigde deskundigheid.

ROC A12 en CSV hebben Verzuim Manager geïmplementeerd, een verzuimapplicatie voor verzuimmanagement en verzuimregistratie. De applicatie biedt leidinggevenden en teamleiding meer inzicht in verzuimdata en gedrag, wat ondersteunend is bij het voorspellen van verzuim. Ook de bedrijfsartsen zijn aangesloten op de applicatie, waardoor langs korte lijnen aan het verzuim gewerkt kan worden. In 2016 is de applicatie verder doorontwikkeld en heeft men aandacht besteed aan de veranderde rol in het verzuimproces voor leidinggevenden en teamleiding. Men zit nu letterlijk en figuurlijk dichterbij de knoppen als het gaat om verzuim.

7. Financiën

In dit hoofdstuk geven we een toelichting op de belangrijkste ontwikkelingen in de baten en lasten van COG over 2016. De toelichtingen in dit hoofdstuk spitsen zich toe op het vo (Arentheem College, Praktijkschool en CSV) en het mbo (ROC A12). Hiernaast vallen ook de activiteiten van UPGRADE en de beheersstichting binnen de Stichting COG. Bij het samenstellen van de cijfers is rekening gehouden met de onderling te elimineren posten binnen en tussen de verschillende onderdelen.

7.1 Stand van zaken op hoofdlijnen

Het exploitatieresultaat van COG bedroeg in 2016 € 2,3 miljoen negatief. Dit resultaat is € 1,2 miljoen meer positief dan de bijgestelde begroting (zomerrapportage).

Aan de batenkant vallen de gemeentelijke bijdragen voor Educatie vanuit de gemeente Ede lager uit. De gerealiseerde omzet van UPGRADE was € 0,2 miljoen hoger dan begroot. De overige baten waren € 0,3 miljoen hoger dan begroot. Dit wordt onder andere veroorzaakt door diverse projectvergoedingen en vergoedingen voor publieke trajecten en door afrekeningen van de omzetbelasting (pro-rata regeling) over voorgaande jaren.

Aan de lastenkant waren de personele lasten ruim € 0,4 miljoen lager dan begroot. Dit kwam door lagere lonen en salarissen en overige personele beloningen. De afschrijvingen waren € 0,2 miljoen hoger dan begroot. Onder andere in verband met de nieuwbouw hebben we versneld afgeschreven op bouwdelen, inventaris en machines. De huisvestingslasten vielen € 0,3 miljoen lager uit dan begroot, onder andere door lagere huur- en exploitatiekosten. De overige lasten waren € 0,1 miljoen lager dan begroot.

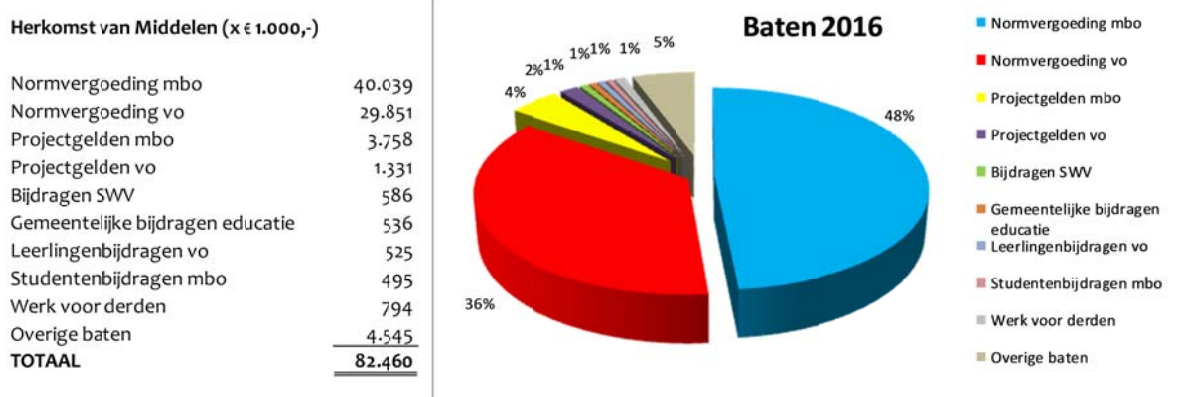
Ten opzichte van 2015 laten de baten een daling zien van € 0,9 miljoen, terwijl de lasten met € 1,5 miljoen zijn gestegen. Deze stijging wordt onder andere veroorzaakt door hogere loonkosten in verband met de 3% stijging vanuit het loonakkoord, (incidentele) afschrijvingen en kosten in verband met tijdelijke huisvesting.

Daarnaast geldt dat het aantal studenten dat gebruikmaakt van extra ondersteuning als gevolg van een beperking en/of multi-problematiek een stijgende lijn vertoont. Deze stijgende lijn is zowel binnen het mbo als het vo zichtbaar. COG investeert extra in deze zorg, niet alleen in de directe begeleiding, maar ook in het ondersteunen en scholen van de onderwijsteams. Zij kunnen zo hulpvragen beter signaleren en oppakken.

De belangrijkste ontwikkelingen in de baten en lasten lichten we hierna per post toe.

7.2 Baten

In de volgende tabel en figuur is weergegeven uit welke bronnen COG in 2016 haar middelen kreeg.

In 2016 waren de totale baten € 0,9 miljoen lager dan in 2015.

7.2.1 Normvergoedingen mbo en vo

De normvergoedingen voor het vo en het mbo betreft de rijksbekostiging voor de reguliere exploitatie. Deze vergoedingen zijn gebaseerd op zowel student- en leerlingaantallen als diploma-aantallen (voor het mbo). De bekostigingssystematiek voor het mbo is gebaseerd op t-2 en voor het vo op t-1. De bekostiging voor het mbo is dus gebaseerd op de student- en diploma-aantallen van 1 oktober 2014 respectievelijk kalenderjaar 2014 en de bekostiging voor het vo op de leerlingaantallen van 1 oktober 2015.

De daling in studentaantallen bedroeg voor het mbo zestig studenten tussen 2013 en 2014. De normvergoeding voor het mbo is in 2016 met € 1,0 miljoen gedaald ten opzichte van 2015. Naast de daling van studenten hebben wijzigingen in de macrobudgetten invloed op de bekostiging. Dit zijn bijvoorbeeld bezuinigingen enerzijds en compensatie in verband met het loonakkoord anderzijds. Verder is er een verschuiving van lumpsumbekostiging naar prestatiebekostiging (vast en variabel). De normvergoeding voor het mbo is € 0,2 miljoen hoger dan begroot.

De stijging in leerlingaantallen bedroeg voor het vo vijf leerlingen tussen 2014 en 2015. Bij CSV nam het leerlingaantal af met elf, bij het Arentheem College was er sprake van een toename van zestien leerlingen. De vergoeding voor het vo is bijna € 0,2 miljoen gestegen ten opzichte van 2015. Dit wordt veroorzaakt door een deel compensatie in verband met het loonakkoord en een deel prijsbijstelling voor gestegen premies. Het bedrag aan normvergoeding is conform het begrote bedrag.

7.2.2 Projectgelden mbo en vo

In 2016 zijn de projectgelden voor het mbo toegenomen met € 0,7 miljoen ten opzichte van het voorgaande jaar. Het betreft hier vooral de middelen vanuit de vaste en variabele kwaliteitsafspraken. In 2015 kreeg het Knooppunt Techniek subsidie toegekend vanuit de regeling Regionaal Investeringsfonds mbo (RIF-regeling). Deze subsidie bedroeg in totaal ruim € 0,8 miljoen tot en met 2019. In 2016 hebben we hiervan een bedrag van € 0,15 miljoen aangewend.

Bij het voortgezet onderwijs (Arentheem College en CSV) bleven de projectgelden op hetzelfde niveau als in 2015.

7.2.3 Bijdrage Samenwerkingsverband

De bijdrage van de samenwerkingsverbanden (Samenwerkingsverband Passend Onderwijs VO Barneveld-Veenendaal en Samenwerkingsverband Voortgezet (Speciaal) Onderwijs 25.06.) waren in 2016 lager dan in 2015. In 2015 was er sprake van een eenmalige verschuiving van de inkomsten (middelen die voorheen in 2014 zouden zijn ontvangen) door de invoering van Passend Onderwijs en de overheveling van de oude LGF-subsidie aan de samenwerkingsverbanden.

7.2.4 Overige overheidsbijdragen en subsidies

De gemeentelijke bijdragen voor Educatie worden vanaf 2015 verstrekt door de gemeente Ede als centrumgemeente. De totale bijdrage voor 2016 is ten opzichte van 2015 gedaald met bijna € 0,2 miljoen.

7.2.5 College-, cursus-, les- en examengelden

De studentbijdragen waren lager dan in 2015 terwijl de leerlingbijdragen hoger waren.

7.2.6 Overige baten

Ten opzichte van 2015 waren de overige baten € 0,4 miljoen lager. Ten opzichte van wat was begroot, waren ze € 0,3 miljoen hoger. We hebben diverse externe projectvergoedingen ontvangen. Verder hebben we een aantal afrekeningen over voorgaande jaren ontvangen. Ook hebben we € 0,1 miljoen omzetbelasting ontvangen over oudere jaren.

Samenvattend zijn de baten in 2016 ten opzichte van 2015 afgenomen met € 0,9 miljoen:

- o -/- € 1,0 miljoen normvergoeding mbo
- o +/- € 0,2 miljoen normvergoeding vo
- o +/- € 0,7 miljoen projectgelden mbo
- o -/- € 0,3 miljoen bijdrage SWV
- o -/- € 0,2 miljoen overige overheidsbijdragen
- o +/- € 0,2 miljoen werk voor derden
- o -/- € 0,5 miljoen overige baten

7.2.7 Rentabiliteit

De rentabiliteit van een instelling is het resultaat uit gewone bedrijfsvoering (exploitatieresultaat exclusief financiële baten en lasten) ten opzichte van de baten uit gewone bedrijfsvoering. De rentabiliteit van COG was in 2016 lager dan in 2015. De oorzaak hiervan was het negatieve resultaat in 2016. Tijdens het opstellen van de aangepaste begroting (zomerrapportage) voorzagen wij dit negatieve resultaat al. Oorzaken van het negatieve resultaat zijn onder meer investeringen ten behoeve van kwaliteit van personeel, materiële voorzieningen en huisvesting.

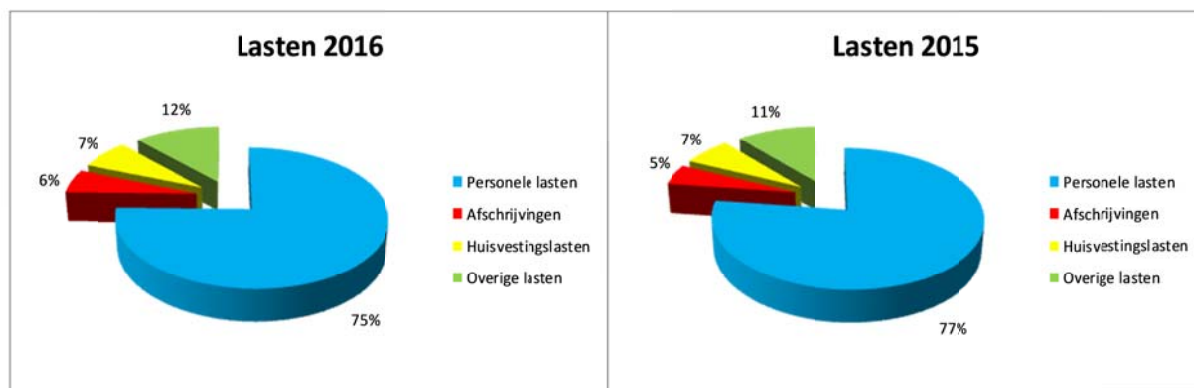
Tabel 20. Overzicht rentabiliteit per organisatieonderdeel van COG

Rentabiliteit	AC	CSV	ROC A12	COG*
2016	1,1 %	6,9 %	- 7,3 %	-3,0 %
2015	1,1 %	9,8 %	- 1,8 %	0,7 %

*De rentabiliteit van COG is berekend op basis van de cijfers incl. eliminaties

7.3 Lasten

Onderstaand overzicht is een weergave van de samenstelling van de exploitatielasten van COG in 2016 in vergelijking met 2015:

In 2016 namen de totale lasten toe met ruim € 1,5 miljoen ten opzichte van 2015.

Het grootste deel van de lasten besteedde de instelling aan het personeel. De totale personele lasten zijn ten opzichte van 2015 met € 0,4 miljoen afgenomen. Het bedrag aan lonen en salarissen is met € 1,2 miljoen verder gestegen door de 3% verhoging in het kader van het gesloten loonakkoord en een hogere personele inzet. De kosten voor de inhuur van derden en de overige personele vergoedingen zijn daarentegen lager dan in 2015. Wel is een gedeelte van de kosten van de inhuur van derden binnen het mbo in 2016 verantwoord onder de projectlasten.

De afschrijvingslasten zijn € 0,7 miljoen gestegen ten opzichte van 2015. Naast hogere afschrijvingen in het kader van tijdelijke huisvesting (sporthal) heeft COG ook versneld afgeschreven op oude bouwdelen, inventaris en machines in verband met de nieuwbouw. In de periode 2011-2013 hadden we al € 1,1 miljoen versneld afgeschreven op deze bouwdelen. Verder hebben er investeringen plaatsgevonden voor het Laadperron (CSV). Het aandeel van de huisvestingslasten is gelijk gebleven aan 2015. Er is wel sprake van hogere huurlasten in verband met de tijdelijke huisvesting. Deze vielen echter lager uit dan begroot.

De overige lasten bedroegen in 2016 ruim € 0,7 miljoen meer dan in 2015. Dit betreft met name hogere uitgaven in het kader van de vaste en variabele kwaliteitsafspraken mbo.

7.3.1 Overzicht personele lasten ten opzichte van totale baten

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de personele lasten ten opzichte van de totale baten (uit gewone bedrijfsvoering).

Tabel 21. Overzicht personele lasten ten opzichte van totale baten

	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009
ROC A12	77,0%	77,2%	81,5%	73,6%	70,1%	71,1%	71,0%	71,8%
Arentheem College en Praktijkschool	78,9%	78,8%	82,8%	69,2%	77,1%	72,2%	74,5%	71,4%
CSV	73,2%	70,0%	78,8%	75,2%	78,9%	83,9%	75,5%	81,0%

7.4 Balans

De verkorte balans van COG en haar samenstellende delen ziet er als volgt uit:

Verkorte balans (x € 1.000,-)					
	2016				2015
	AC	CSV	ROC A12	Totaal COG	Totaal COG
Vaste activa	2.302	1.571	38.515	42.498	42.861
Vlottende activa	20.480	6.089	29.516	54.884	56.589
Totaal activa	22.782	7.660	68.031	97.382	99.450
Eigen vermogen	16.958	5.569	53.047	75.838	78.779
Voorzieningen	2.314	1.337	6.463	10.316	8.857
Kortlopende schulden	3.510	754	8.521	11.228	11.814
Totaal passiva	22.782	7.660	68.031	97.382	99.450

Uit de balans kunnen de kengetallen voor solvabiliteit en liquiditeit worden afgeleid:

Balansratio's COG						
		2016				2015
	Minimum norm	AC	CSV	ROC A12	Totaal COG*	Totaal COG*
Solvabiliteit	30%	75%	73%	78%	78%	79%
Liquiditeit	1,2	4,8	8,1	3,5	4,9	4,8

*De solvabiliteit en liquiditeit zijn berekend op basis van de cijfers incl. eliminaties

De solvabiliteit geeft aan op welke wijze de bezittingen van COG zijn gefinancierd; met eigen en/of vreemd vermogen. Naarmate de solvabiliteit lager is, neemt het risico toe dat financiers hun vermogen deels of geheel verloren zien gaan. Het is een indicatie voor de mate waarin wij eventuele financiële verliezen in de toekomst kunnen opvangen. Een lage solvabiliteit bemoeilijkt het vinden van eventuele nieuwe financiers.

De solvabiliteit van COG is ten opzichte van de minimumnorm van DUO uitstekend. Om de solvabiliteitspositie te handhaven, is een gezonde meerjarenexploitatie vereist. In 2016 had COG een negatief exploitatiesaldo. Uitgangspunt is dat het vermogen niet zonder meer bestemd is om verliezen op te vangen. Het heeft tevens een financieringsfunctie bij het huisvestingsvraagstuk. Bij de verdere uitwerking van investeringsplannen wil COG een gezonde solvabiliteitspositie wederom niet uit het oog verliezen. In hoofdstuk 8 'Continuïteit' gaan we hier verder op in.

De liquiditeitsratio geeft aan in welke mate COG aan haar verplichtingen op korte termijn kan voldoen. Wanneer de liquiditeit groter is dan 1, staan tegenover de binnenkort vervallende schulden ten minste evenveel liquide bezittingen. Het werkkapitaal is dan positief. Er is geen noodzaak om vaste activa om te zetten in liquide middelen en ook niet om extra financiën te verwerven om aan de verplichtingen op korte termijn te kunnen voldoen. Gelet op de minimumnorm is de liquiditeit van COG eveneens uitstekend.

De liquiditeitsratio van COG is in 2016 gestegen. Dit wordt vooral veroorzaakt door een daling van de kortlopende schulden ten opzichte van 2015, onder andere door een lager saldo van de openstaande crediteuren.

Onderstaand overzicht geeft een analyse van de herkomst van deze groei:

Herkomst en besteding van liquiditeit verkort (x € 1.000,-)		
	2016	2015
Kasstroom uit operationele activiteiten	1.901	5.517
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	-3.632	-5.272
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	0	0
Mutatie liquide middelen	-1.731	245

7.5 Treasury

7.5.1 Uitgangspunten

Treasury heeft bij de Stichting COG primair als doel het beheersen van financiële risico's en secundair het reduceren van financieringskosten. Het uitgangspunt is daarbij dat COG publiek geld ontvangt voor het verzorgen van onderwijs en onderzoek. De primaire doelstelling van de stichting is immers het verzorgen van voortgezet onderwijs, speciaal voortgezet onderwijs, beroepsonderwijs en Educatie, in overeenstemming met de grondslag van de stichting. Dit is vastgelegd in artikel 4 van de statuten van de stichting.

Als gevolg hiervan is het financieren en beleggen ondergeschikt en dienend aan de primaire doelstelling. De toegekende overheidsmiddelen dienen besteed te worden aan de primaire doelstelling. Onderwijswetten bevatten de voorschriften daaromtrent. Dit proces mag niet in gevaar gebracht worden door het aangaan van risico's zoals het risicovol beleggen van tijdelijk overtollig publiek geld. Dit betekent dat COG risicomijdend moet beleggen en we tijdelijk overtollige liquiditeiten op een zodanige wijze moeten beheren dat de hoofdsom op de expiratedatum intact is.

7.5.2 Negatieve rente

COG volgt deze richtlijn, waardoor er op dit moment nagenoeg geen rentebaten te verwachten zijn voor de komende jaren. Sterker nog, een van de huisbankiers heeft het College van Bestuur recent geïnformeerd over het feit dat zij niet langer uitsluiten dat ze zich genoodzaakt zullen zien negatieve rentes in rekening te gaan brengen bij hun klanten. Betalen om te mogen sparen dus. Dit markeert een nieuwe realiteit in de Nederlandse financiële wereld – maatregelen die een direct gevolg zijn van de uitzonderlijke situatie waarin Europa zich bevindt. De economie is (nog) zwak en de inflatie zeer laag. Om dat te doorbreken, voert de Europese Centrale Bank (ECB) een extreem monetair beleid. Banken moeten betalen voor overtollig geld dat zij stallen bij de ECB. Dit in de hoop en de verwachting dat de banken daardoor eerder geneigd zijn hun middelen uit te lenen aan klanten, waardoor de economie de gewenste impuls krijgt. Het gevolg is dat ook hun klanten geen rente meer geven over spaartegoeden.

De vrij ter beschikking staande liquide middelen stonden, met uitzondering van kassaldi, gedurende geheel 2016 op reguliere bankrekeningen. COG heeft geen risicovolle financiële producten zoals derivaten in bezit. Van het saldo liquide middelen, eind 2016 € 51,7 miljoen, stond € 43,6 miljoen (84%) op diverse spaarrekeningen. Het restant van € 8,1 miljoen (16%) stond verspreid over verschillende courantrekeningen bij verschillende banken. Het aanwezige kassaldo eind 2016 was marginaal.

7.5.3 Regeling beleggen, lenen en derivaten OCW

Relevant is de nieuwe Regeling beleggen, lenen en derivaten OCW (d.d. 6 juni 2016) die in werking trad op 1 juli 2016. Deze is op alle onderwijssectoren van toepassing. Op grond van deze wetswijziging heeft COG het Treasurystatuut geactualiseerd. De juridische grondslag van het Treasurystatuut ligt verankerd in artikel 2.5.3, tweede lid van de Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB). De Wet op het Voortgezet Onderwijs is minder expliciet, maar het handelen zoals beschreven in het Treasurystatuut past hierin volledig (nader gespecificeerd in de code Goed Bestuur VO).

7.5.4 Treasurystatuut

Het Treasurystatuut COG is aangepast en door de Raad van Toezicht vastgesteld op 28 november 2016.

COG regelt in dit nieuwe statuut de volgende zaken:

- o de hoofdlijnen van de op het beleggen en lenen betrekking hebbende administratieve organisatie en het interne toezicht, waaronder in ieder geval de verdeling van taken en bevoegdheden;
- o de voor de instelling toegestane beleggings- en leningsvormen;
- o de bijbehorende informatievoorziening, minimaal bestaande uit een kasstroomprognose over vijf jaar en de verantwoordingsinformatie;
- o de wijze waarop onderscheid wordt gemaakt tussen publieke middelen en overige middelen enerzijds en niet-publieke middelen anderzijds.

Hiermee geeft het statuut concreet invulling aan wat in artikel 3 van de Regeling beleggen, lenen en derivaten OCW vermeld staat als minimaal vereiste onderdelen binnen het Treasurystatuut.

8. Vooruitblik

8.1 Continuïteit

In de continuïteitsparagraaf lichten we de meest relevante ontwikkelingen toe met specifieke aandacht voor de door COG onderkende risico's en de werking van het systeem van planning & control. De actuele financiële kengetallen weerspiegelen een gezonde financiële positie. De solvabiliteit komt eind 2016 uit op 78% en de liquiditeitsratio op 4,9.

8.1.1 Governance structuur

Vanuit het besturingsmodel COG organiseren we leiderschap zo dicht mogelijk bij het onderwijs. De afgelopen jaren heeft dit geleid tot het bestendigen en versterken van de onderwijslocaties en de -teams. Het 'Andersom organiseren' heeft ook gevolgen voor de wijze waarop COG vorm geeft aan goed bestuur. We betrekken interne en externe stakeholders bij het bepalen van de strategische koers, de totstandkoming van beleid en de besluitvorming. De afstemming tussen de stakeholders en de activiteiten binnen de organisatie vragen om een duidelijke governance-structuur waarbinnen samenhang en transparantie worden gewaarborgd. In 2017 zal COG de governance-structuur volgens het principe van educational governance verder optimaliseren. Dit principe gaat ervan uit dat een systeem van organen, bevoegdheden, rechten, plichten, middelen en processen bijdraagt aan de kwaliteit van ons onderwijs en daarmee ook aan de waarde van ons onderwijs voor de samenleving.

8.1.2 Kwaliteitsimpuls

De resultaten van de voortgezet onderwijs scholen laten in 2016 een stijgende lijn zien. Voor het middelbaar beroepsonderwijs is in 2016 een stijgende lijn waarneembaar als het gaat om studententevredenheid en het tegengaan van voortijdig schoolverlaten. De kwaliteitsborging en de kwaliteit van de examinering en diplomering blijken echter nog niet op orde te zijn. COG blijft de komende jaren dan ook onverminderd aandacht besteden aan de borging en verankering van de onderwijskwaliteit. Zo ook aan de kwaliteit van examineren en diplomeren in het mbo. Het College van Bestuur daagt de voortgezet onderwijs scholen uit om in 2017 de stap te zetten van voldoende naar goed onderwijs. Het middelbaar beroepsonderwijs vragen we om de basis op orde te krijgen.

8.1.3 Merkenbeleid en huisvesting

Met het oog op kleinschalig onderwijs investeert COG de komende jaren in het nadrukkelijker profileren van de afzonderlijke scholen en locaties. Zo krijgt ook iedere mbo-locatie een unieke merknaam en uitstraling. Ook investeren we in het realiseren van toekomstbestendig onderwijs. De voorzieningen voor het onderwijs, facilitaire zaken, huisvesting en ICT stemmen we daarbij af op de (toekomstige) onderwijsontwikkelingen. De grootste investeringen vinden de komende jaren plaats op de Kenniscampus te Ede. De opdracht om te komen tot de realisatie van het nieuwe Technova College hebben we in 2016 aanbesteed en de start van de bouw is voorzien in 2017. Daarnaast is COG als belangrijke partner verbonden aan het project van de gemeente Ede om te komen tot de realisatie van een Topsporthal. In de Raad van Toezicht-vergadering van 28 september 2016 is het strategisch huisvestingsplan 2017-2020 behandeld. In de vergadering heeft de Raad van Toezicht het indicatief geschatte investeringsvolume vastgesteld op een budget van € 19,2 miljoen.

8.1.4 Auditsystematiek en auditpool

Audits vormen een belangrijk instrument voor kwaliteitsborging. Het College van Bestuur gebruikt audits om (aanvullende) zekerheid te verschaffen of de organisatie effectief en betrouwbaar functioneert. Voorheen was de auditsystematiek en samenstelling van de auditpool toegespitst op ROC A12. Door de inwerkingtreding van het integraal kwaliteitsstelsel van COG en integraal bestuursgericht toezicht, heeft het College van Bestuur de opdracht gegeven om de auditsystematiek en auditpool door te ontwikkelen tot een stichtingsbreed instrument. Hierbij houden we rekening met de ervaring en opbrengst van de visitaties in het voortgezet onderwijs waarin het Arentheem College en CSV samenwerken. Naast de kwaliteits- en bekostigingsaudits krijgt het voeren van teamdialogen met elk mbo-onderwijsteam een plaats binnen de auditsystematiek.

De invoering van de nieuwe toezichts- en onderzoekskaders van de Onderwijsinspectie voor het vo en mbo per 1 augustus 2017 versterken de gevoelde noodzaak voor het doorontwikkelen van de auditsystematiek.

8.1.5 Demografische ontwikkelingen van de leerling- en studentaantallen

Zowel landelijk als regionaal zien we een daling van het aantal leerlingen en studenten (zie paragraaf 5.2.1 en 5.6.1 voor meer informatie). Voor het vo is er landelijk sprake van een daling in 2021 van 4,95% in vergelijking met 2016.³³ In het mbo daalt het aantal studenten in 2021 met 4,75% ten opzichte van 2016.³⁴

In de voedingsgebieden van CSV en het Arentheem College zien we voornamelijk een daling van het aantal jongeren in de basisgeneratie. De gemeente Arnhem is de enige gemeente van de voedingsgebieden die een groei van het aantal jongeren laat zien.

Voor ROC A12 geldt dat de afgelopen vijf jaar het aantal mbo-studenten in de voedingsgebieden is gedaald. De verwachting is dat het aantal jongeren in de leeftijd van vier tot achttien jaar tot 2025 met 2,0% zal stijgen. Deze stijging wordt veroorzaakt door de toename van het aantal jongeren in de gemeenten Arnhem, Barneveld, Rhenen en Wageningen.

De prognose is dat het totaal aantal leerlingen en studenten op de COG-scholen de komende jaren stabiliseert (+0,9%). Deze prognose baseren we deels op het aanbieden van de bovenbouw havo vanaf het schooljaar 2018-2019 op Titus Brandsma, de versterking van het profiel van Leerpark Presikhaaf, de investering in het imago en profiel van Het Perron en de nieuwbouwprojecten op de Kenniscampus Ede.

Tabel 22. Prognose leerlingen en/of studentenaantallen COG

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Arentheem College	2.408	2.555	2.562	2.528	2.528	2.528
CSV	1.111	1.053	1.033	1.058	1.058	1.058
ROC A12	5.838	5.858	5.858	5.858	5.858	5.858
Totaal	9.357	9.466	9.453	9.444	9.444	9.444

8.1.6 Formatieve ontwikkeling

Onderstaande tabel geeft de aantallen fte in het verslagjaar en voor de komende vijf jaar weer.

³³ Ministerie van OCW, Referentieraming 2016.

³⁴ MBO planningstool, DUO, 9 november 2016.

Tabel 23. Aantal medewerkers in fte

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Directie	9	10	8	8	8	8
OP	554	554	552	552	551	551
OOP	119	119	118	117	115	115
OBP	139	138	137	136	134	134
Totaal	821	821	816	811	808	808

8.1.7 Strategische personeelsplanning

Het uitgangspunt van COG is dat de ontwikkelingen in het onderwijs hand in hand gaan met de ontwikkelingen in het personeel. In lijn met de verwachte stabilisatie van de leerling- en studentaantallen verwacht COG dat het aantal personeelsleden de komende jaren stabiel blijft. Het natuurlijk verloop vullen we aan met nieuwe medewerkers. Mocht er sprake zijn van onverwachte fluctuaties in deelnemersaantallen, dan wordt zo veel mogelijk gebruik gemaakt van de flexibele schil.

8.1.8 Meerjarenbegroting

Tabel 24 geeft de vastgestelde meerjarenbegroting voor COG weer (peildatum november 2016). COG geeft invulling aan de regeling van de minister van OCW van 14 december 2016 (FEZ/1096906) door vijf verslagjaren te presenteren volgend op het verslagjaar 2016. Dit in verband met zogenoemde 'majeure investeringen'. Hiervan is sprake als het totaal van de investering gedeeld door de totale jaarlijkse baten gelijk of groter is dan 15%. Voor COG komt dit overeen met een investeringsplafond van € 12,5 miljoen.

Tabel 24. Meerjarenbegroting 2016-2021

	Werkelijk 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
	€	€	€	€	€	€
Baten						
Rijksbijdrage OCenW	75.565.018	76.337.800	76.591.900	76.474.000	76.413.200	76.223.600
Overige overheidsbijdragen en subsidies	536.387	405.800	391.100	391.100	391.100	391.100
College-, cursus-, les- en examengelden	1.019.949	797.900	795.700	794.500	797.200	797.900
Opbrengst werk voor derden	794.127	800.000	810.000	815.000	825.000	830.000
Overige baten	4.544.172	5.375.900	5.359.100	5.368.800	5.358.200	5.364.400
Som der baten	82.459.655	83.717.400	83.947.800	83.843.400	83.784.700	83.607.000
Lasten						
Personele lasten	63.966.118	65.051.400	64.777.200	63.955.600	63.025.800	63.057.100
Afschrijvingen	4.828.235	5.061.200	5.448.700	5.570.600	5.180.200	5.100.800
Huisvestingslasten	6.074.545	6.535.700	6.582.400	6.044.100	6.057.800	6.068.800
Overige lasten	10.063.213	10.166.900	9.811.700	9.605.200	9.661.000	9.693.100
Som der lasten	84.932.111	86.815.200	86.620.000	85.175.500	83.924.800	83.919.800
Resultaat uit gewone bedrijfsvoering	-2.472.456	-3.097.800	-2.672.200	-1.332.100	-140.100	-312.800
Financiële baten en lasten	178.892	0	0	0	0	0
Saldo exploitatie	-2.293.564	-3.097.800	-2.672.200	-1.332.100	-140.100	-312.800

De nieuwbouw van het Technova College hebben we aanbesteed in de vorm van een DBME-overeenkomst (Design – Build – Maintain - Energy). De netto contante waarde van de geaccepteerde bieding bedraagt € 19,0 miljoen (inclusief btw). Voor design en build is gerekend met een investering van € 10,2 miljoen. Gegeven de omvang van deze bedragen, kiezen wij voor een uitvoerige presentatie van de meerjarenbegroting in dit bestuursverslag.

Bovenstaande begroting is een projectie van de realisatiecijfers 2016 met hierop aansluitend de vastgestelde meerjarenraming, peildatum november 2016. De exacte bedragen van het nieuwe contract, afgesloten in januari 2017, verwerken we in de nieuwe meerjarenraming 2018-2022. Deze leiden voorsnag niet tot significante afwijkingen. De investering voor de realisatie past binnen het kader van het vastgestelde strategisch huisvestingsplan.

8.1.9 Toelichting behorend tot de meerjarenraming COG-breed

COG investeert de komende jaren doelgericht in de doorontwikkeling van de organisatie en daarmee in de kwaliteit van het onderwijs. Financieel gezien zijn de dominante thema's de HRM-agenda en organisatieontwikkeling (Andersom organiseren). Dit doen we in de overtuiging dat een goed functionerende organisatie, met uitstekende docenten en ondersteunende professionals, zijn directe weerslag vindt in de kwaliteit in de klas. Daarmee verhogen we de kwaliteit van ons onderwijs. Aanvullend investeert COG in de realisatie van het nieuwe Technova College en de Topsporthal in Ede. Ook de digitale agenda gaat een prominente plaats innemen.

Deze investeringen worden direct zichtbaar in het financieel meerjarenbeleid (zie tabel 25). Zo geven we bestuurlijk opdracht tot de voorbereiding van planvorming met betrekking tot de beoogde investeringen voor de strategische HRM-agenda. Dit betekent een impuls van € 2,8 miljoen over drie jaar voor de organisatie. Hiermee willen we de organisatieontwikkeling doorzetten en de kwaliteit van ons onderwijs op gewenst en gezond niveau brengen. Daarnaast heeft COG voor huisvesting investeringen geraamd voor een bedrag van € 19,2 miljoen. Dit is conform het vastgestelde strategische huisvestingsplan. De investeringen bieden grote kansen voor de organisatie. Om deze investeringen maximaal te laten renderen, zal COG haar instrumentarium ten aanzien van planning & control verder doorontwikkelen.

Tabel 25. Meerjarenraming COG

	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
	€	€	€	€	€
ROC A12	-1.001.400	-686.200	150.800	408.000	273.600
Arentheem College	-279.900	-177.700	-178.900	-176.800	-176.900
CSV	17.800	16.100	10.100	16.700	4.700
UPGRADE	7.700	20.700	17.100	18.700	15.900
Beleid & Bestuur	-159.000	-473.100	-430.200	-406.700	-430.100
Genormaliseerd resultaat	-1.414.800	-1.300.200	-431.100	-140.100	-312.800
Strategisch HRM	-1.000.000	-900.000	-900.000	-	-
Tijdelijke huisvesting Technova College	-683.000	-472.000	-	-	-
Saldo Exploitatie	-3.097.800	-2.672.200	-1.331.100	-140.100	-312.800

Voor de komende jaren presenteert COG negatieve exploitatieresultaten. Door de genoemde investeringen zullen de kosten hoger zijn dan de te verwachten baten. Deze tekorten kunnen we afdekken vanuit de

reserves die in het verleden doelbewust zijn gevormd. De vermogenspositie blijft daardoor onverminderd solvabel. Bovenstaande tabel geeft de uitkomsten weer en toont eveneens het genormaliseerde resultaat van de scholen.

8.1.10 Toelichting op de investeringen inzake Technova College

In 2016 is begonnen met de bouw van het Technova College. Dit is de nieuwe huisvesting van de afdelingen Techniek en technologie, Media en ICT en Beeld en geluid van ROC A12 in Ede. In het Technova College geven we vorm aan creatief en modern techniekonderwijs. Binnen de muren van het gebouw krijgt techniekonderwijs gericht op kiezen, leren en werken een vaste plaats. Het wordt een broedplaats voor innovatie. Dit doen we in samenwerking met het bedrijfsleven. We investeren in onderwijs, de ruggengraat van de economie. In het Technova College tonen, versterken en verbeteren we het mbo. De nieuwe school voldoet aan alle eisen voor het bieden van geweldig onderwijs. Het gebouw is een 'etalage' waarin techniek, het techniekonderwijs, innovatie, de onderlinge samenwerking en de samenwerking met het bedrijfsleven zichtbaar is en beleefd kan worden.

De investering in grootonderhoud en energiekosten bedraagt € 8,7 miljoen. Met het sluiten van de DBME-overeenkomst heeft COG de verantwoordelijkheid voor het onderhoud en energie voor 25 jaar bij de opdrachtnemer ondergebracht. Hier hebben we bewust voor gekozen. We willen de opdrachtnemer uitdagen om bij de materiaalkeuze en ontwerpuitgangspunten rekening te houden met het gegeven dat hij de komende 25 jaar telkens geconfronteerd wordt met de door hem gemaakte keuzes. Hierdoor moet hij aan de voorkant goed nadenken over de te leveren producten. Voor COG resulteert dit in een beter en doordachter product met gegarandeerde prijzen voor onderhoud en energie.

De daarbij behorende risicopositie voor COG hebben we contractueel afgedekt. In de DBME-overeenkomst wordt verwezen naar de handboeken Onderhoud en Energie. De realisatie zullen we periodiek toetsen aan objectieve NEN-normeringen. COG heeft voor het langjarige contract een aantal zekerstellingen gesteld. Naast een bankgarantie tijdens de bouwfase geldt na oplevering als zekerstelling de investering als zodanig. Mocht de opdrachtnemer in gebreke blijven dan zijn er mogelijkheden tot ontbinding van het contract. Dan valt de investering vrij aan COG. De onderhoudsgelden staan bij COG op de rekening en worden pas uitbetaald na voltooiing van de werkzaamheden. COG kan telkens controleren of de opdrachtnemer aan zijn verplichtingen heeft voldaan.

De vastgoedportefeuille op de Kenniscampus in Ede vergt – na de bouw van het Technova College – nog aanvullende ontwikkeling. Met name de opleidingen Zorg en welzijn moeten op middellange termijn een passende onderwijsvoorziening aangeboden krijgen. Studies naar mogelijke doorontwikkeling wijzen uit dat COG hier verschillende scenario's voor kan ontwikkelen. De vastgoedpositie kunnen we vanuit deze optiek gunstig noemen. De financiële situatie is op dit moment zodanig dat er voldoende ruimte bestaat om te innoveren. Anderzijds biedt de functionele inrichting van het nieuw te bouwen Technova College voldoende flexibiliteit om bij dalende studentaantallen de opleidingen Zorg en welzijn hier onder te brengen. Ook de overige COG-gebouwen op de Kenniscampus spelen hierbij een rol van betekenis. COG is bezig met het voorbereiden van mogelijke scenario's, maar deze zijn nog niet concreet. We voorzien de besluitvorming hierover niet eerder dan in 2018-2019. We hebben de aanvullende kosten dan ook nog niet cijfermatig verwerkt in de meerjarenraming.

8.1.11 Meerjarenbalans

Onderstaande meerjarenbalans en bijbehorende kengetallen maken duidelijk dat het verantwoord is om de geraamde investeringen te doen. De stichting is maatschappelijk gezien ook verplicht om de onderwijshuisvesting op peil te houden. Daar hebben we bovendien financiële ruimte voor en voldoende aanleiding toe. Tabel 26 geeft de weerslag op de vermogensposities weer.

Op grond van de voorgenomen plannen zal de liquiditeitsratio afnemen tot een niveau van circa 3,0. Dit is nog ruim boven de signaleringsgrens van het ministerie van OCW. De gebruikelijke bandbreedte begeeft zich tussen de 0,5 en 1,5.

Ondanks het aanspreken van onze bestemmingsreserves blijkt de impact op de solvabiliteit gering. Het verhoudingsgetal eigen vermogen versus totaal vermogen muteert marginaal op basis van de verwachte exploitatieresultaten. Deze inzet is in absolute zin aanzienlijk (cumulatief meer dan € 7 miljoen tot en met 2021), maar in relatieve zin beperkt, gegeven ons eigen vermogen van € 76 miljoen. De investeringen in nieuwbouw financiert COG uit eigen middelen. Als hier vreemd vermogen voor aangetrokken moet worden, heeft dit direct weerslag op de solvabiliteitsratio.

De daling van het eigen vermogen wordt grotendeels veroorzaakt door de negatieve exploitatieresultaten uit de meerjarenbegroting. De voorzieningen laten een daling zien als gevolg van de vrijval van een deel van de voorzieningen in verband met de te realiseren nieuwbouw.

Tabel 26. Meerjarenbalans 2016-2021

	Werkelijk 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
	€	€	€	€	€	€
Activa						
Materiële vaste activa	42.331.065	51.033.100	56.174.600	52.956.300	50.828.200	48.759.500
Financiële vaste activa	167.119	142.100	117.100	92.100	67.100	42.100
Vlottende activa excl. liquide middelen	3.169.065	2.788.000	2.788.000	2.788.000	2.788.000	2.788.000
Liquide middelen	51.714.958	40.021.900	32.965.800	33.624.700	34.345.600	35.152.200
Totaal Activa	97.382.208	93.985.100	92.045.500	89.461.100	88.028.900	86.741.800
Passiva						
Eigen vermogen	75.838.034	71.529.300	68.857.100	67.525.000	67.384.900	67.072.100
Voorzieningen	10.316.523	10.929.800	11.662.400	10.410.100	9.118.000	8.143.700
Kortlopende schulden	11.227.651	11.526.000	11.526.000	11.526.000	11.526.000	11.526.000
Totaal Passiva	97.382.208	93.985.100	92.045.500	89.461.100	88.028.900	86.741.800

8.2 Risicoparagraaf

In deze paragraaf maken we de risico's ten aanzien van de diverse eenheden inzichtelijk. COG benadert risicomanagement niet eenzijdig vanuit het perspectief van risicobeheersing. We benadrukken ook de andere kant van de medaille: het verzilveren van kansen. Daar waar sprake is van een aantoonbare meerwaarde voor ons onderwijs schuwen we ambitieuze plannen niet. Wel kent onze risicobereidheid (risk-appetite) grenzen. Hierin is een tweetal uitgangspunten leidend:

- De toegevoegde waarde voor het onderwijs en onze studenten moet altijd uitlegbaar en weerlegbaar zijn.

- Kansen en risico's moeten beheersbaar blijven binnen de kaders van geldende wet- en regelgeving.

Op stichtingsniveau monitort de concerncontroller de risico's. Het risicomanagement heeft COG echter bewust belegd in de lijn. De lijnverantwoordelijken zijn verantwoordelijk voor de beheersing van risico's en het benutten van kansen.

COG beheerst haar risico's met behulp van risicokanskaarten. Sinds 2016 werken alle directeurs met een risicokanskaart, die ze periodiek (per kwartaal) bespreken met het College van Bestuur. Zodoende hebben zij per eenheid de belangrijkste top 5-10 strategische risico's en kansen in beeld. Gericht op specifieke projecten of thema's brengen we risico's (en kansen) separaat in beeld. Te denken valt aan het nieuwbouwproject Technova College, de Staat van de instelling (inspectieonderzoek mbo), de doorontwikkeling van Leerpark Presikhaaf of veiligheidsrisico's. De risicokanskaart bevat de beschrijvingen van de waargenomen risico's en kansen, de formulering van de (voorgenomen) beheersmaatregelen, een actuele toelichting (status), een prioritering en een indicatie van de trend (beter - stabiel - slechter).

De meest in het oog springende financiële risico's in directe zin zijn:

- De financiële ontwikkelingen binnen het samenwerkingsverband Barneveld-Veenendaal voor wat betreft CSV. Totale omzet circa € 300.000 – onzekerheid wordt geschat op 10% - 15%.
- Ambitie binnen ROC A12 ten aanzien van het ziekteverzuim, geraamd is 3% verzuim – onzekerheid ten opzichte van de landelijke benchmark wordt geschat op € 470.000.
- Noodzakelijk geachte investeringen in het realiseren van het ontwikkelplan ROC A12 (specifiek ondersteunende organisatie) en de daarmee samenhangende managementopdracht om op zeer korte termijn de kwaliteitsrisico's te beperken – onzekerheid wordt geschat op € 500.000.
- Het resultaatafhankelijke deel in de bekostiging van ROC A12 (kwaliteitsafspraken BPV en studiewaarde). Het totale volume dat hiermee gemoeid is, bedraagt € 2,5 miljoen.
- Realisatie van de kwaliteitsambities met betrekking tot VSV (ROC A12). Risicopositie wordt geschat op circa € 200.000.
- Loonontwikkeling, specifiek waar het de pensioenpremies betreft versus de structurele prijscompensatie middels de rijksbijdragen. Risicopositie wordt geschat op 1,0% - € 500.000 voor 2017. In meerjarig perspectief is een prijsstijging tot mogelijk 7% niet ondenkbaar. Dit is sterk afhankelijk van de besluiten binnen de pensioenkamer en mogelijke prijscompensatie vanuit het ministerie van OCW.

De meest in het oog springende financiële risico's in indirecte zin zijn:

- Adequate projectbeheersing van het nieuwbouwproject Technova College.
- Realiseren van de kwaliteitsafspraken mbo en het succesvol opvolgen van de aanbevelingen uit het onderzoek Staat van de instelling (ROC A12).
- Succesvolle doorontwikkeling van het Leerpark Presikhaaf in Arnhem (het Arentheem College).
- Landelijke kabinetverkiezingen maart 2017 en het daaruit voortvloeiende regeerakkoord.
- Toekomstige ontwikkeling van de private geldstroom bij COG. We verwachten dat de Educatie/WEB-gelden structureel wegvallen. Met ambitie werken we, onder nieuwe aansturing, aan het realiseren van de marktplannen van UPGRADE. Het verleden heeft (landelijk) uitgewezen dat het geen eenvoudige markt is om in te opereren.
- Ontwikkelingen op de rentemarkt. Bancaire instellingen hebben COG geïnformeerd dat ze niet langer uitsluiten dat er negatieve rentes gerekend zullen worden voor het uitzetten van spaartegoeden.

COG heeft alle genoemde risico's in beeld. We monitoren ze frequent en bespreken ze met de direct betrokkenen. Overall hebben we de volgende drie topprioriteiten gedestilleerd uit de periodieke kansen- en risico-inventarisatie:

- het realiseren van de kwalitatieve verbeteropgave binnen ROC A12;
- het concretiseren en vaststellen van het strategisch HRM-beleid en het hiermee aanvangen in 2017;
- de beheerste realisatie van de grote bouwprojecten Technova College en de Topsportal te Ede.

Het bestuur heeft oog voor bovenstaande risico's, heeft ambities en blijft onverminderd werken aan uitdagend en toekomstbestendig onderwijs, aan onze professionele (onderwijs) organisatie en aan een intrinsieke leer- en verbetercultuur. In dit alles is zij sterk verbonden met onze omgeving.

8.3 Rapportage toezichthoudend orgaan

In hoofdstuk 2.3 van dit bestuursverslag heeft de Raad van Toezicht verslaglegging gedaan over 2016.

Bijlagen

Bijlage I: Gegevens leerlingen en studenten

Arentheem College		
	2015	2016
Leerlingaantallen per school		
locatie Thomas a Kempis (havo, atheneum, gymnasium+)	1.398	1.478
locatie Leerpark Presikhaaf (vmbo)	228	202
locatie Leerpark Presikhaaf (Praktijkschool)	150	135
locatie Titus Brandsma (mavo+ en havo onderbouw)	539	593
Totaal	2.315	2.408
CSV		
	2015	2016
Leerlingaantallen per afdeling		
VMBO	1.052	991
Praktijkonderwijs	117	120
Totaal	1.169	1.111
ROC A12		
	2015	2016
Studentenpopulatie mbo (peildatum 1 oktober)		
Verdeeld over de domeinen		
Techniek & Technologie	772	846
ICT, Beeld & Geluid (IB&G)	967	1.066
Horeca, Toerisme, Recreatie & Wellness (HTR&W)	315	272
Veiligheid & Sport (V&S)	842	847
Handel, Economie & Administratie (HEA)	1.088	1.079
Zorg & Welzijn (Z&W)	1.666	1.659
Overig (mbo-niv 1)	59	69
Totaal	5.709	5.838
Populatie Educatie		
Basiseducatie	366	302
Vavo	255	209
Verdeeld over de leerwegen		
BOL	4.693	4.726
BBL	1.016	1.112
Totaal	5.709	5.838
Verdeeld over niveaus		
niveau 1	82	69
niveau 2	1.153	1.123
niveau 3	1.831	1.730
niveau 4	2.643	2.916
Totaal	5.709	5.838
Diploma's		
Diploma's	1.811	1.704
Uitval		
Uitval	711	740

Bijlage II: Notitie Helderheid

ROC A12 Studenten die tussen 02-10-2016 en 31-12-2016 zijn ingestroomd	
BOL	19
BBL	25
Totaal	44

Definitie instroom - het aantal studenten dat zich voor het eerst inschrijft voor een beroepsopleiding bij ROC A12

ROC A12 Studenten die tussen 02-10-2016 en 31-12-2016 van opleiding/leerweg veranderen binnen de instelling	
Overstap naar ander crebo	75
Overstap naar ander crebo en van BOL naar BBL	0
Overstap naar ander crebo en van BBL naar BOL	1
Overstap van BOL naar BBL	15
Overstap van BBL naar BOL	5
Totaal	96

ROC A12 Studenten die tussen 02-10-2016 en 31-12-2016 zijn uitgestroomd			
Reden beëindiging	BOL	BBL	Totaal
Persoonsgebonden factoren	25	9	34
Instellingsgebonden factoren	6	2	8
Studie en beroepskeuze gebonden factoren	31	3	34
Arbeidsmarkt- en (externe) omgevingsfactoren	7	7	14
Zonder diploma, ambtshalve (in geval brievenprocedure)	14	0	14
Met diploma	37	6	43
Met diploma, zonder bekostiging	1	0	1
Totaal	121	27	148

Mbo-opleidingen voor bedrijven	
Voor de volgende bedrijven, instellingen en gemeenten zijn mbo-opleidingen georganiseerd:	
1 Gemeente Lingewaard	14 De Noorderbrug
2 Gemeente Arnhem	15 Fatima Zorg & Schreuderhuizen
3 Stichting Vilente	16 Herbergier Velp
4 Pro Persona - Academie - Opleidingen	17 Siza Locatie Hoge Huis
5 WZC Insula Dei Huize Kohlman	18 Stichting Pleyade
6 Herbergier Arnhem	19 Stepping Stones Home & Care BV, Villa Oosterveld
7 ING Bank Accounts Payable	20 ABC Wooncomfort
8 Zorgcentrum Vreedenhoff	21 Monicare Thuis in zorg
9 UWV - Scholingsbureau UWV	22 Zorgresidence Regina
10 Verpleeghuis Kalorama	23 Gelderse St. tot beheer en bewindvoering
11 SIZA	24 Stepping Stones Home & Care
12 Thuiszorg Evital	25 Mimoza thuiszorg Gelderland
13 STMG Opleidingscentrum	

Thema's Notitie Helderheid		Toepassing ROC A12
Thema 1	Uitbesteding: informatie over uitbesteding van bekostigd onderwijs aan een andere al dan niet bekostigde instelling of organisatie tegen betaling van de geleverde prestaties.	ROC A12 besteedt geen bekostigd onderwijs uit aan een andere, al dan niet, bekostigde instelling of organisatie tegen betaling van de geleverde prestaties.
Thema 2	Investeren van publieke middelen in private activiteiten.	ROC A12 heeft in 2016 geen publieke middelen ingezet voor private activiteiten.
Thema 3	Het verlenen van vrijstellingen.	In 2016 zijn aan 95 studenten vrijstellingen verleend.
Thema 4	Cursusgeld niet betaald door de deelnemer zelf.	ROC A12 kent een fonds ten behoeve van het betalen van cursus- of lesgeld en materiaalkosten voor studenten. Dit fonds is gevormd uit het private deel van de Algemene Reserve. In 2016 is door 3 studenten gebruik gemaakt van bovenstaand fonds. Dit betrof geen cursusgeld Indien vooraf bekend is dat het cursusgeld betaald wordt door een derde wordt dit middels een verklaring vastgelegd.
Thema 5	In- en uitschrijving en inschrijving van deelnemers in meer dan één opleiding tegelijk.	
A	Uitschrijving kort na 1 oktober.	Zie bijlage II, ROC A12 laat een overzicht zien betreffende de instroom, doorstroom en uitstroom tussen 1 oktober 2016 en 31 december 2016.
B	Dubbele inschrijving.	Niet van toepassing bij ROC A12.
C	Gecombineerde trajecten educatie/beroepsonderwijs.	Er zijn geen trajecten educatie-beroepsonderwijs uitgevoerd in het schooljaar 2015-2016.
Thema 6	De deelnemer volgt een andere opleiding dan waarvoor hij is ingeschreven.	
A	Het veranderen van opleiding/leerweg tijdens het schooljaar.	Zie bijlage II, ROC A12 laat een overzicht zien betreffende de instroom, doorstroom en uitstroom tussen 1 oktober 2016 en 31 december 2016.
B	Specifieke groepen volgen specifieke trajecten.	Niet aan de orde.
C	Horizontale en verticale stapeling van diploma's.	Niet aan de orde.
Thema 7	Bekostiging van maatwerktrajecten ten behoeve van bedrijven.	In bijlage 2 is een overzicht opgenomen van bedrijven waarvoor opleidingstrajecten worden verzorgd.
Thema 8	Buitenlandse deelnemers en onderwijs in het buitenland.	ROC A12 verzorgt geen onderwijs buiten Nederland.

Bijlage III: Resultatenbox

Diplomaresultaat

Het diplomaresultaat geeft de verhouding weer tussen het aantal studenten dat met een diploma de instelling verlaat ten opzichte van alle studenten die in het verslagjaar de instelling verlaten. In onderstaande tabel zijn de diplomarendementen weergegeven voor de verschillende niveaus bij ROC A12.

	Diplomaresultaat 2014-2015 (%)	Diplomaresultaat 2015-2016 (%)	Norm (%)
Niveau 1	77,3	76,7	45,1
Niveau 2	66,8	71	45,2
Niveau 3	73,3	76,2	67,3
Niveau 4	77,6	75,5	67,3

Jaarresultaat

Het jaarrendement geeft de verhouding weer tussen het aantal gediplomeerde studenten ten opzichte van alle studenten die in het verslagjaar de instelling verlaten of met een diploma doorstromen. Hieronder is in de tabel weergegeven wat de jaarrendementen zijn voor de verschillende niveaus bij ROC A12.

	Jaarresultaat 2014-2015 (%)	Jaarresultaat 2015-2016 (%)	Norm (%)
Niveau 1	85,5	81,3	60,7
Niveau 2	72,7	73,7	56,5
Niveau 3	72,8	73,1	65,3
Niveau 4	75,3	72,3	64,2

Aantal voortijdig schoolverlaters

Een voortijdig schoolverlater (VSV) is een ingeschreven student tussen de 15 en 23 jaar, die zonder startkwalificatie ROC A12 heeft verlaten én niet terugkeert op een andere school. De ambities en metingen van VSV-resultaten worden met ingang van schooljaar 2012-2013 procentueel per opleidingsniveau weergegeven.

	2005-2006	2011-2012	2014-2015	2014-2015	2015-2016	2015-2016
			Absoluut	Procentueel*	Absoluut	Procentueel
Ambitie		320	*	Niv 1: 27,50% Niv 2: 11,50% Niv 3-4: 3,00%	*	Niv 1: 27,50% Niv 2: 11,50% Niv 3-4: 3,00%
Werkelijk totaal	520	387	Niv 1: 23 Niv 2: 89 Niv 3-4: 119 Totaal 231	Niv 1: 31,08% Niv 2: 8,89% Niv 3-4: 3,39%	Niv 1: 17 Niv 2: 86 Niv 3-4: 125 Totaal 228	Niv 1: 27,87% Niv 2: 8,36% Niv 3-4: 3,47%

* De ambities en metingen van VSV-resultaten worden m.i.v. schooljaar 2012-2013 procentueel per opleidingsniveau weergegeven: in ambitie en daadwerkelijk resultaat.

Bijlage IV: Voortgangsrapportage kwaliteitsafspraken ROC A12 op hoofdlijnen

Thema 1: Taal & rekenen

Deelonderwerp / looptijd	Beoogde resultaten	Gerealiseerde resultaten	Begroting / realisatie 2016
Versterkt generiek onderwijs <i>Looptijd: jaarlijks t/m 2018</i>	Op elke locatie zijn generieke (docenten)teams ingericht. Zij maken het generieke onderwijsprogramma, inclusief een formatief en een summatief toetsplan. De examinering is centraal geregistreerd.	Coördinatie van de generieke teams op locatie. Op elke locatie 1 docent Ne, 1 docent LOB, 1 docent rekenen en 1 docent Engels: implementeren instellingsexamen, vormgeven generiek onderwijs op locatie.	In 2016: € 220.000 Besteding: € 195.000
Versterkte begeleiding taal en rekenen <i>Looptijd: jaarlijks t/m 2018</i>	Op elke locatie wordt extra ondersteuning taal en rekenen geboden en taal – en rekendocenten hebben de cursus Remedial Teaching Light gevolgd. Het onderwijsaanbod in de vorm van de “Zomerschool taal en rekenen” wordt jaarlijks uitgebouwd.	Op elke locatie is extra ondersteuning taal en rekenen geboden, taalassessoren zijn getraind, normbeoordelingsbijeenkomsten zijn gehouden. Het onderwijsaanbod in de vorm van de “Zomerschool taal en rekenen” is op 3 locaties uitgevoerd met in totaal 60 cursisten.	
Rekenen verbonden aan beroepsonderwijs <i>Looptijd: Gereed op 31-12-2016</i>	Op ROC A12 verzorgen geprofessionaliseerde docenten het beroepsspecifieke rekenonderwijs. (Onderdeel van Actieplan rekenen mbo-scholen.)	22 (van de 120) opleidingen hebben het rekenonderwijs geïntegreerd in het beroepsonderwijs door ander lesmateriaal te maken/kopen en door het werkveld te betrekken.	

Thema 2: VSV

Deelonderwerp / looptijd	Beoogde resultaten	Gerealiseerde resultaten	Begroting / realisatie 2016
Verzuimproject <i>Looptijd: jaarlijks t/m 2018</i>	Verzuim is een eerste signaal voor dreigende schooluitval. Op alle locaties wordt het verzuimbeleid uitgevoerd.	Op alle locaties zijn Verzuimteams ingezet, aangevuld met medewerkers voor direct nabellen bij verzuim. Dat blijkt echt goed te werken. Het verzuim neemt sterk af (“Ik word gemist”) en de binding met school blijft in stand, waardoor uitval vermindert. De uitval (is niet vsv) daalde van 2,7% (2015) naar 2,2% (2016).	In 2016: € 840.000 Besteding: € 900.500
Versterking SLB <i>Looptijd: jaarlijks t/m 2018</i>	Studieloopbaanbegeleiders (SLB-ers) beschikken over voldoende tijd voor begeleiding en zijn voldoende gekwalificeerd om de juiste sturing en ondersteuning te geven.	Binnen verschillende opleidingen zijn grote klassen opgesplitst, zodat de SLB-er meer directe begeleiding aan de student kan geven. Werkgroep SLB is in gang gezet. Themabesprekingen locatiebreed zijn gevoerd met verbeterplan. Scholing Groepsdynamica en individuele gespreksvoering zijn ROC A12 breed uitgevoerd. Binnen diverse opleidingen is het aantal SLB-uren uitgebreid.	

Deelonderwerp / looptijd	Beoogde resultaten	Gerealiseerde resultaten	Begroting / realisatie 2016
Gewennings-programma vo-mbo <i>Looptijd: gereed op 31-12-2016</i>	ROC A12 biedt een gewenningsprogramma vo-mbo aan op alle locaties. Hierdoor kunnen de vo-leerlingen bewuster kiezen en beargumenteerd de overstap maken.	Alle intakers hebben een professionaliseringstraject gevolgd. De studenten van de Entree-opleiding hebben een gewenningsprogramma bij niveau 2 opleidingen gevolgd om te peilen of ze door willen en kunnen stromen. ICT-opleidingen hebben een samenwerkingsprogramma met 2 VO-scholen ter voorbereiding op de overstap	
LOB (loopbaan Oriëntatie en Begeleiding) <i>Looptijd: jaarlijks t/m 2018</i>	Binnen ROC A12 wordt elke student gecoacht en begeleid door middel van LOB. Binnen alle onderwijsteams is LOB als methodiek ingevoerd.	Het project LOB is ingericht en goedgekeurd, en wordt uitgevoerd. Op elke locatie hebben (extern geleide) teamsessies over loopbaancompetenties plaatsgevonden. Alle docenten uit 4 teams hebben de training Loopbaanreflectiegesprekken gevolgd.	
Trainingscentrum <i>Looptijd: jaarlijks t/m 2018</i>	Zowel in Ede als in Velp is een onderwijsvoorziening operationeel om studenten die tijdelijk of structureel extra begeleiding nodig hebben, de benodigde ruimte te bieden.	In trainingscentra in Ede en in Velp worden multi-probleem of overbelaste studenten (A12 breed ongeveer 50 per schooljaar) geplaatst. Zij krijgen sociale vaardigheden, groepsdynamica en individuele begeleiding. Docenten, die met deze doelgroep in aanraking komen worden door de TC-docent gecoacht in het begeleiden van deze doelgroep.	
Zomerschool <i>Looptijd: jaarlijks t/m 2018</i>	Om uitval te voorkomen, biedt ROC A12 maatwerkonderwijs in de zomerperiode voor ingeschreven mbo-studenten.	Bij mechatronica worden voorbereidingen getroffen om tot een remediërende zomerschool te komen. Elders nog geen initiatieven. (N.B. Deze zomerschool is niet dezelfde als die wordt ingezet bij taal en rekenen.)	
VSV-jongerenteam <i>Looptijd: jaarlijks t/m 2018</i>	Op elke locatie werkt ROC A12 met een vsv-jongerenteam, dat voorlichting geeft en zo nodig coaching op maat verzorgt.	Het VSV-jongerenteam is niet opgestart. Voortschrijdend inzicht leidt ertoe dat ROC A12 er vanaf ziet om zo'n team te realiseren.	
Arbeidstoeleiding <i>Looptijd: jaarlijks t/m 2018</i>	ROC A12 werkt samen met ketenpartners in de regio, zoals de gemeente, UWV en werkgevers, om kwetsbare jongeren (zoals Entree-studenten, die niet kunnen doorstromen naar niveau 2) te begeleiden naar betaald werk.	Entree studenten, die niet kunnen doorstromen naar niveau 2, zijn, in overleg met gemeente en UWV, begeleid bij het verwerven van een plek op de arbeidsmarkt. Het betreft 4 studenten. Studenten ICT en Beeld & Geluid niveau 2 (25 studenten) zijn extra begeleid bij het verwerven van een plek op de arbeidsmarkt.	

Deelonderwerp / looptijd	Beoogde resultaten	Gerealiseerde resultaten	Begroting / realisatie 2016
Signalering en interventie (vsv) <i>Looptijd: jaarlijks t/m 2018</i>	Alle relevante medewerkers zijn getraind en worden gecoacht op het signaleren van dreigende schooluitval en zijn in staat om de juiste interventie te plegen.	Alle studieloopbaanbegeleiders (bijna alle docenten) zijn getraind en worden gecoacht op het signaleren van dreigende schooluitval en zijn in staat om de juiste interventie te plegen. Jaarlijks is er een nieuwe groep docenten/SLB-ers, die training behoeft.	
Ouder-betrokkenheid <i>Looptijd: jaarlijks t/m 2018</i>	Bij ROC A12 worden ouders structureel betrokken bij de schoolloopbaan van de student.	Het merendeel van de teams (op alle locaties) heeft de betrokkenheid van ouders vergroot door het verzorgen van informatiebijeenkomsten aan het begin en tijdens het schooljaar. Ook worden door een toenemend aantal teams (weer) 10-minutengesprekken met de ouders en studenten gehouden.	
Duidelijkheid: structuur en communicatie <i>Looptijd: jaarlijks t/m 2018</i>	ROC A12 is een professionele onderwijsorganisatie met een intrinsieke leer – en verbetercultuur, duidelijke afspraken en eenduidige communicatie.	In 2016 is voor iedere opleiding een ST'OER ontwikkeld. Dit is een combinatie van een studiegids en een OER. Daarnaast wordt er met behulp van een nieuw roosterprogramma beter en voor een langere periode geroosterd, waardoor er meer rust en regelmaat is gekomen.	
Ketensamenwerking <i>Looptijd: jaarlijks t/m 2018</i>	ROC A12 werkt intensief samen in de keten om dreigende uitval in beeld te krijgen en oplossingen te bedenken voor kwetsbare jongeren. De keten bestaat uit: de gemeenten, de aanleverende scholen, de bpv-bedrijven, dienstverlenende instellingen ed.	Intensieve samenwerking met VMBO op het Perron, het Leerpark, en andere scholen voor vmbo o.a. via vakmanschapsroutes. Samenwerking met gemeenten (werk en inkomen, leerplicht, RMC) in de Vallei en in het Arnhemse ter bestrijding van maatschappelijke uitval.	

Thema 3: Professionalisering

Deelonderwerp / looptijd	Beoogde resultaten	Gerealiseerde resultaten	Begroting / realisatie 2016
Teamontwikkeling (naar taakvolwassenheid) <i>Looptijd: jaarlijks t/m 2018</i>	Alle teams zijn in 2018 taakvolwassen.	Op alle locaties zijn in 2016 alle teams naar behoefte ondersteund door externe adviseurs, door interne onderwijsondersteuning en door HRM. Om de ontwikkeling op taakvolwassenheid te meten is de taakvolwassenheidsmonitor ontwikkeld. Het blijkt dat er in alle teams sprake is van vooruitgang, maar ook dat bij diverse teams sprake is van een afname. Die afname wordt verklaard door verhoogd bewustzijn op verbeterpunten.	In 2016: € 702.000 Besteding: € 1.080.000
Expeditie Inside Out	Leden van de teamleiding van elk onderwijsteam kunnen sturen op eigenaarschap, op analyse, ambitie	Van alle teams zijn de diverse teamleden met rollen geprofessionaliseerd met als doel: Geweldig Onderwijs te	

Deelonderwerp / looptijd	Beoogde resultaten	Gerealiseerde resultaten	Begroting / realisatie 2016
<i>Looptijd: gereed op 31-12-2016</i>	en actie.	maken en te leveren.	
Lerarenregister <i>Looptijd: gereed op 31-12-2016</i>	Per 1 januari 2017 zijn alle docenten geregistreerd in het lerarenregister.	Op 31 december 2016 stonden 69 docenten van ROC A12 ingeschreven. De invoering van de wet heeft vertraging opgelopen omdat docenten nog niet scherp hebben welke criteria gehanteerd moeten worden.	
Gemoderniseerde gesprekscyclus <i>Looptijd: gereed op 31-12-2016</i>	De taskforce HR heeft in 2016 de gesprekscyclus gemoderniseerd en geïmplementeerd. Medewerkers geven aan zich gezien en gewaardeerd te voelen.	Is ontwikkeld door Taskforce HRM; pilot uitgevoerd bij HTR, locatie Velp. Is einde 2016 vastgesteld en wordt komende jaren geïmplementeerd.	
Inductieprogramma <i>Looptijd: jaarlijks t/m 2018</i>	ROC A12 heeft een inductieprogramma (introductieprogramma, van onder op) voor nieuwe medewerkers dat uitgaat van de vraag van die medewerker.	Nieuwe docenten krijgen wekelijks extra voorbereidingstijd (1 uur per week) en worden (wekelijks) begeleid/gecoacht door ervaren docenten. Jong A12, voor medewerkers tot 35 jaar, is opgestart. Dit is een innovatieve denktank.	
Sport, voeding en gezondheid <i>Looptijd: jaarlijks t/m 2018</i>	ROC A12 is een vitale organisatie, een gezonde school, met een gezond schoolplein en gezonde schoolkantine.	Programma Student en medewerker gezond en vitaal wordt op alle locaties uitgevoerd.	
Professionalisering onderwijspersoneel <i>Looptijd: jaarlijks t/m 2018</i>	Iedere docent is up-to-date op didactisch, vakinhoudelijk en pedagogisch gebied. Dat gebeurt d.m.v. training, coaching (on the job) en collegiale consultatie, bijv. in de vorm van peer review.	Grote projecten die uitgevoerd zijn: • "Hattie" bij VEVA en Orde en veiligheid • Stichting LeerKracht bij Techniek • Blijvend leren van elkaar in Velp Nederlands voor medewerkers	
Criteria bekwaamheidsdossier <i>Looptijd: gereed op 31-12-2016</i>	De bekwaamheden van onze docenten worden systematisch gewaardeerd en geregistreerd. De criteria van het gehanteerde systeem zijn vastgesteld.	In "Opmaat naar andersom HR": HR vanuit de basisprincipes van Andersom denken en organiseren. In deze opmaat staat beschreven wat wordt verstaan onder de COG-professional. Zie ook bij "Gemoderniseerde gesprekscyclus".	
Stimuleringsregeling Masters <i>Looptijd: jaarlijks t/m 2018</i>	ROC A12 heeft in elk onderwijsteam minimaal één masteropgeleide docent.	Tien docenten volgen een masteropleiding, medegefinancierd door de Lerarenbeurs en aangevuld door ROC A12.	
Directie-ontwikkeling <i>Looptijd: gereed op 31-12-2016</i>	De directie, bestaande uit een algemeen directeur en 4 locatiedirecteuren, is in staat om andersom te organiseren en daarbij de vereiste leiding te geven.	Gerealiseerd: gezamenlijke initiatieven, zoals teambuilding en themadagen, en individuele professionalisering van de directie.	
Examenfunctionarissen	Alle examenfunctionarissen beschikken over de vereiste kennis en vaardigheden om de kwaliteit van	De Centrale examencommissie en de examencommissies op locatie (ECOL's) zijn operationeel en alle assessoren zijn	

Deelonderwerp / looptijd	Beoogde resultaten	Gerealiseerde resultaten	Begroting / realisatie 2016
<i>Looptijd: gereed op 31-12-2016</i>	de examens te kunnen garanderen.	getraind.	
Kennismanagement <i>Looptijd: jaarlijks t/m 2018</i>	ROC A12 inventariseert, verspreidt en deelt kennis, onder meer door middel van de jaarlijkse medewerkersdag.	Er zijn diverse onderwijsdagen georganiseerd.	
Betere inzet ICT <i>Looptijd: jaarlijks t/m 2018</i>	Het onderwijs van ROC A12 sluit aan op moderne ICT-mogelijkheden.	Projecten die uitgevoerd zijn: • DBS intake: operationeel • DBS 2^e lijns zorg: functioneel ontwerp afgerond • DBS Studentbegeleiding – BPV/begeleiding; uitgesteld; Mijn dossier uitgefaseerd • Door ontwikkelen Xedule • Ontwikkelen ELO / Office 365: 2017 • Informatiebeleid: in steigers gezet, aanpak voorbereid • Inzet I-coaches	
Kwaliteitscyclus <i>Looptijd: jaarlijks t/m 2018</i>	Er wordt cyclisch en systematisch gewerkt aan kwaliteitsverbetering (pdca). Gerealiseerde verbeteringen worden geborgd.	Er is continue aandacht voor het werken met de kwaliteitscyclus in de teams: pdca. Om hier echt voortgang te maken is externe ondersteuning ingehuurd. In 2016 kreeg het onderwerp examinering hierbij extra aandacht. Nog niet overal wordt de systematiek doorleefd.	
Samenwerking bedrijfsleven <i>Looptijd: jaarlijks t/m 2018</i>	Teams en locaties werken intensief samen met bedrijven en instellingen in de regio waardoor het onderwijs goed aansluit op de arbeidsmarkt.	Er zijn vaker gastlessen, meer excursies en projecten in samenwerking met het bedrijfsleven uitgevoerd. Via het Knooppunt Techniek wordt intensief samengewerkt met het bedrijfsleven in de Techniek. De sector Zorg en Welzijn werkt intensief samen met instellingen in de regio, en in de wijk. De locatie Velp organiseert alumni-bijeenkomsten.	

Thema 4: Studiesucces

Deelonderwerp / looptijd	Beoogde resultaten	Gerealiseerde resultaten	Begroting / realisatie 2016
Studiesucces	De studiewaarde van ROC A12 vertoont gedurende de planperiode een stijgende lijn. Eerste meting wordt nulmeting.	In 2016 werden resultaten over 2014-2015 gepubliceerd. Binnen ROC A12 valt op dat de scores van de opleidingssector economie en in mindere mate techniek achterblijven bij het ROC gemiddelde van de desbetreffende sectoren. Voor wat betreft kwalificatiewinst is de trend binnen ROC A12 tegengesteld met het landelijke beeld.	Geen apart budget

Thema 5: BPV

Deelonderwerp / looptijd	Beoogde resultaten	Gerealiseerde resultaten	Begroting / realisatie 2016
Externe verbinding <i>Looptijd: jaarlijks t/m 2018</i>	ROC A12 heeft voldoende bpv-bedrijven om alle studenten uitdagend en op maat te laten leren in de beroepspraktijk.	Binnen verschillende opleidingen zijn werkveldbijeenkomsten uitgevoerd om op deze manier de leerbedrijven te betrekken en te informeren. Op de locatie Velp zijn bedrijvenklank-bordgroepen in het leven geroepen. De locatie Veenendaal heeft een intensieve relatie met zorg en welzijn instellingen in de vorm van een Leerwerkbedrijf. Intensieve contacten met logistieke bedrijven.	In 2016: € 120.000 Besteding: € 85.000
Scholing BPV <i>Looptijd: jaarlijks t/m 2018</i>	Alle bpv-begeleiders (begeleidende docenten) en praktijkbegeleiders vanuit de beroepspraktijk geschoold.	Binnen het team Zorg zijn externe beoordelaars geschoold. Bij techniekopleidingen zijn de leermeesters geschoold in de problematiek van Passend onderwijs.	
Verbetering begeleiding BPV <i>Looptijd: jaarlijks t/m 2018</i>	De bpv-begeleiders besteden voldoende tijd en geven de juiste inhoud aan de begeleiding.	Binnen het team Entree is een dialoog tussen onderwijs en bedrijfsleven georganiseerd. Binnen het team Zorg is gewerkt aan kwaliteitsverbetering van de examinering van de BPV. Plan ontwikkeld voor digitale beoordeling in de BPV.	

Thema 6: Excellentie

Deelonderwerp	Beoogde resultaten	Gerealiseerde resultaten	Begroting / realisatie 2016
Internationalisering	Gedurende de planperiode (15-18) doorlopen minimaal 40 studenten een internationale stage waaraan ten opzichte van de 'gewone' BPV extra eisen zijn gesteld en waarin zij een extra certificaat taalvaardigheid behalen.	Zuid Afrika: 5 studenten, Engeland 5 studenten, Malta 1 student en Spanje 2 studenten. Totaal 13 studenten in 2016. Langlopende stages in Duitsland komen nog niet tot stand, hier wordt aan gewerkt. Contacten zijn gelegd.	Begroting: € 325.000 Besteding: € 269.800
Skills wedstrijden	Jaarlijkse skills-wedstrijden binnen minimaal 1 opleiding vanaf schooljaar 2015-2016, vanaf schooljaar 2017-2018 minimaal 3.	Reehorsterweg: 2 wedstrijden (schoonheidsspecialist, Beveiligers) 12 studenten; Bovenbuurtweg: 4 wedstrijden (CAD, Autotechnicus, Meubelmaker, CNC Frezer) 19 studenten; Velp: 3 wedstrijden (Dir. Secretaresse, Internationale Handel, Beveiligers) 21 studenten;	
Opleidingsoverstijgende verrijkmingsmodules	In schooljaar 2017-2018 wordt op elke locatie minimaal één verrijkmingsmodule aangeboden.	In uitvoering NIMA (28 studenten); Ik word ondernemer (12 studenten, 4 locaties), Cambridge Engels is in voorbereiding, overleg tussen de locaties is gepland).	
Verdiepende vakmanschaps maatwerktrajecten	In schooljaar 2017-2018 biedt 5% van de opleidingen van ROC A12 verdiepende vakmanschaps-maatwerktrajecten aan.	"Uitdagende constructies ambachtelijk uitgevoerd" is gestart met 6 studenten. "Raceteam" loopt volgens plan. (6 studenten). "Racemedia-team" is actief. "Innovatief met de techniek van morgen" verloopt boven verwachting (6 studenten). In 2016 waren 4 van de 120 opleidingen betrokken (=3,5%).	
Meester – gezelschap trajecten	Vanaf 2017-2018 doorlopen jaarlijks minimaal 5 studenten een meester-gezel traject.	Nog geen meester – gezelschap traject ontwikkeld.	

Bijlage V: Hoofd- en nevenfuncties

Raad van Toezicht	Hoofdfuncties en nevenfuncties
dhr. B.J.F. Fransen MSc voorzitter	Interim-bestuurder / bestuursadviseur Fransen en Stolwijk Voorzitter Raad van Toezicht ID College Lid Raad van Toezicht Stichting Onderwijs Geschillen Lid Raad van Commissarissen FC Twente
dhr. dr. ir. C.M. Verloop	Wethouder gemeente Veenendaal Lid Raad van Toezicht RMU Voorzitter Raad van Toezicht SSOGG
dhr. ir. M.J. Veening	Directeur M.J. Veening Holding B.V. Bestuursvoorzitter Stichting Evangelische Basisscholen Arnhem Lid Raad van Bestuur Centre of Excellence New Media Technologies U.A. Bestuurslid Secure Software Foundation
dhr. drs. J.A. Klop	Interim manager en bedrijfsadviseur IN TRIM B.V. Lid bestuur Stichting Wicherumloo Scriba PKN Gemeente De Ark in Ede
mw. K.A. Pullen	Organisatieadviseur Lid Raad van Commissarissen De Zorgmensen te Apeldoorn Vicevoorzitter en lid Raad van Toezicht CODA te Apeldoorn Lid Raad van Toezicht Cultura te Ede Voorzitter bestuur Stichting Vrienden van Atlant te Apeldoorn Bestuurder DOK13
dhr. M.A. Otten	Managementcoach Comeniuslyceum Amsterdam Mediator Gemeente Zaanstad HRM-trainer Valuas College / sector Lyceum te Venlo Secretaris Raad van Toezicht Stichting Jados
College van Bestuur	Nevenfuncties
mw. drs. E.A.M. Schöningh voorzitter	Voorzitter Raad van Toezicht stichting Robijn te Nieuwegein Lid Raad van Toezicht stichting Bink te Hilversum
dhr. A.M. Schinkel	Lid Stichting Sportpunten Arnhem

B: Jaarrekening

GRONDSLAGEN VAN DE JAARREKENING

ALGEMEEN

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs, en specifiek "RJ660 Onderwijsinstellingen". De jaarrekening is opgesteld in euro's, zijnde de functionele valuta van de organisatie. De jaarrekening is opgesteld op 22 mei 2017

GRONDSLAGEN VOOR DE WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA

Voor zover in het onderstaande niet anders is aangegeven, worden activa en passiva gewaardeerd tegen geamortiseerde historische kostprijs. De liquide middelen worden tegen nominale waarde opgenomen. Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar de organisatie zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Gebruik van schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het management oordelen vormt en schattingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Grondslagen voor salderen

Een actief en passief post worden gesaldeerd in de jaarrekening opgenomen uitsluitend indien en voor zover:

1. een deugdelijk juridisch instrument beschikbaar is om gesaldeerd en simultaan af te wikkelen; en
2. het stellige voornemen bestaat om het saldo als zodanig of beide posten simultaan af te wikkelen.

Grondslagen voor consolidatie

In de geconsolideerde jaarrekening zijn, naast de financiële gegevens van Stichting Christelijke Onderwijs Groep Vallei & Gelderland-Midden (Stichting COG), ook opgenomen de financiële gegevens van die entiteiten waar sprake is van eenheid van bestuur en daarmee sprake van overheersende zeggenschap.

De geconsolideerde jaarrekening van de Stichting COG over 2016 is samengesteld uit de volgende onderliggende entiteiten:

1. **Stichting Christelijke Onderwijs Groep Vallei & Gelderland-Midden**
Hieronder vallen de volgende administraties:
 - Bestuur & Bedrijfsvoering
 - ROC A12
 - Arentheem College
 - Praktijkschool Arentheem
 - CSV

2. **Stichting Contractonderwijs Christelijke Onderwijs Groep Vallei & Gelderland-Midden**
- UPGRADE (100%)

3. **Beheersstichting ROC A12 (100%)**

De geconsolideerde jaarrekening is opgesteld met toepassing van de grondslagen voor de waardering en de resultaatbepaling van Stichting COG. De financiële gegevens van de stichting en de andere in de consolidatie betrokken entiteiten zijn volledig in de geconsolideerde jaarrekening opgenomen onder eliminatie van de onderlinge verhoudingen en transacties.

GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing met duurzame waardeverminderingen. Investerings boven € 2.500,- worden geactiveerd met uitzondering van investeringen in computers en fotonica-apparatuur; hierop wordt vanaf € 500,- afgeschreven.

De afschrijvingen vinden lineair plaats en worden gebaseerd op de geschatte economische levensduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgingsprijs, rekening houdend met eventuele restwaarde. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikneming. Op terreinen wordt niet afgeschreven.

Voor de kosten van periodiek groot onderhoud wordt een voorziening gevormd. Deze voorziening is opgenomen onder de overige voorzieningen aan de passiefzijde van de balans.

Financiële vaste activa

Effecten worden gewaardeerd tegen actuele waarde.

De vorderingen op het Ministerie van OCW inzake de bekostiging zijn bij het middelbaar beroepsonderwijs en voortgezet onderwijs afgewaardeerd tot € 1. De overige financiële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs.

Vorraden

De voorraden worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of lagere netto-opbrengstwaarde. Deze lagere netto-opbrengstwaarde wordt bepaald door individuele beoordeling van de voorraden. De waardering van de voorraden komt tot stand op basis van gewogen gemiddelde prijzen.

Vorderingen

De vorderingen worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. De reële waarde en geamortiseerde kostprijs zijn gelijk aan de nominale waarde. Noodzakelijk geachte voorzieningen voor het risico van oninbaarheid worden in mindering gebracht. Deze voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen.

Eigen vermogen

Het eigen vermogen in de jaarrekening is opgenomen na bestemming van het resultaat.

De bestemmingsreserves zijn gevormd voor het doel zoals uitgezet in de toelichting en zullen allen voor deze doeleinden worden aangewend.

Voorzieningen

Voorziening sparen

De voorziening wordt gewaardeerd tegen het saldo (opbouw -/- opname) van de gespaarde uren en de werkelijke loonkosten

Voorziening Duurzame Inzetbaarheid

De voorziening wordt gewaardeerd tegen het saldo (opbouw -/- opname/ uitbetaling) van de uren en de gemiddelde loonkosten per functiecategorie.

Voorziening Jubilea

Op basis van Richtlijn 271 van de Raad van de Jaarverslaggeving is een voorziening opgenomen voor verplichtingen uit hoofde van toekomstige uitkeringen bij ambtsjubilea van personeelsleden.

De voorziening is berekend op basis van werkelijke loonkosten. Afhankelijk van de te verwachte dienstverbanden is bij de bepaling van de voorziening een kans van effectuering meegenomen. Bij het bepalen van de voorziening is rekening gehouden met een 3% loonstijging en een disconteringsvoet van 2%. In de berekening van de voorziening is uitgegaan van een pensioengerechtigde leeftijd van 67. Voor medewerkers waarbij sprake is van stapsgewijze verhoging naar 67, wordt rekening gehouden met de werkelijke pensioenleeftijd van het individu.

Voorziening Wachtgeld

De voorziening wachtgeld is gevormd ter dekking van de verwachte kosten, die voortvloeien uit wachtgeldverplichtingen, (bovenwettelijke) werkloosheidsverplichtingen en indien van toepassing uitkeringen uit hoofde van de regeling vervroegde uittreding. Jaarlijks vinden dotaties plaats voor zover er nieuwe verplichtingen ontstaan. In het jaar van ontstaan van de verplichting, wordt de volledige toekomstige uitgaven gereserveerd. Onttrekkingen vinden plaats op basis van de in het jaar betaalde uitkeringslasten. Indien de desbetreffende personen alsnog werk hebben gevonden en zij uit dien hoofde geen werkloosheidsuitkering ontvangen, vindt (naar rato) vrijval plaats van de reservering op dat moment.

Voorziening seniorenverlof

De voorziening seniorenverlof wordt gevormd voor het op basis van de cao MBO ontstane recht op seniorenuren. Op het moment dat medewerkers aangeven gebruik te willen maken van seniorenuren en voldoet aan de gestelde voorwaarden in de CAO wordt de last van de ontstane verplichting in het betreffende jaar voorzien rekening houdende met de werktijdfactor en werkelijke loonkosten. Als gevolg van ontbrekende ervaringscijfers kan voor de totale populatie van medewerkers, welke in aanmerking komen of binnen 5 jaar in aanmerking komen voor deze regeling, geen betrouwbare schatting worden gemaakt of zij in de toekomst deel gaan nemen aan deze regeling. Jaarlijks zullen de opgenomen extra verlofuren aan de voorziening worden onttrokken.

Onderhoudsvoorziening

Op basis van meerjarige onderhoudsplannen is de onderhoudsvoorziening gevormd ter egalisatie van de kosten verbonden aan meerjarig onderhoud terzake van de materiële vaste activa.

Kortlopende schulden

Schulden met een op balansdatum resterende looptijd van ten hoogste één jaar worden aangeduid als kortlopend. Schulden worden niet gesaldeerd met activa, tenzij aan de salderingscriteria wordt voldaan.

Onderhanden projecten

Onderhanden projecten wordt gewaardeerd tegen de gerealiseerde projectkosten vermeerderd met de toegerekende winst en verminderd met verwerkte verliezen en gedeclareerde termijnen.

Projectopbrengsten en -kosten worden verwerkt in de winst-en-verliesrekening naar rato van de verrichte prestaties op balansdatum. De mate waarin de prestaties zijn verricht is bepaald op basis van de looptijd van het project. Onderhanden projecten waarvan het saldo een debetstand vertoont, worden gepresenteerd onder de vlottende activa. Onderhanden projecten waarvan het saldo een creditstand vertoont, worden gepresenteerd onder de kortlopende schulden. In geval van COG is sprake van een creditstand waardoor onderhanden projecten zijn opgenomen onder de overlopende passiva.

GRONDSLAGEN VOOR RESULTAATBEPALING

De baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Winsten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Rijksbijdragen en overige baten

De rijksbijdragen worden opgenomen conform de door het ministerie van OCW vastgestelde toekenning en tijdsevenredig toegerekend aan het verslagjaar. De verantwoording van de overige baten uit het verlenen van diensten (w.o. detachering, verhuur ruimten) geschiedt naar rato van de geleverde prestaties, gebaseerd op de verrichte diensten tot aan de balansdatum in verhouding tot de in totaal te verrichten diensten. Subsidies worden als bate verantwoord in de staat van baten en lasten in het jaar waarin de gesubsidieerde kosten zijn gemaakt of opbrengsten zijn gederfd, of wanneer een gesubsidieerd exploitatietekort zich heeft voorgedaan. De baten worden verantwoord als het waarschijnlijk is dat deze worden ontvangen en de instelling de condities voor ontvangst kan aantonen.

Overige baten worden toegerekend aan het jaar waarop deze betrekking hebben.

Afschrijvingen op materiële vaste activa

Op materiële vaste activa wordt afgeschreven op basis van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs.

Afschrijvingen vinden plaats volgens de lineaire methode op basis van de geschatte levensduur.

Personeelslasten

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de staat van baten en lasten voor zover ze verschuldigd zijn aan werknemers.

Pensioenen

De Stichting COG heeft voor haar werknemers een pensioenregeling toegezegd op basis van middelloon. Hiervoor in aanmerking komen de werknemers die op de pensioengerechtigde leeftijd recht hebben op een pensioen dat is gebaseerd op het gemiddeld verdiende loon berekend over de jaren dat de werknemer pensioen heeft opgebouwd. Indexaties vinden voorwaardelijk plaats.

Stichting COG is voor alle onderdelen voor haar pensioenverplichtingen verzekerd bij de stichting pensioenfonds ABP. De pensioenverplichtingen van Stichting COG zijn verzekerd via een uitvoeringsovereenkomst met de pensioenuitvoerder (bedrijfspensioenfonds). De verplichtingen die hieruit voortvloeien bestaan uit de pensioenpremies, welke in de verlies & winstrekening verwerkt zijn. Voor de nog te betalen premies over 2016 is een verplichting op de balans opgenomen. In de pensioenpremies is een opslag opgenomen voor uitvoeringskosten en het in stand houden van de (minimaal) vereiste solvabiliteit in relatie tot reeds opgebouwde pensioenaanspraken. Daarnaast kunnen in de premie opslagen voor indexatie zijn begrepen.

Indien er sprake is van ontoereikende solvabiliteit van het pensioenfonds kunnen medewerkers en werkgevers worden aangesproken via een verhoging van de pensioenpremies. De Stichting COG heeft verder geen aanvullende in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen aan de pensioenuitvoerder. Stichting COG heeft geen beschikkingsrecht over eventuele pensioenoverschotten en kan hierop dan ook geen aanspraak maken.

De beleidsdekkingsgraad (gemiddelde dekkingsgraad over de laatste 12 maanden) was op 31 januari 2017 92,3 %; De actuele dekkingsgraad per 31 januari 2017 is 98,8%.³⁵

Huisvestingslasten en overige lasten

Huisvestingslasten en overige lasten worden toegerekend aan het jaar waarop deze betrekking hebben.

VERGELIJKENDE CIJFERS VORIG JAAR

Ter vergelijking zijn de cijfers over het voorgaande boekjaar 2015 opgenomen.

KASSTROOMOVERZICHT

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit liquide middelen.

SEGMENTATIE

Segmentatie van de balans en baten en lasten heeft, conform RJ 660 Onderwijsinstellingen, plaatsgevonden naar Beroepsonderwijs en Volwassenen Educatie (BVE) en Voortgezet Onderwijs (VO). In de enkelvoudige balans en staat van baten en lasten en de segmentatie BVE - VO zijn de cijfers voor totaal COG inclusief eliminaties tussen ROC A12 en Arentheem College en de CSV opgenomen.

³⁵ Website pensioenfonds ABP, 2016.

B 1.1 Geconsolideerde balans per 31 december 2016

ACTIVA	2016	2015
	€	€
VASTE ACTIVA		
Materiële vaste activa		
Gebouwen en terreinen	29.498.322	29.023.474
Inventaris en apparatuur	6.857.495	7.034.494
Overige materiële vaste activa	2.843.797	2.933.658
Materiële vaste activa in uitvoering	3.023.429	3.668.915
Niet aan het proces dienstbare materiële vaste activa	108.021	111.756
	<u>42.331.065</u>	<u>42.772.298</u>
Financiële vaste activa		
Vorderingen op Ministerie van OCenW	2	2
Overige financiële vaste activa	167.117	192.117
	<u>167.119</u>	<u>192.119</u>
Totaal vaste activa	<u>42.498.184</u>	<u>42.964.418</u>
VLOTTENDE ACTIVA		
Vorraden		
Gebruiksgoederen	<u>2.949</u>	<u>5.106</u>
Vorderingen		
Debiteuren	1.497.324	1.175.557
Overige vorderingen	645.869	597.237
Overlopende activa	<u>1.022.924</u>	<u>1.010.068</u>
	<u>3.166.117</u>	<u>2.782.861</u>
Liquide middelen		
Liquide middelen	<u>51.714.958</u>	<u>53.445.741</u>
Totaal vlottende activa	<u>54.884.024</u>	<u>56.233.708</u>
Totaal activa	<u>97.382.208</u>	<u>99.198.125</u>

PASSIVA	2016	2015
	€	€
Eigen vermogen		
Algemene reserve	59.760.125	61.972.615
Bestemmingsreserve	16.077.908	16.158.983
	<u>75.838.034</u>	<u>78.131.599</u>
Voorzieningen		
Personeelsvoorzieningen	5.496.896	5.090.042
Overige voorzieningen	4.819.626	4.450.492
	<u>10.316.523</u>	<u>9.540.534</u>
Kortlopende schulden		
Crediteuren	2.700.940	3.266.222
Belastingen en premies sociale verzekeringen	2.632.872	2.516.557
Schulden ter zake van pensioenen	607.382	620.368
Overige kortlopende schulden	912.528	920.132
Overlopende passiva	4.373.929	4.202.713
	<u>11.227.651</u>	<u>11.525.992</u>
Totaal passiva	<u>97.382.208</u>	<u>99.198.125</u>

B 1.2 Geconsolideerde staat van baten en lasten 2016

	Werkelijk 2016 €	Begroting 2016 €	Werkelijk 2015 €
Baten			
Rijksbijdrage OCenW	75.565.018	75.487.600	76.044.786
Overige overheidsbijdragen en subsidies	536.387	580.000	666.547
College-, cursus-, les- en examengelden	1.019.949	943.400	1.104.489
Opbrengst werk voor derden	794.127	575.000	628.786
Overige baten	4.544.172	4.274.700	4.935.043
Som der baten	82.459.655	81.860.700	83.379.651
Lasten			
Personele lasten	63.966.118	64.372.200	64.337.595
Afschrijvingen	4.828.235	4.614.800	4.098.747
Huisvestingslasten	6.074.545	6.400.800	5.613.922
Overige lasten	10.063.213	10.122.400	9.397.417
Som der lasten	84.932.111	85.510.200	83.447.681
Resultaat uit gewone bedrijfsvoering	-2.472.456	-3.649.500	-68.029
Financiële baten en lasten	178.892	145.000	396.698
Saldo exploitatie	-2.293.564	-3.504.500	328.669

B 1.3 Geconsolideerd kasstroomoverzicht over 2016

	2016	2015
	€	€
Kasstroom uit operationele activiteiten		
Resultaat uit gewone bedrijfsvoering	-2.472.456	-68.029
Aanpassingen voor:		
- afschrijvingen	4.098.544	4.098.747
- mutaties voorzieningen	775.989	-150.449
	4.874.533	3.948.298
Veranderingen in vlottende middelen:		
- voorraden	2.157	0
- vorderingen	-383.255	358.886
- schulden	-298.342	984.455
	-679.440	1.343.341
Kasstroom uit bedrijfsoperaties	1.722.637	5.223.609
Ontvangen interest	178.892	396.698
	178.892	396.698
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten	1.901.525	5.620.307
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Investerings in materiële vaste activa	-7.081.743	-5.412.321
Desinvesteringen in materiële vaste activa	3.424.435	0
Overige investeringen in financiële vaste activa	25.000	36.674
Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten	-3.632.308	-5.375.646
Totaal kasstroom uit financieringsactiviteiten	0	0
Mutatie liquide middelen	-1.730.783	244.661
Beginstand liquide middelen	53.445.741	53.201.080
Mutatie liquide middelen	-1.730.783	244.661
Eindstand liquide middelen	51.714.958	53.445.741

B 1.4 Toelichting op de geconsolideerde staat van baten en lasten over 2016

ACTIVA

Materiële vaste activa

	Verkrijgingsprijs t/m 2015	Afschrijvingen t/m 2015	Boekwaarde per 01-01-2016	Investeringen 2016	Des-investeringen 2016	Afschrijvingen 2016	Verkrijgingsprijs t/m 2016	Afschrijvingen t/m 2016	Boekwaarde per 31-12-2016
	€	€	€	€	€	€			€
Gebouwen en terreinen									
Gebouwen en terreinen	54.793.333	25.775.144	29.018.189	2.802.396	535.414	1.786.849	51.178.092	21.679.770	29.498.322
	54.793.333	25.775.144	29.018.189	2.802.396	535.414	1.786.849	51.178.092	21.679.770	29.498.322
Materiële vaste activa in uitvoering									
MVA in uitvoering	3.668.915	0	3.668.915	2.049.257	2.694.744	0	3.023.428	0	3.023.429
	3.668.915	0	3.668.915	2.049.257	2.694.744	0	3.023.428	0	3.023.429
Inventaris en apparatuur									
Inventaris en meubilair	9.651.276	5.403.457	4.247.819	521.747	98.763	598.387	9.676.399	5.603.981	4.072.417
Machines en apparatuur	5.359.084	2.572.408	2.786.675	640.467	51.668	590.397	5.645.009	2.859.931	2.785.078
	15.010.360	7.975.865	7.034.494	1.162.214	150.431	1.188.784	15.321.408	8.463.913	6.857.495
Overige materiële vaste activa									
Computers	5.263.355	3.170.880	2.092.475	738.113	3.221	924.629	5.674.030	3.771.292	1.902.738
Software	404.295	391.554	12.740	127.720	0	33.980	532.015	425.534	106.480
Infrastructuur	1.353.194	524.750	828.443	202.042	40.625	155.281	1.386.931	552.352	834.579
	7.020.844	4.087.184	2.933.658	1.067.875	43.846	1.113.891	7.592.975	4.749.178	2.843.797
Niet aan het proces dienstbare materiële vaste activa									
Gebouwen	270.629	153.587	117.042	0	0	9.021	270.629	162.608	108.021
	270.629	153.587	117.042	0	0	9.021	270.629	162.608	108.021
Totaal	80.764.080	37.991.780	42.772.298	7.081.742	3.424.435	4.098.544	77.386.532	35.055.469	42.331.065

In 2016 heeft een analyse plaats gevonden of voor alle panden initieel een splitsing is gemaakt tussen grond en terreinen. Er is geconstateerd dat in het verleden € 225.000 te veel is afgeschreven op de terreinen. In 2016 heeft daarom een correctie plaats gevonden ten aanzien van deze afschrijving en heeft incidenteel geleid tot een verlaagde afschrijving van € 225.000.

Materiële vaste activa in uitvoering

Er is in 2016 een bedrag van € 2.694.744 vanuit de materiële vaste activa in uitvoering geactiveerd.
Het activum wordt geactiveerd bij in gebruikname.

Versnelde afschrijving op basis van inventarisatie:

In 2016 zijn de activa geïnventariseerd. Activa welke niet meer aanwezig waren zijn versneld afgeschreven en verwijderd uit de activa-administratie. Hieronder is per activumgroep de versneld afgeschreven boekwaarde weergegeven en de verkrijgingsprijs van de verwijderde activa.

ROC Ar2:

Activumgroep	Boekwaarde (€)	Verkrijgingsprijs (€)
Gebouwen en terreinen	535.414	6.417.636
Inventaris en meubilair	29.980	205.412
Machines en apparatuur	41.757	228.733
Computers	1.099	104.940
Infrastructuur	673	102.602

Arentheem & CSV:

Activumgroep	Boekwaarde (€)	Verkrijgingsprijs (€)
Inventaris en meubilair	68.782	291.212
Machines en apparatuur	9.912	125.809
Computers	2.122	222.498
Infrastructuur	39.952	65.703

Activeringsgrenzen en afschrijvingspercentages

Investeringsgrenzen boven € 2.500 worden geactiveerd, met uitzondering van investeringen in computers en fotonica-apparatuur; hierop wordt vanaf € 500 afgeschreven.

Gebouwen en renovatie	: tussen 3,33% en 6,66%
Verbouwingen	: tussen 6,66% en 10%
Machines en installaties	: tussen 6,66% en 20%
Inventaris en apparatuur	
- hard-en software	: tussen 20 en 50%
- inventaris en meubilair	: tussen 6,66% en 20%
- infrastructuur	: tussen 6,66% en 20%

OZB en verzekerde waarde gebouwen en terreinen

	Bedrag (€)	Peildatum
OZB-waarde gebouwen en terreinen	44.023.000	1-1-2016
Verzekerde waarde gebouwen	104.125.907	31-12-2016
	OZB-waarde (€):	Verzekerde waarde (€):
Bovenbuurtweg 5, Ede	145.000	247.382
Bovenbuurtweg 7, Ede	Opgenomen bij Reehorsterweg 80	29.395.360
Oude Kerkweg 96, Ede	275.000	322.671
Reehorsterweg 80 (incl. Bovenbuurtweg 7), Ede	23.088.000	38.204.288
Reehorsterweg 90 (kinderdagverblijf), Ede	649.000	1.140.106
Zandlaan 29A, Ede	931.000	1.219.934
Gruttostraat 10, Velp	12.989.000	16.994.024
Reigerstraat 17, Velp	Opgenomen bij Gruttostr. 10	3.345.026
Reigerstraat 25, Velp	Opgenomen bij Gruttostr. 10	5.765.061
Kramersgildeplein 3, Arnhem	892.000	2.344.745
Sportlaan 13, Veenendaal	5.054.000	5.147.310
	44.023.000	104.125.907

Het pand Oude Kerkweg 96 is bestemd voor verhuur buiten de diensten van het onderwijs.

In dit kader zijn de panden gedefinieerd als vastgoedbelegging uit hoofde van RJ 213.

De Oude Kerkweg heeft per 31-12-2016 een boekwaarde van € 108.021,-.

Deze activa worden gelijkwaardig gewaardeerd als de overige materiële vaste activa.

Financiële vaste activa

		2016	2015
		€	€
Vorderingen op het Ministerie van OCenW			
Loonheffing/premie ABP over de maand juli 1991	*1)	1	1
Latente vordering subsidie loonkosten VO	*2)	1	1
		<u>2</u>	<u>2</u>

*1) De vordering is afgewaardeerd tot € 1 conform de voorschriften van het Ministerie van OCenW.

*2) De vordering op het ministerie van OC en W afgewaardeerd tot € 1.

Overige financiële vaste activa

		2016	2015
		€	€
Waarborg Stationsstraat		4.617	4.617
Lening bibliotheek Veluwezoom	*3)	162.500	187.500
Totaal		<u>167.117</u>	<u>192.117</u>

*3) De lening wordt gedekt vanuit de private Algemene reserve

	Boekwaarde per 01-01-2016	Investerings/ desinvesteringen	Herwaardering	Aflossing/ waardevermindering	Boekwaarde per 31-12-2016
	€	€	€	€	€
Waarborg Stationsstraat	4.617	0	0	0	4.617
Lening bibliotheek Veluwezoom	187.500	0	0	-25.000	162.500

Voorraden

Voorraad chipkaarten	2.949	5.106
	<u>2.949</u>	<u>5.106</u>

Vorderingen

Debiteuren	*4)		
Saldo per 31 december volgens openstaande postenlijst		1.865.228	1.696.550
Voorziening oninbaarheid debiteuren		-367.904	-520.994
		<u>1.497.324</u>	<u>1.175.557</u>
Stand voorziening oninbaarheid per 1 januari		520.994	453.550
Dotatie voorziening oninbaarheid		28.000	269.449
Onttrekking voorziening oninbaarheid		-181.089	-202.005
Stand per 31 december		<u>367.904</u>	<u>520.994</u>

* 4) De berekening van de voorziening m.b.t. de dubieuze debiteuren voor de scholen ROC A12, CSV en Arenttheem is als volgt:

Niet huidig schooljaar: verplichte posten 50% - vrijwillige posten 100% worden als oninbaar beschouwd.

Huidig schooljaar: Verplichte posten EXACT: 0%, verplichte posten IDEALnet 20% en vrijwillige posten 40% worden als oninbaar beschouwd

De berekening van de voorzieningen m.b.t. COG, beheerstichting en UPGRADE is maatwerk, daar het hier veelal overheidsovereenkomsten betreft.

Overige vorderingen	*5)		
		2016	2015
		€	€
Rente bank - giro		135.037	268.977
Samenwerkingsverbanden VO		40.999	70.295
BTW teruggaaf		35.910	42.633
Energiebelasting		0	3.900
Detachering		47.767	24.027
Project 'aan de Slag'		0	21.390
ESF		28.632	37.518
Facturatie Meerwaarde		29.709	0
Gemeente Arnhem		43.961	0
RAET		0	24.390
Laptopproject		152.386	0
Overige te ontvangen bedragen		131.468	104.107
		<u>645.869</u>	<u>597.237</u>

Overlopende activa			
Vooruitbetaalde kosten:			
Licenties/ICT		367.575	200.371
Verzekeringen		0	134.654
Loyalis		206.935	191.016
Huur glasvezelkabel		26.775	53.550
Abonnementen/contributies		97.872	105.284
Excursies/buitenlandse reizen		17.554	55.683
Huur		12.131	0
European school		40.652	0
RAET		29.394	
Examens		13.205	13.547
PR-kosten		0	6.957
Scholing		13.134	8.999
Diversen		197.696	240.008
		<u>1.022.924</u>	<u>1.010.068</u>

*5) De vorderingen hebben een looptijd korter dan 1 jaar.

Liquide middelen			
Kasboeken		4.963	6.514
Rekening couranten banken		11.501.408	10.166.122
Spaarrekeningen		40.208.588	43.273.105
		<u>51.714.958</u>	<u>53.445.741</u>

Met de diverse banken zijn gunstige afspraken gemaakt omtrent de rentevergoedingen over de lopende saldi.
De liquide middelen staan ter vrije beschikking, behoudens een bedrag van € 75.000 inzake opnamekosten.
Er zijn tevens bankgaranties afgegeven voor
Kreeft ten behoeve van nieuwbouw Technova College: € 421.950
Klaphekweg: € 44.375
Laadeperron: € 13.689

PASSIVA

Eigen vermogen

	Saldo 01.01.16	Bestemming 2016	Overige 2016	Saldo 31.12.16
	€	€	€	€
Algemene reserve				
<u>Algemene reserve Publiek</u>				
ROC A12	48.227.659	-3.604.306	0	44.623.353
CSV	3.830.192	905.483	0	4.735.674
Arentheem College	8.155.425	375.320	0	8.530.746
Praktijkschool Arentheem	1.759.340	111.013	0	1.870.352
Totaal algemene reserve	61.972.615	-2.212.490	0	59.760.125

Bestemmingsreserves Publiek

Personeel:

Personeel ROC A12	2.500.000	0	0	2.500.000
Personeel CSV	500.000	0	0	500.000
Personeel Arentheem College	1.000.000	0	0	1.000.000
Personeel Praktijkschool Arentheem	100.000	0	0	100.000
Strategisch HRM beleid MBO	2.801.544	0	0	2.801.544
Strategisch HRM beleid CSV	125.000	0	0	125.000
Strategisch HRM beleid Arentheem College	275.571	0	0	275.571
BAPO CSV	133.482	-446	0	133.036
BAPO Arentheem College	403.887	-132.572	0	271.315
BAPO Praktijkschool Arentheem	21.205	0	0	21.205
	7.860.689	-133.018	0	7.727.671

Inrichting nieuwbouw:

Inrichting nieuwbouw Arentheem College	986.221	-92.493	0	893.728
Inrichting nieuwbouw Praktijkschool Arentheem	245.328	-29.883	0	215.445
	1.231.549	-122.376	0	1.109.173

Innovatie:

Reserve impuls aan innovatie ROC A12	1.338.442	170.303	0	1.508.745
Reserve Kwaliteit en Excellentie	537.000	0	0	537.000
Innovatie CSV	75.000	0	0	75.000
Innovatie Arentheem College	203.926	0	0	203.926
Innovatie Praktijkschool Arentheem	50.000	0	0	50.000
	2.204.368	170.303	0	2.374.671

Totaal bestemmingsreserves Publiek

11.296.606	-85.091	0	11.211.515
-------------------	----------------	----------	-------------------

	Saldo 01.01.16	Bestemming 2016	Overige 2016	Saldo 31.12.16
	€	€	€	€
Bestemmingsreserves Privaat				
Private algemene reserve ROC A12	1.066.719	4.538	0	1.071.257
Private algemene reserve UPGRADE	0	15.094	0	15.094
Private algemene reserve Beheerstichting ROC A12	264.446	-14.507	0	249.939
Private algemene reserve Aretheem College	3.525.491	0	0	3.525.491
Ondersteuningsfonds ROC A12	5.720	-1.108	0	4.612
Totaal Bestemmingreserves Privaat	4.862.377	4.017	0	4.866.393
Totaal bestemmingsreserves	16.158.983	-81.074	0	16.077.908
Totaal eigen vermogen	78.131.600	-2.293.564	0	75.838.034

Toelichting eigen vermogen

Bestemmingsreserves

De bestemmingsreserves zijn door het bestuur gevormd met een specifiek doel. Per reserve is het doel hieronder weergegeven.

Bestemmingsreserves Publiek

Personeel

Personeel

De reserve personeel is gevormd voor opvang van (toekomstige) fluctuaties in de personeelslasten.

Strategisch HRM beleid

De reserve strategisch HRM beleid is gevormd voor opvang van (toekomstige) lasten in het kader van strategisch HRM beleid.

BAPO VO

De reserve BAPO is gevormd naar aanleiding van de aanpassing van de RJO via de ministeriële regeling van 22 september 2010, nr. WJZ-237131 (3849). Deze regeling schrijft voor dat BAPO-verplichtingen voor onderwijsinstellingen als reserve onder het eigen vermogen gevormd mogen worden. De omvang van de reserve is bepaald aan de hand van calculatiemodellen voor de toekomstige BAPO-verplichtingen. De reserve is per 31-12-2015 ook voor het CSV gevormd.

Inrichting nieuwbouw

Inrichting nieuwbouw Aretheem College en Praktijkschool Aretheem

De reserve inrichting nieuwbouw Aretheem College is destijds gevormd voor de inrichting van het Leerpark Presikhaaf. De afschrijvingslast wordt jaarlijks bij de bestemming resultaat ten laste gebracht van deze reserve.

Innovatie

Reserve impuls aan innovatie ROC A12

De reserve impuls aan innovatie ROC A12 is in 2006 gevormd ter ondersteuning van de teams bij de omvorming naar het Competentie Gericht Onderwijs (CGO) en de daarbij behorende aanpassing van de organisatiestructuur.

Reserve Kwaliteit en Excellentie

De reserve is gevormd naar aanleiding van de realisatie van de kwaliteit- en excellentieplannen.

Innovatie VO

De reserve innovatie is gevormd voor de aanpassing van de inrichting van het voortgezet onderwijs en de veranderende rol van docenten. De reserve is per 31-12-2015 ook voor het CSV gevormd.

Bestemmingsreserves Privaat

Private algemene reserve ROC A12

Het private deel van de algemene reserve van ROC A12 wordt gevormd uit de resultaten die behaald worden op commerciële activiteiten en nevenactiviteiten. De kosten en opbrengsten worden apart geadministreerd in de financiële administratie.

Private algemene reserve UPGRADE en Beheerstichting ROC A12

De resultaten behaald uit de activiteiten van Stichting Contractonderwijs COG en de Beheerstichting COG zijn toegevoegd aan de private algemene reserve.

Private algemene reserve Arentheem College

Het private deel van de algemene reserve van het Arentheem College wordt gevormd uit de resultaten die behaald worden op aanvullende inkomsten van derden. De kosten en opbrengsten worden apart geadministreerd in de financiële administratie.

Ondersteuningsfonds ROC A12

De reserve ondersteuningsfonds van ROC A12 is gevormd uit de algemene reserve privaat ten behoeve van de aanschaf van leermiddelen voor studenten die niet in staat zijn deze zelf aan te schaffen. De kosten en opbrengsten worden apart geadministreerd in de financiële administratie.

Voorzieningen

	Saldo 01.01.16	Dotatie 2016	Onttrekking 2016	Vrijval 2016	Saldo 31.12.16
	€	€	€	€	€
<u>Personeelsvoorzieningen</u>					
Herbez. sparen	456.460	14.233	-84.313	0	386.380
Jubilea	853.874	78.778	-58.261	-6.080	868.311
Duurzame inzetbaarheid	375.714	246.556	-6.528	0	615.742
Wachtgeld	3.287.537	1.467.443	-587.681	-672.143	3.495.156
Seniorenverlof	116.457	32.523	-17.672	0	131.308
<u>Overige voorzieningen</u>					
Onderhoud	4.450.492	1.195.000	-825.866	0	4.819.626
Totaal voorz.	9.540.534	3.034.533	-1.580.321	-678.223	10.316.523

	Saldo 31.12.16	< 1 jaar	1 - 5 jaar	> 5 jaar
	€	€	€	€
<u>Personeelsvoorzieningen</u>				
Herbez. sparen	386.380	96.595	193.190	96.595
Jubilea	868.311	94.720	282.983	490.608
Duurzame inzetbaarheid	615.742	153.936	307.871	153.936
Seniorenverlof	131.308	16.370	58.669	56.269
Wachtgeld	3.495.156	652.268	1.904.985	937.902
<u>Overige voorzieningen</u>				
Onderhoud	4.819.626	725.427	4.094.199	0

De te verwachten uitputting van de voorzieningen herbezetting sparen en duurzame inzetbaarheid is op voorhand niet in te schatten. Voorsnog is over de jaren de volgende procentuele verdeling toegepast: 25%, 50% en 25%.

Toelichting personeelsvoorzieningen

Voorziening Herbezetting sparen

Via de CAO-BVE werd de mogelijkheid geboden om een deel van de verlofdagen te sparen en op een later tijdstip aaneengesloten op te nemen. Voor de opgespaarde uren is een voorziening gevormd voor de gespaarde uren van de medewerkers rekening houdende met het salaris van de betreffende medewerkers. Het is voor het BVE niet meer mogelijk nieuw deel te nemen aan deze regeling, waardoor alleen nog dotaties als gevolg van indexering kunnen plaatsvinden. Voor het VO bestaat deze mogelijkheid nog wel.

Voorziening Duurzame Inzetbaarheid

Deze voorziening is ontstaan vanuit de cao VO welke per augustus 2014 van kracht is. Voor alle personeelsleden die geen BAPO genieten en niet tot de categorie startende docenten behoren is een voorziening gevormd voor het saldo aan niet opgenomen uren in het kader van levensfasebewust personeelsbeleid, zijnde 50 uur per jaar per 1 fte. Onder de cao MBO kunnen deze uren niet gespaard worden, hiervoor is dan ook geen voorziening gevormd.

Voorziening seniorenverlof

Uit hoofde van de in 2014 gewijzigde cao-MBO bestaat er onder voorwaarden voor de medewerkers van 57 jaar en ouder de mogelijkheid om tot aan de AOW gerechtigde leeftijd jaarlijks 170 uur extra verlof op te nemen. Dit verlof kan niet worden gespaard en geldt naar rato van de werktijdfactor.

De voorziening is voorsnog berekend op basis van de medewerkers die met ingang van 2016 gebruik maken van deze regeling op basis van de werkelijke loonkosten. Als gevolg van ontbrekende ervaringscijfers kan voor de totale populatie van medewerkers, welke in aanmerking komen of binnen 5 jaar in aanmerking komen voor deze regeling, geen betrouwbare schatting worden gemaakt of zij in de toekomst deel gaan nemen aan deze regeling. Jaarlijks zullen de opgenomen extra verlofuren aan de voorziening worden onttrokken.

Voorziening Jubilea

Deze voorziening is ontstaan op basis van de wettelijke vereisten volgens de regeling jaarverslaglegging. Voor alle personeelsleden is een voorziening getroffen voor (toekomstige) jubilea kosten. Afhankelijk van de te verwachten dienstverbanden is bij de bepaling van de voorziening een kans van effectuering meegenomen. Bij het bepalen van de voorziening is rekening gehouden met een 3% loonstijging en een disconteringsvoet van 2%. In de berekening van de voorziening is uitgegaan van een pensioengerechtigde leeftijd van 67. Voor medewerkers waarbij sprake is van stapsgewijze verhoging naar 67, wordt rekening gehouden met de werkelijke pensioenleeftijd van het individu.

Voorziening Wachtgeld

De voorziening wachtgeld is gevormd ter dekking van de verwachte kosten, die voortvloeien uit wachtgeldverplichtingen, (bovenwettelijke) werkloosheidverplichtingen en indien van toepassing uitkeringen uit hoofde van de regeling vervroegde uittreding. Jaarlijks vinden dotaties plaats voor zover er nieuwe verplichtingen ontstaan. In het jaar van ontstaan van de verplichting, wordt de volledige toekomstige uitgaven gereserveerd. Onttrekkingen vinden plaats op basis van de in het jaar betaalde uitkeringslasten. Indien de desbetreffende personen alsnog werk hebben gevonden en zij uit dien hoofde geen werkloosheidsuitkering ontvangen, vindt (naar rato) vrijval plaats van de reservering op dat moment. In deze voorziening zijn twee personen opgenomen waarvan één een deeltijdbaas heeft en de ander een eigen bedrijf is gestart, voor beide gevallen is per balansdatum nog niet bekend wat de uitwerking zal zijn op de reeds opgenomen verplichtingen. Voorsnog is voor beide gevallen de volledige verplichting opgenomen, jaarlijks zal de hoogte van de verplichting worden beoordeeld.

Toelichting overige voorzieningen

Onderhoudsvoorziening

Op basis van meerjarige onderhoudsplannen is de onderhoudsvoorziening gevormd ter egalisatie van de kosten verbonden aan meerjarig onderhoud terzake van de materiële vaste activa.

Kortlopende schulden		*6)	
	2016	2015	
	€	€	
Crediteuren			
Crediteuren	<u>2.700.940</u>	<u>3.266.222</u>	
Belastingen en premies soc. verzekeringen			
Loonheffing	2.632.892	2.540.014	
Omzetbelasting	<u>-19</u>	<u>-23.457</u>	
	<u>2.632.872</u>	<u>2.516.557</u>	
Schulden ter zake van pensioenen			
ABP	<u>607.382</u>	<u>620.368</u>	
	<u>607.382</u>	<u>620.368</u>	
Overige kortlopende schulden			
Waarborgen studenten	81.985	59.808	
Personeelsvereniging en Fonds lief en leed	26.134	22.750	
<i>Nog te betalen bedragen</i>			
Onderwijsspecialisten	0	267.068	
Aeres Groenhorst	150.000	0	
Onderproductie Educatie	123.172	123.172	
Accountantskosten	56.038	66.550	
RAET	0	20.435	
Cornet	0	78.411	
Uitbesteding VAVO	0	19.333	
Huur overig	39.450	0	
Diverse overige facturen	<u>435.749</u>	<u>262.606</u>	
Totaal overige kortlopende schulden	<u>912.528</u>	<u>920.132</u>	

Overlopende passiva			
	2016	2015	
	€	€	
Vooruitgefactureerde studentbijdragen/ouderbijdragen	254.248	379.848	
<i>Projecten</i>			
Vooruitontvangen Subsidies OCenW	312.633	214.721	
Overloop subsidies OCenW / geoomerkt	212.706	201.870	
Overloop subsidies OCenW / niet-geoomerkt	0	0	
Overige projecten	343.974	256.141	
Vooruitontvangen investeringssubsidies *7)	39.962	60.705	
Vakantiegeld / vakantiedagen	2.311.449	2.163.230	
Bindingstoelage	129.206	135.902	
<i>Overige vooruitontvangen bedragen</i>			
VAVO	137.428	231.726	
Huren	9.604	0	
Excursies/ reizen	221.870	37.424	
Detacheringen en vergoedingen personeel	0	19.095	
Vooruitontvangen opbrengst Training & Advies	211.345	282.894	
Externe projectgelden	122.880	134.354	
Overig	66.623	84.803	
Totaal overlopende passiva	4.373.929	4.202.713	

*6) De kortlopende schulden hebben een looptijd korter dan 1 jaar, met uitzondering van de vooruitontvangen investeringssubsidies. Hiervan heeft een bedrag van circa € 19.800 een looptijd langer dan 1 jaar.

*7) Vooruitontvangen investeringssubsidies

	Saldo	Dotatie	Onttrekking	Saldo
	31.12.15	2016	2016	31.12.16
	€	€	€	€
Egalisatierekening Apparatuur/ machines	60.705	0	-20.743	39.962
Totaal egalisatierekeningen	60.705	0	-20.743	39.962

Egalisatierekening Apparatuur / machines

De egalisatierekening Apparatuur/ machines heeft betrekking op inventaris die is aangeschaft t.b.v. projecten en waarvan de aanschaffkosten volledig t.l.v. het project zijn geboekt. Deze activa zijn ook opgenomen in de vaste activa administratie, waarover jaarlijks wordt afgeschreven. Daarnaast is de projectfinanciering opgenomen onder de egalisatierekening Apparatuur / Machines. De vrijval vindt plaats overeenkomstig de afschrijvingslast als gevolg van de aanschaf van deze inventaris.

Model G									
G1. Verantwoording van subsidies zonder verrekeningsclausule									
Omschrijving	Kenmerk	Toewijzing	Datum	De prestatie is ultimo verslagjaar conform de subsidiebeschikking					
				G geheel uitgevoerd en afgerond	Nog niet geheel afgerond				
07PK									
Zij-instroom	772616-1		20 juli 2016		✓				
Zomerschool	LENZO16035		8 april 2016	✓					
25PM									
Tijdelijke regeling voorziening leermiddelen voor deel	786324-1		20 december 2016		✓				
Zij-instroom	772082-1		22 november 2016		✓				
TOTAAL									
G2. Verantwoording van subsidies met verrekeningsclausule									
G2.A. Aflopend per ultimo verslagjaar									
Omschrijving	Kenmerk	Toewijzing	Datum	Bedrag van toewijzing	Ontvangen t/m verslagjaar	Totale kosten	Ten verrekenen ultimo verslagjaar		
25PM									
Schoolmaatschappelijk werk	733757-1		20 januari 2016	€ 169.171	€ 169.171	€ 169.171	€ -		
TOTAAL				€ 169.171	€ 169.171	€ 169.171	€ -		
G2.B. Doorlopend tot in een volgend verslagjaar									
Omschrijving	Kenmerk	Toewijzing	Datum	Bedrag van toewijzing	Saldo 1-1-2016	Ontvangen t/m verslagjaar	Lasten in verslagjaar	Totale kosten 31-12-2016	Saldo nog te besteden 31-12-2016
25PM									
Regeling regionaal investeringsfonds mbo	mbo 2015 2477U / RIF15008		29 mei 2015	€ 843.750	€ 199.270	€ 464.063	€ 155.315	€ 251.357	€ 592.394
TOTAAL				€ 843.750	€ 199.270	€ 464.063	€ 155.315	€ 251.357	€ 592.394

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Contractomschrijving		Looptijd	Einddatum	Opzeg- termijn	Vaste kosten per jaar
Catering	Cormet	4 jaar	23-8-2019	Eindigt van rechtswege	Afhankelijk van afname
Vergroening elektriciteit	Amsterdam Capital Trading	4 jaar	31-12-2016	Eindigt van rechtswege	€ 454
Vergroening aardgas	Amsterdam Capital Trading	4 jaar	31-12-2016	Eindigt van rechtswege	€ 664
Leasekosten tapijt	Desso	7 jaar	27-11-2020	3 maanden	€ 6.902
Schoonmaak	Drost en Zonen	3 jaar	31-1-2018	4 maanden	€ 620.059
Aardgas grootverbruik	Eneco	3 jaar	1-1-2020	Eindigt van rechtswege	Afhankelijk van afname
Aardgas kleinverbruik	Eneco	3 jaar	1-1-2020	Eindigt van rechtswege	Afhankelijk van afname
Elektriciteit	E.ON	3 jaar	31-12-2019	Eindigt van rechtswege	Afhankelijk van afname
Elektriciteit	Warmtebedrijf Ede Zakelijk B.V.	15 jaar	9-10-2030	12 maanden	Afhankelijk van afname
Wachtkamerovereenkomst schoonmaak	GOM	3 jaar	31-01-2016	3 maanden	Afhankelijk van afname
Onderhoudleskeukens Velp	Grotech	3 jaar	31-10-2017	3 maanden	€ 756
Kwaliteitscontroles schoonmaak	Intexso	3 jaar	31-12-2017	3 maanden	€ 1.024
Onderhoud liften	Kone	5 jaar	30-5-2015	3 maanden	€ 705
Onderhoud telefonie	KPN	12 jaar	31-07-2017	3 maanden	Afhankelijk van afname
Keuring liften	Liftinstituut	3 jaar	07-06-2017	3 maanden	Afhankelijk van de uitgevoerde werkzaamheden
Betaal- & registratieplatform student/leerling	iDEALnet	5 jaar	1-5-2019	3 maanden	Afhankelijk van afname
Huur en onderhoud couverteermachine	Neopost	5 jaar	30-4-2019	1 week	€ 1.452
Huur en onderhoud frankeermachine	Neopost	5 jaar	30-4-2019	1 week	€ 816
Huur en onderhoud frankeermachine	Neopost	5 jaar	30-12-2019	1 week	€ 1.599
Plaagdierbestrijding	Rentokil	3 jaar	23-08-2016	3 maanden	€ 6.097
Verzekeringen (Brand)	Via Reatsheren van Orden	3 jaar	31-12-2019	Eindigt van rechtswege	€ 80.000
Verzekeringen (Glas)	Via Reatsheren van Orden	3 jaar	31-12-2017	3 maanden	€ 15.000
Restafval	Sita	2 jaar	30-4-2017	Eindigt van rechtswege	Afhankelijk van afname
Microsoft campusovereenkomst	SLB	3 jaar	31-12-2017	3 maanden	€ 65.395
Instellingsverklaring Adobe	SLB	8 jaar	31-05-2017	3 maanden	€ 54.882
Onderhoud interieurbepanting	Ten Brinke	3 jaar	30-6-2017	3 maanden	€ 400
Huur gebouwen	Welstede	1 jaar en 5 maanden	30-6-2017	6 maanden	€ 35.768
Huur gebouwen	Neptunus	5 jaar	30-11-2018	3 maanden	€ 80.150
Huur gebouwen	CMC bedrijfsmakelaars	5 jaar	14-7-2021	6 maanden	€ 14.520
Huur gebouwen	Paasberg B.V.	2 jaar en 5 maanden	1-12-2018	4 maanden	€ 177.500
Huur gebouwen	Reno Holding	2 jaar	30-6-2018	n.v.t.	€ 44.600
Huur gebouwen	gemeente Ee	2 jaar	31-8-2018	6 maanden	€ 27.500
Huur gebouwen	de meeuw	2 jaar	31-8-2018		€ 152.935
Huur gebouwen	Reno Holding	2 jaar	30-6-2018	3 maanden	€ 11.616
Glasvezelverbindingen	Trent	5 jaar	31-12-2017	Eindigt van rechtswege	
Glasvezelverbindingen	Trent	2 jaar	31-12-2017	Eindigt van rechtswege	€ 12.600
Glasvezelverbindingen	Trent	3 jaar	22-10-2018	Eindigt van rechtswege	€ 6.000
Licentieovereenkomst Kaspersky	SLB	3 jaar	1-7-2017	3 maanden	€ 20.642
Licentieovereenkomst CA Arcserve UDP	SLB	3 jaar	22-10-2017	3 maanden	??
Xedule jaarplanning	Vitrac Systems	4 jaar	28-2-2019	3 maanden	€ 11.510
Overeenkomst Bereikbaarheidsdienst	MTEL	3 jaar	28-1-2018	3 maanden	Afhankelijk van afname
SURFnet aansluiting	SURFnet	4 jaar	12-2-2019	3 maanden	€ 95.788
Licentieovereenkomst KRD-modules	Educus	3 jaar	31-12-2018	3 maanden	Afhankelijk van afname
Leasekosten kopieerapparatuur	Konica	5 jaar	30-6-2021	6 maanden	€ 38.376
Accountantsdiensten	EY	2 jaar	30-9-2018	6 maanden	€ 57.475
Onderhoud E&W en beveiliging	ITN	3 jaar	31-12-2017	3 maanden	€ 103.864

Nieuwbouw Technova bestaat uit het bouwbudget van € 11.728.200,00 en jaarlijks voor de periode van 25 jaar voor onderhoud een bedrag van € 262.953,00 en de levering van energie voor een bedrag van € 107.400,00 de bedragen van onderhoud en energie hebben een looptijd van 25 jaar en zullen jaarlijks worden geïndexeerd.

De sloopkosten zijn geraamd op € 900.000,00 en worden in 2017 afgerond.

Latente vordering subsidie loonkosten VO

Op grond van de regeling onvoorziene gevallen bij invoering vereenvoudiging bekostiging voortgezet onderwijs wordt een vordering op OCW opgenomen ter hoogte van de op de balansdatum bestaande schuld aan het personeel inzake de tot en met december opgebouwde vakantieafspraken, bindingstoelage en de op balansdatum verschuldigde afdracht pensioenpremies en loonheffing over de maand december, met een voorgeschreven maximum van 7,5% over de personele bekostiging.

Voor de CSV bedraagt de schuld op balansdatum € 881.925. Het maximale bedrag dat als vordering kan worden opgenomen bedraagt € 745.472.

Voor het Arentheem bedraagt de schuld op balansdatum € 1.262.778 Het maximale bedrag dat als vordering kan worden opgenomen bedraagt € 989.158

Voor de Praktijkschool bedraagt de schuld op balansdatum € 106.145. Het maximale bedrag dat als vordering kan worden opgenomen bedraagt € 123.833

De vorderingen zijn gezamenlijk afgewaardeerd tot € 1.

Wachtgeld

Er bestaat nog een mogelijk aanvullende verplichting inzake oud medewerkers welke nog geen uitkering hebben aangevraagd. Deze verplichting is in rechte afdwingbaar, maar kan niet betrouwbaar worden geschat.

Senioren-regeling MBO

Uit hoofde van de in 2014 gewijzigde cao-MBO bestaat er onder voorwaarden voor de medewerkers van 57 jaar en ouder de mogelijkheid om tot aan de AOW gerechtigde leeftijd jaarlijks 170 uur extra verlof op te nemen. Dit verlof kan niet worden gespaard en geldt naar rato van de werktijdfactor.

Topsportal

COG en de gemeente Ede willen gezamenlijk een nieuwe Topsportal realiseren midden op de kenniskampus in Ede. Daarom hebben de gemeente Ede en COG besloten de krachten te bundelen en samen een nieuwe sporthal te realiseren. De gemeente Ede is bouwheer in het traject en heeft een samenwerkingsovereenkomst opgesteld met COG over de ontwikkeling, exploitatie, inrichting en aanbesteding. De belangrijkste uitgangspunten zijn:

1. De gemeente Ede is bouwheer en toekomstig eigenaar van opstal en grond.
2. De gemeente Ede en COG hebben een gezamenlijke financiële verantwoordelijkheid, elk voor de helft. Eventuele financiële tekorten of overschotten in de exploitatie worden elk voor de helft verdeeld tussen partijen.
3. De gemeente Ede verhuurt het sportcentrum aan een exploitant. Gezamenlijk wordt in het komende proces gezocht naar een commerciële exploitant die een deel van de risico's in exploitatie gaat dragen.
4. Gemeente Ede en COG leveren gedurende 40 jaar een exploitatiebijdrage. Elke 10 jaar vindt evaluatie plaats van de gemaakte afspraken. Hoewel er een exploitatiebegroting is opgesteld en intenties zijn uitgesproken, liggen deze nog niet vast en zijn nog niet alle afspraken uitgekristalliseerd. De bedoeling is dat de sporthal in 2018 in gebruik wordt genomen.

Gebeurtenissen na balansdatum

Er is geen sprake van gebeurtenissen na balansdatum welke in dit kader gerapporteerd dienen te worden.

BATEN			
	Werkelijk	Begroting	Werkelijk
	2016	2016	2015
	€	€	€
Rijksbijdragen OCenW			
Normvergoeding MBO	*1) 40.038.911	39.874.600	41.057.429
Normvergoeding VO	*1) 29.851.102	29.811.389	29.666.568
totaal	69.890.013	69.685.989	70.723.997
Geormerkte projectgelden MBO	391.152	169.100	413.199
Geormerkte projectgelden VO	143.900	133.000	20.000
Overige projectgelden MBO	3.366.371	3.615.600	2.643.743
Overige projectgelden VO	1.186.875	1.331.911	1.322.228
totaal	5.088.299	5.249.611	4.399.169
Ontvangen doorbetaling Rijksbijdrage SWV	*2) 586.707	552.000	921.620
totaal	75.565.018	75.487.600	76.044.786
*1) Bij het MBO was sprake van een daling van 60 studenten. Bij het VO was sprake van een stijging van 5 leerlingen ten behoeve van de normbekostiging. Hiernaast heeft de bijstelling van de macrobudgetten in verband met compensatie voor uitgaven vanuit het loonakkoord invloed.			
*2) De bijdrage van de Samenwerkingsverbanden zijn in 2016 lager dan in 2015. In 2015 was er sprake van eenmalige verschuiving van de inkomsten door de invoering van Passend Onderwijs en de overheveling van de oude LGF subsidie aan de Samenwerkingsverbanden.			
Overige overheidsbijdragen en subsidies			
Gemeentelijke bijdragen educatie			
Bijdrage gemeente Ede	*3) 305.929	350.000	503.012
Bijdrage gemeente Rheden	230.458	230.000	222.776
Onderproductie gemeenten	0	0	-59.241
totaal	536.387	580.000	666.547
* 3) De gemeentelijke bijdragen voor educatie worden vanaf 2015 verstrekt door de gemeente Ede als centrumgemeente. De gemeentelijke bijdrage voor educatie is gedaald door bijstellingen van de gemeentelijke budgetten.			
College-, cursus-, les- en examengelden			
Leerlingenbijdragen VO	525.308	314.000	456.877
Studentenbijdragen MBO	494.642	629.400	647.611
totaal	1.019.949	943.400	1.104.489
Opbrengst werk voor derden			
Contractonderwijs	794.127	575.000	628.786

Overige baten				
Verhuur onroerende zaken	*4)	65.198	87.000	219.601
Detachering personeel		551.270	601.000	436.963
Overige vergoedingen personeel		246.073	140.000	311.380
Overige				
Vergoeding overige instanties		1.312.499	1.100.000	804.079
Externe projectvergoedingen	*5)	1.258.658	1.166.100	1.454.430
Nevenactiviteiten (verkoop leermiddelen)		481.941	564.500	674.236
Vrijval egalisatierekening machines		20.743	19.800	24.090
Diverse overige baten		607.790	596.300	1.010.264
totaal		<u>4.544.172</u>	<u>4.274.700</u>	<u>4.935.043</u>

*4) De huuropbrengsten vanuit de vastgoedbeleggingen waren voor 2016 voor de Oude Kerkweg € 11.931.

*5) De externe projectvergoedingen zijn hoger dan begroot. Dit wordt onder andere veroorzaakt door hogere baten vanuit de VSV-subsidies. Verder zijn er voor een aantal projecten extra gelden ontvangen.

*6) De baten zijn lager dan in 2015. In 2015 was sprake van een € 0,3 miljoen teruggave van de gemeente Veenendaal in verband met in het verleden onterecht gefactureerde belastingen.

LASTEN

		Werkelijk 2016 €	Begroting 2016 €	Werkelijk 2015 €
Personele lasten	* 7)			
Lonen en salarissen	*8)	43.448.216	43.600.900	42.631.904
Premies sociale lasten		5.849.534	5.950.000	5.459.388
Pensioenpremies		5.368.699	5.450.000	5.376.124
Overige personele beloningen		2.480.075	2.556.300	2.799.731
Overige personeelskosten				
Dotatie voorziening herbezetting sparen		14.233	0	31.809
Dotatie voorziening duurzame inzetbaarheid		246.556	220.000	197.477
Dotatie voorziening jubilea		78.778	300	103.853
Dotatie voorziening wachtgeld		1.467.442	1.252.000	1.017.989
Dotatie voorziening seniorenverlof		32.523	0	116.457
Vrijval voorziening herbezetting sparen		-84.313	0	0
Vrijval voorziening wachtgeld		-672.143	-200.000	0
Vrijval voorziening ombuiging personeel		0	0	-327.245
Vrijval voorziening jubilea		-6.080	0	0
Uitzendkrachten/loonkosten derden		5.972.960	5.717.700	7.225.643
Vergoedingen AAW-ZW gelden		-230.362	-175.000	-295.534
totaal		63.966.118	64.372.200	64.337.595

*7) In 2016 hebben de personele lasten betrekking op een formatie van 821 fte. In 2015 bedroeg de totale omvang van de formatie 842 fte. Voor de verdeling van het gemiddeld aantal werkzame werknemers, berekend op fulltime basis, zie onderstaande tabel:

Aantal medewerkers (fte)	BVE			VO			UPGRADE		
	2016	2015	2014	2016	2015	2014	2016	2015	2014
Directie				9	10	10			
OP	295	283	265	259	272	262	0	1	1
OOP	36	31	32	83	98	96	0	0	0
OBP	133	140	132				6	7	9
Totaal	464	454	429	351	380	368	6	8	10

Het VO kent geen OBP, echter is een separate functiecategorie directie in het leven geroepen.

*8) De stijging in de lonen en salarissen wordt veroorzaakt door door extra uitkeringen in het kader van het gesloten loonakkoord. Hier was bij de begroting al rekening mee gehouden.

Wet Normering Bezoldiging Topfunctionarissen

2016

Naam	Ingangsdatum	Taakomvang Fte	Beloning 2016 (EUR)	Belastbare vaste 2016 (EUR)	Voorzieningen 2016 (EUR)	Uitkeringen wegens 2016 (EUR)
College van Bestuur:						
Drs. A.E.M. Schöningh, voorzitter	01-02-2007	1	147.828	0	15.559	0
A.M. Schinkel, lid	16-03-2009	1	139.225	0	15.300	0
Totaal bestuurders			287.053	0	30.859	0

Naam	Ingang	Einde	Beloning 2016 (EUR)	Belastbare vaste 2016 (EUR)	Voorzieningen 2016 (EUR)	Uitkeringen wegens 2016 (EUR)
Raad van Toezicht:						
B.J.F. Fransen MSc, voorzitter	1-feb-14		18.000	0	0	0
Drs. J.A. Klop	1-apr-14		12.000	0	0	0
Ir. M.J. Veening	1-apr-14		12.000	0	0	0
Dr. ir. C.M. Verloop	1-apr-14		12.000	0	0	0
K.A. Pullen	1-apr-14		12.000	0	0	0
M.Otten	8-feb-16		11.000	0	0	0
Totaal Raad van Toezicht			77.000	0	0	0

Binnen Stichting COG zijn geen topfunctionarissen die de WNT-norm te boven gaan

Voor het bezoldigingsmaximum van kalenderjaar 2016 is de op 17 november 2015 vastgestelde wijzigingsregeling bezoldiging topfunctionarissen OCW-sectoren van toepassing. Conform de in deze regeling genoemde criteria zijn voor het College van Bestuur 16 complexiteitspunten van toepassing dit resulteert in bezoldigingsklasse F met een bezoldigingsmaximum van € 164.000,-.

De scores ten aanzien van de complexiteitspunten bedragen per categorie:

Onderdeel	Aantal complexiteitspunten
- gemiddelde totale baten (in €)	8
- gemiddeld aantal leerlingen, studenten of deelnemers	3
- gewogen aantal onderwijssoorten	5
	16

Vergelijkende cijfers 2015

Naam	Ingangsdatum	Taakomvang Fte	Beloning 2015 (EUR)	Belastbare vaste 2015 (EUR)	Voorzieningen 2015 (EUR)	Uitkeringen wegens 2015 (EUR)
College van Bestuur:						
Drs. A.E.M. Schöningh, voorzitter	01-02-2007	1	149.171	0	16.103	0
A.M. Schinkel, lid	16-03-2009	1	139.459	0	15.837	0
Totaal bestuurders			288.629	0	31.941	0

Naam	Ingang	Einde	Beloning 2015 (EUR)	Belastbare vaste 2015 (EUR)	Voorzieningen 2015 (EUR)	Uitkeringen wegens 2015 (EUR)
Raad van Toezicht:						
B.J.F. Fransen MSc, voorzitter	1-feb-14		18.833	0	0	0
Drs. J.A. Klop	1-apr-14		12.000	0	0	0
Ir. M.J. Veening	1-apr-14		12.000	0	0	0
Dr. ir. C.M. Verloop	1-apr-14		12.000	0	0	0
K.A. Pullen	1-apr-14		12.000	0	0	0
Totaal Raad van Toezicht			66.833	0	0	0

De in bovenstaande overzichten genoemde beloning Raad van Toezicht is opgenomen exclusief BTW.

	Werkelijk 2016 €	Begroting 2016 €	Werkelijk 2015 €
Afschrijvingen			
Gebouwen en terreinen	1.795.870	2.029.100	1.821.570
Desinvesteringen gebouwen en terreinen	535.414	0	0
Inventaris en apparatuur	1.188.784	1.258.600	1.248.039
Desinvesteringen inventaris en apparatuur	150.431	0	3.627
Overige materiele vaste activa	1.113.891	1.327.100	1.024.855
Desinvesteringen overige materiele vaste activa	43.846	0	656
totaal	4.828.235	4.614.800	4.098.747

Huisvestingslasten				
Huur	*9)	787.288	1.089.500	497.637
Dotatie onderhoudsvoorziening	*10)	1.195.000	1.180.000	1.200.000
Kosten klein onderhoud en exploitatie		603.639	605.000	740.088
Energie en water		1.065.679	1.335.400	1.081.896
Schoonmaakkosten		1.434.723	1.504.700	1.450.072
Heffingen		293.492	282.000	254.045
Overige huisvestingslasten		694.722	404.200	390.184
totaal		6.074.545	6.400.800	5.613.922

*9) De huurlasten zijn hoger dan in 2015 door de huur van de diverse tijdelijke en nieuwe huisvesting

*10) De dotatie aan de onderhoudsvoorziening wordt op basis van meerjarige onderhoudsplannen bepaald.

Overige lasten

Administratie- en beheerslasten

Kopieerkosten		159.149	239.000	176.314
Telefoonkosten		236.882	248.700	238.610
Accountantskosten	*11)	103.582	42.700	135.072
Overige administratiekosten		707.830	773.600	731.575
PR-kosten	*12)	731.297	862.000	613.406
Examenkosten		502.706	546.700	572.369
Overige beheerskosten		274.499	235.100	241.823

Inventaris, apparatuur en leermiddelen

Inventaris en apparatuur (rep./onderh.)	*13)	1.736.959	1.772.900	1.870.337
Leer- en hulpmiddelen		1.885.462	1.787.000	1.674.474
Uitgaven ten behoeve van projecten		1.619.466	1.686.700	237.029

Dotatie overige voorzieningen

Dotatie voorziening oninbaarheid		28.000	32.100	269.449
----------------------------------	--	--------	--------	---------

Overige

Kosten nevenactiviteiten (leermiddelen)		1.367.795	1.177.500	1.416.732
Verzekeringen		41.112	45.800	36.671
Schoolactiviteiten		174.825	56.000	55.899
Diversen		493.650	616.600	1.127.659
totaal		10.063.213	10.122.400	9.397.417

*11) Uitsplitsing accountantskosten

	Werkelijk 2016	Werkelijk 2015
- Honorarium onderzoek jaarrekening	99.347	133.075
- Honorarium andere controleopdrachten	4.235	1.997
- Honorarium fiscale adviezen	0	0
- Honorarium andere niet-controledienst	0	0

*12) De PR-kosten zijn gedeeltelijk verantwoord onder de inhuur derden.

*13) De uitgaven ten behoeve van projecten betreffen zowel materiële kosten als inhuur van derden.

Financiële baten en lasten

	Werkelijk 2016 €	Begroting 2016 €	Werkelijk 2015 €
Rentebaten	178.892	145.000	396.698
Rentelasten	0	0	0
Saldo financiële baten en lasten	178.892	145.000	396.698

GRONDSLAGEN VAN DE ENKELVOUDIGE JAARREKENING

Algemeen

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs, waaronder de richtlijnen van de "RJ660 Onderwijsinstellingen".

Voor de algemene grondslagen voor de opstelling van de jaarrekening, de grondslagen voor de waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat, alsmede voor de toelichting op de onderscheiden activa en passiva en de resultaten wordt verwezen naar de toelichting op de geconsolideerde jaarrekening, voor zover hierna niet anders wordt vermeld.

De enkelvoudige jaarrekening is exclusief UPGRADE en de beheerstichting.

Rekening Courant

De Rekening Courant verhoudingen hebben betrekking op onderlinge verrekeningen binnen de onderdelen van Stichting COG. In de geconsolideerde jaarrekening worden deze verhoudingen geëlimineerd.

Vergelijkende cijfers vorig jaar

Ter vergelijking zijn de cijfers over het voorgaande boekjaar 2015 opgenomen.

B 1.5 Enkelvoudige balans per 31 december 2016

	St. COG 2016 €	St. COG 2015 €
ACTIVA		
Vaste activa		
Materiële vaste activa		
Gebouwen en terreinen	29.440.722	28.962.275
Inventarissen en apparatuur	6.805.270	6.982.271
Overige materiële vaste activa	2.843.797	2.933.659
Materiële vaste activa in uitvoering	3.023.428	3.668.915
Niet aan het proces dienstbare materiële vaste activa	108.021	111.756
	<u>42.221.239</u>	<u>42.658.877</u>
Financiële vaste activa		
Vorderingen op Ministerie van OCenW	2	2
Overige financiële vaste activa	167.117	192.117
	<u>167.118</u>	<u>192.118</u>
Vlottende activa		
Voorraden		
Voorraden	<u>2.949</u>	<u>5.106</u>
Vorderingen		
Debiteuren	1.089.941	923.903
Rekening courant deelnemingen	4.858.949	-405.822
Overige vorderingen	628.914	597.237
Overlopende activa	1.022.072	1.081.081
	<u>7.599.876</u>	<u>2.196.399</u>
Liquide middelen		
Liquide middelen	<u>46.659.106</u>	<u>53.358.389</u>
Totaal Activa	<u><u>96.650.288</u></u>	<u><u>98.410.884</u></u>

	St. COG 2016 €	St. COG 2015 €
PASSIVA		
Eigen Vermogen		
Algemene Reserve	59.760.125	61.972.615
Bestemmingsreserves	15.812.875	15.894.538
	<u>75.573.000</u>	<u>77.867.153</u>
Voorzieningen		
Personeelsvoorzieningen	5.365.244	4.968.109
Overige voorzieningen	4.749.328	4.385.308
	<u>10.114.572</u>	<u>9.353.417</u>
Kortlopende schulden		
Crediteuren	2.668.629	3.180.700
Belastingen en premies soc.verz.	2.632.872	2.516.557
Schulden terzake van pensioenen	607.382	620.368
Overige schulden	909.251	915.082
Overlopende passiva	4.144.583	3.957.609
	<u>10.962.716</u>	<u>11.190.314</u>
Totaal Passiva	<u>96.650.288</u>	<u>98.410.884</u>

Verloopoverzicht enkelvoudig eigen vermogen stichting COG

	Saldo 01.01.16	Bestemming 2016	Overige 2016	Saldo 31.12.16
	€	€	€	€
Algemene Reserve	61.972.615	-2.212.490	0	59.760.125
Bestemmingsreserves	15.894.538	-81.663	0	15.812.875
	77.867.153	-2.294.153	0	75.573.000

Opbouw eigen vermogen stichting COG

	Werkelijk 2016	Werkelijk 2015
	€	€
BVE (ROC A12)	53.046.511	56.477.086
VO (Arentheem College)	16.957.779	16.726.394
VO (CSV)	5.568.710	4.663.674
Enkelvoudig eigen vermogen Stg. COG	75.573.000	77.867.153
Stichting Contractonderwijs COG	15.094	0
Beheerstichting ROC A12	249.939	264.446
Totaal eigen vermogen Stg. COG	75.838.034	78.131.599

Het enkelvoudig vermogen van de Stichting COG bestaat uit het vermogen van ROC A12, het Arentheem College en het CSV.

B 1.6 Enkelvoudige staat van baten en lasten over 2016

	St. COG 2016 €	Begroting 2016 €	St. COG 2015 €
Baten			
Rijksbijdrage	75.565.018	75.487.600	76.044.786
Overige overheidsbijdragen en subsidies	536.387	580.000	666.547
College-, cursus-, les- en examengelden	1.019.949	943.400	1.104.489
Overige baten	5.073.845	4.124.600	5.430.330
Som der baten	82.195.200	81.135.600	83.246.151
Lasten			
Personele lasten	63.250.397	63.863.300	64.343.722
Afschrijvingen	4.801.292	4.612.200	4.092.247
Huisvestingslasten	6.176.267	6.347.600	5.553.957
Overige lasten	10.439.816	9.970.000	9.302.944
Som der lasten	84.667.772	84.793.100	83.292.870
Resultaat gewone bedrijfsvoering	-2.472.573	-3.657.500	-46.718
Rentebaten/lasten	178.421	150.000	401.193
Buitengewone baten	0	0	0
Buitengewone lasten	0	0	0
Resultaat buitengewone bedrijfsvoering	0	0	0
Resultaat exploitatie	-2.294.151	-3.507.500	354.475

Het enkelvoudige resultaat van COG wijkt af van het geconsolideerde resultaat van B1.2 omdat de Stichting Contractonderwijs COG en de Beheerstichting ROC A12 in bovenstaand overzicht buiten beschouwing blijven.

B 1.7 Segmentatie BVE- VO per 31 december 2016

	BVE (ROC A12)	VO (Arentheem College en CSV)	Totaal St. COG (*1)	BVE (ROC A12)	VO (Arentheem College en CSV)	Totaal St. COG (*1)
	2016	2016	2016	2015	2015	2015
	€	€	€	€	€	€
ACTIVA						
Vaste activa						
Materiële vaste activa						
Gebouwen en terreinen	29.333.743	106.979	29.440.722	28.961.986	289	28.962.275
Inventarissen en apparatuur	4.156.555	2.648.715	6.805.270	4.179.436	2.802.835	6.982.271
Overige materiële vaste activa	1.730.844	1.112.953	2.843.797	1.934.153	999.506	2.933.659
Materiële vaste activa in uitvoering	3.018.787	4.641	3.023.428	3.664.892	4.023	3.668.915
Niet aan het proces dienstbare materiële vaste activa	108.021	0	108.021	111.756	0	111.756
	<u>38.347.951</u>	<u>3.873.288</u>	<u>42.221.239</u>	<u>38.852.223</u>	<u>3.806.653</u>	<u>42.658.877</u>
Financiële vaste activa						
Vorderingen op Ministerie van OCenW	1	1	2	1	1	2
Overige financiële vaste activa	167.117	0	167.117	192.117	0	192.117
	<u>167.118</u>	<u>1</u>	<u>167.118</u>	<u>192.118</u>	<u>1</u>	<u>192.118</u>
Viottende activa						
Voorraden						
Voorraden	<u>2.949</u>	<u>0</u>	<u>2.949</u>	<u>5.106</u>	<u>0</u>	<u>5.106</u>
Vorderingen						
Debiteuren	891.288	198.653	1.089.941	432.346	491.556	923.903
Rekening courant deelnemingen	5.336.322	-477.373	4.858.949	411.375	-817.196	-405.822
Overige vorderingen	247.143	381.771	628.914	488.537	228.990	597.237
Overlopende activa	<u>717.357</u>	<u>304.714</u>	<u>1.022.072</u>	<u>957.421</u>	<u>123.483</u>	<u>1.081.081</u>
	<u>7.192.110</u>	<u>407.766</u>	<u>7.599.876</u>	<u>2.289.679</u>	<u>26.833</u>	<u>2.196.399</u>
Liquide middelen						
Liquide middelen	<u>22.320.511</u>	<u>24.338.595</u>	<u>46.659.106</u>	<u>29.748.153</u>	<u>23.610.236</u>	<u>53.358.389</u>
Totaal Activa	<u>68.030.639</u>	<u>28.619.650</u>	<u>96.650.289</u>	<u>71.087.280</u>	<u>27.443.724</u>	<u>98.410.884</u>

	BVE (ROC A12)	VO (Arentheem College en CSV)	Totaal St. COG (*1)	BVE (ROC A12)	VO (Arentheem College en CSV)	Totaal St. COG (*1)
	2016	2016	2016	2015	2015	2015
	€	€	€	€	€	€
PASSIVA						
Eigen Vermogen						
Algemene Reserve	44.623.353	15.136.772	59.760.125	48.227.659	13.744.957	61.972.615
Bestemmingsreserves	8.423.158	7.389.717	15.812.875	8.249.427	7.645.111	15.894.538
	<u>53.046.511</u>	<u>22.526.489</u>	<u>75.573.000</u>	<u>56.477.086</u>	<u>21.390.068</u>	<u>77.867.153</u>
Voorzieningen						
Overige voorzieningen	3.022.635	1.726.692	4.749.328	2.630.137	1.755.171	4.385.308
Personeelsvoorzieningen	3.440.706	1.924.538	5.365.244	3.108.296	1.859.812	4.968.109
	<u>6.463.341</u>	<u>3.651.231</u>	<u>10.114.572</u>	<u>5.738.434</u>	<u>3.614.983</u>	<u>9.353.417</u>
Kortlopende schulden						
Crediteuren	2.147.333	521.296	2.668.629	2.586.250	487.230	3.180.700
Belastingen en premies soc.verz.	2.632.951	-79	2.632.872	2.517.968	-1.411	2.516.557
Schulden terzake van pensioenen	607.382	0	607.382	620.368	0	620.368
Overige schulden	703.891	205.360	909.251	689.858	225.223	915.082
Overlopende passiva	<u>2.429.228</u>	<u>1.715.356</u>	<u>4.144.583</u>	<u>2.457.312</u>	<u>1.727.633</u>	<u>3.957.608</u>
	<u>8.520.786</u>	<u>2.441.932</u>	<u>10.962.717</u>	<u>8.871.756</u>	<u>2.438.675</u>	<u>11.190.314</u>
Totaal Passiva	<u>68.030.639</u>	<u>28.619.650</u>	<u>96.650.289</u>	<u>71.087.280</u>	<u>27.443.724</u>	<u>98.410.884</u>

	BVE (ROC A12)	VO (Arentheem College en CSV)	Totaal St. COG (*1)	BVE (ROC A12)	VO (Arentheem College en CSV)	Totaal St. COG (*1)
	2016	2016	2016	2015	2015	2015
	€	€	€	€	€	€
Baten						
Rijksbijdrage	43.796.434	31.768.585	75.565.018	44.114.371	31.930.416	76.044.786
Overige overheidsbijdragen en subsidies	536.387	0	536.387	666.547	0	666.547
College-, cursus-, les- en examengelden	494.642	525.308	1.019.949	647.611	456.877	1.104.489
Overige baten	4.839.032	1.399.278	5.073.845	4.395.432	1.786.522	5.430.330
Som der baten	49.666.495	33.693.170	82.195.200	49.823.961	34.173.865	83.246.151
Lasten						
Personele lasten	38.202.746	25.842.683	63.250.397	38.881.775	25.754.647	64.343.722
Afschrijvingen	3.896.587	904.705	4.801.292	3.290.614	801.633	4.092.247
Huisvestingslasten	3.970.746	2.205.521	6.176.267	3.405.454	2.223.503	5.553.957
Overige lasten	7.205.411	3.603.840	10.439.816	5.781.231	3.905.687	9.302.944
Som der lasten	53.275.489	32.556.749	84.667.773	51.359.074	32.685.470	83.292.871
Resultaat gewone bedrijfsvoering	-3.608.994	1.136.422	-2.472.574	-1.535.113	1.488.395	-46.719
Rentebaten/lasten	178.421	0	178.421	269.538	131.655	401.193
Buitengewone baten	0	0	0	0	0	0
Buitengewone lasten	0	0	0	0	0	0
Resultaat buitengewone bedrijfsvoering	0	0	0	0	0	0
Resultaat exploitatie	-3.430.573	1.136.422	-2.294.152	-1.265.575	1.620.050	354.474
Splitsing geconsolideerd resultaat						
	Werkelijk 2016	Werkelijk 2015				
	€	€				
BVE (ROC A12)	3.430.573	-1.265.575				
VO (Arentheem College)	231.385	313.464				
VO (CSV)	905.037	1.306.586				
Stichting Contractonderwijs COG	15.094	-32.235 *1)				
Beheerstichting ROC A12	14.507	6.429 *1)				
	-2.293.564	328.669				

*1) Totaal St. COG is exclusief Stichting Contractonderwijs en Beheerstichting ROC A12. Het resultaat van zowel Stichting Contractonderwijs COG als Beheerstichting ROC A12 is geconsolideerd opgenomen onder de Eigen algemene reserve ROC A12. Zoals toegelicht wordt deze reserve gevormd uit de resultaten die behaald worden op commerciële activiteiten en nevenactiviteiten. Hieronder vallen de activiteiten van beide stichtingen.

B 1.8 Model E: verbonden partijen

Naam	Juridische vorm	Statutaire zetel	Code Act.	Eigen vermogen 31-12-2016	Exploitatie- saldo 2016	Verklaring art. 2:403 BW	Deelname %	Consolidatie
Beslissende zeggenschap								
Stichting contractonderwijs COG	Stichting	Ede	1	15.094	15.094	nee	100	ja
Stichting Christelijke Onderwijs Groep Vallei & Gelderland-Midden								
Beheersstichting	Stichting	Ede	4	249.939	-14.507	nee	100	ja

C: Overige gegevens

C 1. Voorstel bestemming van het exploitatiesaldo

Resultaat	€	-2.293.564
Resultaatbestemming:		
Reserve algemeen publiek	€	-2.212.490
Reserve eigen middelen (privaat)	-	5.125
Reserve ondersteuningsfonds (privaat)	-	-1.108
Reserve BAPO	-	-133.018
Reserve inrichting nieuwbouw	-	-122.376
Reserve impuls aan innovatie	-	170.303
Totaal	€	<u>-2.293.564</u>

Er is geen sprake van een statutaire regeling omtrent winstbestemming.
Het voorstel winstbestemming is in het bovenstaande verloopoverzicht verwerkt.

C 2. Goedkeuring jaarrekening

Op 29 mei 2017 is de jaarrekening 2015 van de Stichting Christelijk Onderwijs Groep Vallei & Gelderland (COG) door de Raad van Toezicht goedgekeurd.

B.J.F. Fransen MSc, voorzitter
Voorzitter Raad van Toezicht

Drs. J.A. Klop
Lid Raad van Toezicht

Ir. M.J. Veening
Lid Raad van Toezicht

Dr. ir. C.M. Verloop
Lid Raad van Toezicht

K.A. Pullen
Lid Raad van Toezicht

Drs. M.A. Otten
Lid Raad van Toezicht

C 3. Gegevens over rechtspersoon

Algemeen

- a. Naam en adres: Stichting Christelijke Onderwijs Groep Vallei & Gelderland-Midden
Postbus 78, 6710 BB EDE
Onderwijsinstelling: ROC A12
- b. Brinnummer: 25PM
- c. Naam opgenomen scholen:
 - Arnhem
 - Barneveld
 - Ede
 - Huissen
 - Veenendaal
 - Velp
 - Wageningen
- d. Naam en telefoonnummer contactpersoon:
 - A.M. Schinkel, College van Bestuur
 - G.J. Kiphardt, Manager Bedrijfsvoering
 - Algemeen telefoonnummer: 0318 - 455500
 - Internetsite: www.a12.nl

Algemeen

- a. Naam en adres: Stichting Christelijke Onderwijs Groep Vallei & Gelderland-Midden
Postbus 78, 6710 BB EDE
Onderwijsinstelling: Arentheem College
- b. Brinnummer: 07PK
- c. Naam opgenomen scholen:
Thomas a Kempis
Leerpark Presikhaaf
Titus Brandsma
- d. Naam en telefoonnummer contactpersoon:
A.M. Schinkel, College van Bestuur
A.J. de Graaff, algemeen directeur
Algemeen telefoonnummer (opgenomen school): 026 - 4432113
Internetsite: www.arentheemcollege.nl

Algemeen

- a. Naam en adres: Stichting Christelijke Onderwijs Groep Vallei & Gelderland-Midden
Postbus 78, 6710 BB EDE
Onderwijsinstelling: Praktijkschool Arentheem
- b. Brinnummer: 26JT
- c. Naam opgenomen scholen:
Leerpark Presikhaaf
- d. Naam en telefoonnummer contactpersoon:
A.M. Schinkel, College van Bestuur
A.J. de Graaff, algemeen directeur
Algemeen telefoonnummer (opgenomen school): 026 - 4432113
Internetsite: www.arentheemcollege.nl

Algemeen

- a. Naam en adres: Stichting Christelijke Onderwijs Groep Vallei & Gelderland-Midden
Postbus 78, 6710 BB EDE
Onderwijsinstelling: Christelijke Scholengemeenschap Veenendaal
- b. Brinnummer: 02MF
- c. Naam opgenomen scholen:
Christelijke Scholengemeenschap Veenendaal
- d. Naam en telefoonnummer contactpersoon:
A.M. Schinkel, College van Bestuur
M. Bosch, algemeen directeur
Algemeen telefoonnummer (opgenomen school): 0318-509600
Internetsite: www.de-csv.nl

Afkortingen

BBL	Beroepsbegeleidende leerweg
Bhv	Bedrijfshulpverlening
BOL	Beroepsopleidende leerweg
BPV	Beroepspraktijkvorming
BVE	Beroepsonderwijs en Volwassenen Educatie
CE	Centraal Examencijfer
DUO	Dienst Uitvoering Onderwijs
EHBO	Eerste hulp bij ongelukken
EZ	Economische Zaken
FTE	Fulltime-Equivalent (een rekeneenheid waarmee de omvang van een functie of de personeelssterkte kan worden uitgedrukt)
GMR	Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad
Havo	Hoger algemeen voortgezet onderwijs
Hbo	Hoger beroepsonderwijs
HRM	Human Resource Management
ICT	Informatie- en Communicatietechnologie
JOB	Jongeren Organisatie Beroepsonderwijs
LOB	Loopbaanoriëntatie en –begeleiding
LGF	Leerlinggebonden financiering
Lwoo	Leerwegondersteuning
Mavo	Middelbaar algemeen voortgezet onderwijs
Mbo	Middelbaar Beroepsonderwijs
Mbo raad	Brancheorganisatie van de onderwijsinstellingen in het Middelbaar Beroepsonderwijs en de volwasseneneducatie
MR	Medezeggenschapsraad
OBP	Ondersteunend en Beheerspersoneel
OCW	Onderwijs Cultuur en Wetenschap
OER	Onderwijs- en examenregeling (domein OER: onderwijs- en examenregeling op domeinniveau)
OOP	Onderwijs Ondersteunend Personeel
OP	Onderwijzend Personeel
OR	Ondernemingsraad
Po-raad	Brancheorganisatie voor het primair onderwijs
RMC	Regionaal Meld- en Coördinatiepunt
ROC	Regionaal opleidingscentrum
SE	Schoolexamencijfer
SLB	Studieloopbaanbegeleiding
SR	Studentenraad
SWV	Samenwerkingsverband
vavo	Voortgezet algemeen volwassenenonderwijs
vmbo	Vorbereidend middelbaar beroepsonderwijs (basis, kader, gemengd-/theoretische leerweg)
Vo	Voortgezet onderwijs
Vo-raad	Brancheorganisatie voor het voortgezet onderwijs
VSV	Voortijdig School Verlaten
VTOT	Vereniging voor Toezichthouders in Onderwijsinstellingen
Vwo	Vorbereidend wetenschappelijk onderwijs

Colofon

Samenstelling en redactie

Diana Beekhuizen, Jacqueline van Bergeijk, Pascal Krosse, Inge van de Loenhorst, Klaas Willemsen, Tanja Visser, Gerrit-Jan Kiphardt, Erik-Jan Luchies, Desiree Prudencia en Suzanne Bethlehem

Eindredactie

Harry van Brandenburg

Druk

Repro ROC A12

Druk- en/of zetfouten voorbehouden

COG

Reehorsterweg 80

Postbus 78

6710 BB Ede

T 0318 45 55 10

info@cog.nl

www.cog.nl

Arentheem College

Postbus 2019

6802 CA Arnhem

T 026 443 21 13

centraledirectie@arentheemcollege.nl

www.arentheemcollege.nl

CSV

Sportlaan 11-13

Postbus 234

3900 AE Veenendaal

T 0318 50 96 00

info@de-csv.nl

www.de-csv.nl

ROC A12

Reehorsterweg 80

Postbus 82

6710 BB Ede

T 0318 45 55 00

info@roc.a12.nl

www.roc.a12.nl